

การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ
เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING ACTIVITIES HANDBOOK
BASED ON THE 7 HABITS OF HIGHLY EFFECTIVE PEOPLE

ธนธรณ์ ประสิทธิเกตุ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2565

การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ
เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ปฏิญานี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING ACTIVITIES HANDBOOK
BASED ON THE 7 HABITS OF HIGHLY EFFECTIVE PEOPLE
FOR IMPROVING PRATHOM 3 STUDENTS' LEADERSHIP,
PRASARNMIT DEMONSTRATION SCHOOL (ELEMENTARY),
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY.

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(Educational Science & Learning Management)
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2022

Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ของ

ธนรรณ์ ประสิทธิเกตุ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา หวังภานิต) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสงจันทร์ เหมเชื้อ)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วรุฒม์ สุภาพ) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุธาสิโนบล)

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาคู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มี ประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
ผู้วิจัย	ธนธรรณ์ ประสิทธิเกตุ
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2565
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลัดดา หวังภษิต
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ ดร. วรุฒิ สุภาพ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างขึ้น และเพื่อ 2) ศึกษาผล
การใช้คู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะ
ผู้นำ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบ One - Shot Repeated Measured Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน
การวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนทั้งสิ้น 29 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม
(Cluster Random Sampling) เนื่องจากโรงเรียนจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย 1) คู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ 2) แบบ
วัดภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 3) แบบสังเกตและบันทึกภาวะผู้นำของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดย สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของคู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผล
สูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.53 ($\bar{x} = 4.53$) 2) ผล
การใช้คู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะ
ผู้นำ นั้น ภาพรวมของแบบวัดภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับดีมาก
($\bar{x} = 54.05$, S.D. = 1.41) และในภาพรวมของแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
นักเรียนมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.12) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

คำสำคัญ : คู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อ, อุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ, ภาวะผู้นำ

Title	THE DEVELOPMENT OF A LEARNING ACTIVITIES HANDBOOK BASED ON THE 7 HABITS OF HIGHLY EFFECTIVE PEOPLE FOR IMPROVING PRATHOM 3 STUDENTS' LEADERSHIP, PRASARNMIT DEMONSTRATION SCHOOL (ELEMENTARY), SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY.
Author	TANATORN PRASITTIKATE
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2022
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Ladda Wangphasit
Co Advisor	Dr. Voravoot Subhap

The purposes of the study are to study the effectiveness of a learning activities handbook and the results of using the learning activities handbook, based on the Seven Habits of Highly Effective People, for improving leadership skills. The methodology of the research was experimental research by one-shot repeated measured design. There were 29 students in Grade Three studying in the first semester of the 2022 academic year were selected to be a sample of the research at the Prasarnmit Demonstration School (Elementary) at Srinakharinwirot University. This research employed a simple random sampling, just as mixed-ability classes. The research instruments consisted of the following: (1) the learning activities handbook; (2) the leadership skills test for Grade Three students, and (3) the leadership behavior observation form. The statistics used in data analyses were percentage (%), mean (\bar{x}), and standard deviation (SD). The results were as follows: (1) the highest effectiveness level of the learning activities handbook, based on the Seven Habits of Highly Effective People, and improving leadership skills ($\bar{x} = 4.53$) and; (2) the results of using the learning activities handbook, based on the Seven Habits of Highly Effective People for improving leadership skills were assessed through the leadership skills test and the leadership behavior observation form. The leadership skills test for Grade Three students had the highest leadership skills ($\bar{x} = 54.05$, S.D. = 1.41), as well as the leadership behaviors observation form with the highest leadership skills ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.12).

Keyword : Learning activities handbook, The Seven Habits of Highly Effective People, Leadership

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลัดดา หวังภาษิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ ดร. วรวิมล สุภาพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ อีกทั้งยังได้รับข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสอบทุกครั้ง ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำสำหรับการปรับแก้ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้มีความสมบูรณ์ถูกต้องมากยิ่งขึ้นและผ่านไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พาสณา จุลรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุลศักดิ์ สุขสบาย และอาจารย์ทราย ศรีเงินยวง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ อาจารย์พิชญานิน ศิริหาล้า และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกคน ที่ช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมในครั้งนี้ รวมทั้งโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้เข้าไปรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณครอบครัว พันจ่าตรีพฤษา ประสิทธิ์เกตุ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เรณูรัชต์ ประสิทธิ์เกตุ และนางสาววนรัชต์ ประสิทธิ์เกตุ ที่คอยช่วยเหลือและสนับสนุนในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งนายสิริพงศ์ เขียวบำรุง ที่คอยเป็นกำลังใจที่สำคัญในการทำวิทยานิพนธ์เสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ นิสิตสาขาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ทุกคน ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ร่วมทั้งให้กำลังใจตลอดการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ กลุ่มงานกองทุนและสวัสดิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่เข้าใจ และคอยช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ผ่านไปได้ด้วยดี

ประโยชน์อันใดที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอยกให้เป็นประโยชน์เพื่อการศึกษาต่อไป

ธนธรณ์ ประสิทธิ์เกตุ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามงานวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของงานวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวความคิด.....	8
สมมติฐาน.....	8
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	9
1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	9
1.1 ความหมายของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	9
1.2 ประเภทของคู่มือ.....	10
1.3 ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ.....	11
1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2. เอกสารเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ.....	15

2.1 ความหมายของอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง	15
2.2 ความสำคัญ	16
2.3 องค์ประกอบของอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง	17
2.4 การนำไปใช้ประโยชน์.....	18
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	18
3. เอกสารที่เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	21
3.1 ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	21
3.2 หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	22
3.3 เป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	22
3.4 แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	23
3.5 โครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน.....	23
3.6 แนวทางจัดกิจกรรมแนะแนว.....	24
3.6.1 หลักการ.....	24
3.6.2 วัตถุประสงค์	24
3.6.3 ขอบข่าย	24
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	25
4.1 ความหมายของคำว่า ภาวะผู้นำ	25
4.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ	25
4.3 คุณลักษณะของภาวะผู้นำ.....	26
4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย	35
1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
2. แบบแผนการวิจัย	35

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย.....	36
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	41
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
ตอนที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัย สำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ พัฒนาภาวะผู้นำ.....	45
ตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มี ประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ.....	46
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	54
1. สรุปผลการวิจัย.....	55
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	56
3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	59
บรรณานุกรม.....	61
ภาคผนวก.....	66
ภาคผนวก ก คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ.....	67
ภาคผนวก ข แบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	114
ภาคผนวก ค แบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	121
ภาคผนวก ง ผลงานการทำกิจกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.....	124
บรรณานุกรม.....	127
ประวัติผู้เขียน.....	129

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้.....	6
ตาราง 2 ทักษะการเป็นผู้นำขั้นพื้นฐานทั้ง 5 และทักษะที่เกี่ยวข้อง	27
ตาราง 3 คุณสมบัติ และ 7 อุปนิสัยที่เหมาะสม	29
ตาราง 4 วิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็ก	31
ตาราง 5 แบบแผนงานวิจัย.....	36
ตาราง 6 กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ.37	
ตาราง 7 ผลการประเมินประสิทธิภาพคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	45
ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ 60 คะแนน หลังการทำกิจกรรม จำนวน 6 ครั้ง (n = 29)	47
ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยคิดเป็นรายองค์ประกอบ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสื่อสาร จำนวน 7 ข้อ 21 คะแนน 2) ด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 7 ข้อ 21 คะแนน และ 3) ด้านความมั่นใจในตนเอง จำนวน 6 ข้อ 18 คะแนน โดยเป็นคะแนนหลังการทำกิจกรรมภายในชั้นเรียน จำนวน 6 ครั้ง (n = 29)	48
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้สอนจากการทำกิจกรรมในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการจำนวน 15 ข้อ จำนวน 6 ครั้ง (n = 29)	50
ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้สอนจากการทำกิจกรรมในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ โดยคิดเป็นรายองค์ประกอบ จำนวน 3 ด้าน ด้านละ 5 ข้อย่อย จำนวน 6 ครั้ง (n = 29).....	51

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิด.....	8

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560 – 2564 มีความมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้รู้จักการพึ่งพาตนเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ มีสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ โดยมุ่งหมายให้การศึกษานั้นเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาทักษะสำคัญ และเอื้อต่อการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) การจัดการศึกษาของชาติจึงต้องจัดให้มีความสอดคล้องและตอบรับกับยุทธศาสตร์ชาติรวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ส่งผลให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้ออกประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถที่จำเป็นศตวรรษที่ 21 ซึ่งต้องสอดคล้องกับแนวทาง 3Rs8Cs โดย 3Rs เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อผู้เรียนทุกคน และ 8Cs เป็นทักษะที่สามารถนำไปปรับใช้ในการเรียนรู้ได้ทุกสาขาวิชา ภาวะผู้นำเป็นหนึ่งในทักษะ 8Cs ที่เป็นรากฐานสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตแทบทุกด้านไม่ว่าจะเป็นในเรื่องครอบครัว การทำงาน การเรียน รวมไปถึงการอยู่ร่วมกันในสังคม เนื่องจากในศตวรรษที่ 21 นั้น มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบันอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้เรียนจึงต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสังคมโลกในทุกด้าน โดยภาวะผู้นำสำหรับผู้เรียนนั้น เป็นการพัฒนาทักษะเชิงบวกในกระบวนการ และเป็นเป้าหมายของการสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียน รวมทั้งเป็นการสร้างการทำงานร่วมกันภายในชุมชนห้องเรียน โดยการพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนจะช่วยสร้างทักษะที่นักเรียนจดจำ และทักษะดังกล่าวจะติดตัวนักเรียนไปสู่วัยผู้ใหญ่ได้ (Bishop Tyrrell Anglican College, 2021) ประเทศไทยจึงต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดทักษะและคุณลักษณะดังกล่าวโดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝังทักษะที่จำเป็นควบคู่กับเนื้อหาในสาระวิชาหลักและความรู้อื่นที่สำคัญ เพื่อสร้างผู้เรียนที่มีคุณลักษณะอันพึงปรารถนาของโลกศตวรรษที่ 21(สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557, น. 9) โดยต้องการให้ผู้เรียนรุ่นใหม่มีภาวะผู้นำ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (สรวงมณทร์ สิทธิธมาน, 2563)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน ได้ทำการศึกษาทักษะผู้เรียนว่ามีทักษะและความพร้อมสู่ยุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 หรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่ดี แต่ขาดทักษะชีวิตและการทำงานเป็นทีม ส่งผลทักษะการสื่อสารน้อยที่สุด และทักษะที่พบว่าผู้เรียนมีปัญหามากที่สุด คือ ขาดภาวะผู้นำ

ผู้เรียนจะมีทักษะความเป็นผู้นำได้ก็ต่อเมื่อมีความมั่นใจในตัวเอง มีความคิดเป็นของตัวเอง วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่จึงต้องเรียนรู้โดยการลงมือทำ ฝึกให้ปฏิบัติจริงและมีการแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น แต่ไม่ควรปล่อยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนจึงต้องออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียน (ภามรศรี แดงชัย, 2562) ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้สอนรายวิชาแนะแนวของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) พบว่าแม้ว่าอัตลักษณ์หนึ่งของทางโรงเรียนคือมุ่งหมายให้ผู้เรียนเป็นผู้นำ กล้าคิด กล้าทำ และกล้าแสดงออก แต่ยังมีผู้เรียนส่วนหนึ่งที่ยังไม่กล้าที่จะสื่อสารหรือแสดงออกต่อหน้าของบุคคลอื่นหรือบุคคลจำนวนมาก รวมทั้งไม่ชอบในการทำงานกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่ใช่เพื่อนสนิท จึงเลือกทำงานกับเพื่อนกลุ่มเดิมเวลาที่ได้รับมอบหมายงานในชั้นเรียน (ผู้สอนรายวิชาแนะแนว, สัมภาษณ์ 6 มิถุนายน 2564)

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าว พบว่าการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนนั้น ควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตั้งแต่เบื้องต้น เพราะการเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียนนั้นไม่สามารถสร้างได้ด้วยการบอกกล่าวเพียงอย่างเดียว หากต้องสร้างด้วยการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องผ่านการลงมือปฏิบัติจริง โดยมีผู้สอนหรือผู้ปกครองทำหน้าที่คอยให้คำแนะนำหรือแนะแนวทางจากการศึกษาของ Feldhusen & Kennedy ร่วมกับการศึกษาของ Owen (Evans, 2014) พบว่าภาวะผู้นำสามารถสอนได้อย่างชัดเจน โดยผู้เรียนต้องมีเวลามากพอที่จะฝึกฝนสิ่งต่าง ๆ และในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักความเป็นผู้นำ ควรเริ่มตั้งแต่อายุน้อย โดยช่วงอายุที่เหมาะสมที่สุด คือ ช่วงอายุระหว่าง 5 - 11 ปี ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา นอกจากนี้ผลการศึกษายังระบุว่า ภาวะผู้นำนั้น เป็นชุดทักษะที่เหมาะสมในการพัฒนาซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเริ่มทำความเข้าใจและรวมความเป็นผู้นำไว้สำหรับการเติบโตทางสังคมและทางด้านวิชาการของพวกเขา เมื่อศึกษาถึงพัฒนาการของผู้เรียนวัย 6 - 8 ปี จะพบว่าในช่วงวัยที่สามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิดเห็น ความคาดหวัง รวมไปถึงมุมมองของผู้อื่นได้มากขึ้น ผู้เรียนจะได้รับพัฒนาการประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งผ่านมาและการสนับสนุนที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องจากผู้ใหญ่ รวมทั้งมีความกล้าที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนมีความสามารถในการทำความเข้าใจเหตุผลและเรียนรู้ที่จะยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ (ยศวีร์ สายฟ้า, 2554 - 2555) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Copple & Bredekamp ที่กล่าวว่า ผู้สอนควรมีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพโดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้เท่าเทียมกัน (Copple & Bredekamp, 2009)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรตระหนักถึงเพื่อจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา (วรภรณ์ ศรีวิโรจน์, 2564) โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับธรรมชาติในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียน ผู้สอนควรเลือกจัดกิจกรรมตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนในช่วงวัย 6 – 8 ปี นั้น เป็นวัยที่ชอบการเล่น การลงมือปฏิบัติที่มีความสนุกสนานมากกว่าการเรียนรู้ที่นิ่งอยู่กับที่ ชอบทำกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหว ชอบการแข่งขัน ชอบพูดและชอบให้เพื่อนและผู้สอนรับฟัง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรมุ่งให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ และมีความสุขไปกับการเรียนรู้

การจัดทำคู่มือสำหรับผู้สอนจึงเป็นหนึ่งในแนวทางที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนให้สามารถพัฒนาผู้เรียนไปได้ในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากคู่มือเป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมายของกิจกรรม วิธีการดำเนินงาน ตลอดจนวัดผลและประเมินผล (วลัยวัลล์ พุ่มพิงพุท, 2554) โดยภายในคู่มือได้มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบทดสอบต่าง ๆ ที่ใช้ในการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและธรรมชาติของรายวิชา ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องมีคู่มือที่มีองค์ประกอบครบถ้วน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด

แนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ (The 7 habits of highly Effective People) ของ Stephen R. Covey เป็นแนวคิดที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้สอนใช้ในการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดภาวะผู้นำได้ โดยแนวคิดดังกล่าวได้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียน ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตได้อย่างชาญฉลาด ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น พร้อมกระตุ้นให้รู้จักการตั้งเป้าหมายในชีวิตส่วนตัว ทั้งการเรียนหรือการทำงานในอนาคต ฝึกการบริหารเวลาให้เกิดผลต่อการเรียนและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ดี รวมทั้งสามารถแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวเองและบุคคลรอบข้างได้ (สมพจน์ พัดสุวรรณ, 2558) โดยกระบวนการนี้จะช่วยพัฒนาผู้เรียนจากภายในสู่ภายนอกแบบองค์รวม ก่อให้เกิดทักษะชีวิตและภาวะผู้นำ ซึ่งนำมาสู่การสร้างลักษณะนิสัยให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ผ่านกิจกรรมที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง เป็นการแบ่งอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงออกเป็น 7 ประการ โดยอุปนิสัยที่ 1 - 3 เป็นอุปนิสัยในส่วนของตนเอง อุปนิสัย 4 - 6 เป็นอุปนิสัยในส่วนของการทำงานร่วมกับผู้อื่น และอุปนิสัยที่ 7 เป็นอุปนิสัยที่ใช้ในการล้มคมอุปนิสัยทั้งหมดให้เฉียบคม (Smart i-Camp, 2021)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงทำการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมในการเรียนรู้ทุกด้าน มีความพร้อมในการเรียนรู้สามารถเข้าใจเหตุผลของสิ่งต่างๆ รอบตัวได้ รวมถึงมีประสบการณ์ที่สามารถนำมาปรับใช้กับการเรียนรู้ และสามารถวัดผลการเรียนได้อย่างครบในทุกด้าน โดยคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ นั้น เป็นการทำกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะและทักษะที่เหมาะสมในศตวรรษที่ 21 และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภายใต้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ สามารถจัดการตนเองได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) โดยใช้รายวิชากิจกรรมแนะแนว ที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สามารถตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

คำถามงานวิจัย

การใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ จะมีผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อย่างไร

ความมุ่งหมายของงานวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างขึ้น
2. เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 ห้อง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง 29 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากโรงเรียนจัดชั้นเรียนแบบคณะกรรมการ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น : คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

ตัวแปรตาม : ภาวะผู้นำ

เนื้อหาในการวิจัย

เนื้อหาที่ผู้วิจัยใช้ในการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นั้น เป็นเนื้อหาที่ใช้แนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ของ สตีเวน อาร์ โคเวีย์ (Stephen R. Covey) โดยแบ่งอุปนิสัยออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) อุปนิสัยที่ 1 – 3 อุปนิสัยในส่วนของตนเอง 2) อุปนิสัยที่ 4 – 6 อุปนิสัยในส่วนของการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) อุปนิสัยที่ 7 อุปนิสัยสำหรับล้มเลิกอุปนิสัยทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 รายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้	แนวคิดอุปนิสัยสำหรับ ผู้มีประสิทธิภาพสูง 7 ประการ	เวลา / ชั่วโมง
ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ	อุปนิสัยที่ 1 - 7	1
ครั้งที่ 2 กิจกรรม “การฟังตนเอง”	- อุปนิสัยที่ 1 ต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำ ก่อน (Be Proactive) - อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายใน ใจ (Begin with the End in Mind) - อุปนิสัยที่ 3 ทำตามลำดับ ความสำคัญ (Put First Things First)	2
ครั้งที่ 3 กิจกรรม “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...”	อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win)	2
ครั้งที่ 4 กิจกรรม “เข้าใจกัน”	อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คน อื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood)	2
ครั้งที่ 5 กิจกรรม “ร่วมกันสร้างสิ่งใหม่”	อุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize)	2
ครั้งที่ 6 กิจกรรม “ฟังพาทันทีและกัน”	- อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win) - อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้ คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) - อุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่ง ใหม่ (Synergize)	2
ครั้งที่ 7 กิจกรรม “ฝึกตนเองอยู่เสมอ”	อุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the saw)	1
รวม		12

ระยะเวลาในการวิจัย

ดำเนินการทดลองในภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 7 สัปดาห์ ซึ่งกิจกรรมมีจำนวนทั้งหมด 7 ครั้ง 12 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 7 ชั่วโมง ในชั้นเรียน และ 5 ชั่วโมง ที่นักเรียนจะได้ฝึกด้วยตนเอง และมีแบบทดสอบภาวะผู้นำท้ายคาบให้นักเรียนทำ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ หมายถึง คู่มือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชากิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ของทางโรงเรียน ภายใต้กิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะภาวะผู้นำ 3 ด้าน ซึ่งภายในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วยรายละเอียดสำคัญ 3 อย่าง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และแบบทดสอบเพื่อวัดภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. ภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกถึงการเป็นผู้นำและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมภายในกลุ่มงานหรือสังคมของห้องเรียน สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตามบทบาทของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่กำหนด โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. การสื่อสาร หมายถึง การพูดสื่อความหมาย โดยสามารถพูดลำดับเหตุการณ์ อธิบายข้อมูล และพูดแสดงความรู้สึกตามบทบาทที่ได้รับ โดยสามารถให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดต้องการได้ โดยจะต้องเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดีของกลุ่ม

2. การทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชั้นเรียน และสามารถทำกิจกรรมให้สำเร็จตามเป้าหมายภายใต้เงื่อนไขของกิจกรรมร่วมกับสมาชิกภายในห้องได้อย่างเต็มที่

3. ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง บุคลิกภาพส่วนบุคคลที่แสดงออกให้เห็นถึงการกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา แม้ว่าจะเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากผู้อื่น กล้าที่จะนำเสนอผลงานของตนเองภายในชั้นเรียนให้สมาชิกภายในห้องได้เห็นอย่างเต็มความสามารถ

กรอบแนวความคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิด

ตัวแปรต้น

คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัย
สำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ประกอบด้วย

1. ต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive)
2. เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind)
3. ทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First)
4. คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win)
5. เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood)
6. ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize)
- 7.ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the saw)

ตัวแปรตาม

ภาวะผู้นำ โดยมี
คุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่

1. การสื่อสาร
2. การทำงานเป็นทีม
3. ความมั่นใจในตนเอง

สมมติฐาน

ผลการใช้คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง
7 ประการสามารถพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ระดับดี

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประกอบในการวิจัยหัวข้อเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ
3. เอกสารที่เกี่ยวกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คู่มือเป็นเอกสารทางวิชาการที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเฉพาะเจาะจงหรือให้คำแนะนำ ในการปฏิบัติงานตามขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือให้บุคลากรใช้อ้างอิงในการปฏิบัติงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จากการค้นคว้าพบว่ามี การแบ่งประเภทคู่มือเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คู่มือครู คู่มือนักเรียน และคู่มือทั่วไป (สุมาลี สังข์ศรี, 2553, น. 234) โดยทั่วไปแล้วหากกล่าวถึงคู่มือที่เป็นแนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้วิชาใดวิชาหนึ่ง หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องพิจารณาจากคู่มือครูเป็นลำดับแรก เนื่องจากคู่มือครูเป็น เอกสารทางวิชาการที่ให้แนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้สำหรับครู

1.1 ความหมายของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของ คู่มือ โดยหมายถึง สมุดหรือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ต้องการรู้เพื่อใช้ประกอบตำรา เพื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อแนะนำวิธีใช้อุปกรณ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง

จินตนา สุขสมแดน (2554) ได้ให้ความหมายของ คู่มือ โดยหมายถึง เอกสารที่รวบรวมเนื้อหาทั้งทฤษฎี และแบบฝึกปฏิบัติเพื่อประกอบหรืออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยมีรายละเอียดแนะนำวิธีการปฏิบัติในกิจกรรมเป็นการให้คำอธิบาย และเฉลยปัญหาหรือข้อสงสัย เพื่อให้ได้ความรู้และคำตอบอย่างรวดเร็วด้วยตนเอง นิยมจัดทำ

เป็นรูปเล่ม ทำให้สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ได้มากขึ้น และมักจะมีภาพประกอบ เพื่อดึงดูดความสนใจ และเพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

สุมาลี สังข์ศรี (2553) อ้างถึงใน กฤษฎี พลไทย (2564) ได้ให้ความหมายของ คู่มือ โดยหมายถึง การอธิบายหรือให้รายละเอียดของการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้ ประสบผลสำเร็จ โดยผ่านขั้นตอนหรือกระบวนการต่าง ๆ คู่มือเป็นหนังสือหรือเอกสารที่ใช้ควบคู่ กับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นเอกสารที่ให้แนวทางการปฏิบัติแก่ผู้ใช้คู่มือ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถ ดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ด้วยตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสม

วารภรณ์ ศรีวิโรจน์ (2564) ได้ให้ความหมายของ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยหมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ของผู้เรียนที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ ผลการเรียนรู้หรือมาตรฐานตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2553, น. 57) ได้ให้ ความหมายของ กิจกรรมการเรียนรู้ โดยหมายถึง การกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ หรือผู้เรียนและผู้สอนเป็นผู้ร่วมกันกระทำเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารหรือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียด คำอธิบายต่าง ๆ ที่เป็นแนวทางให้ครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร สถานศึกษา

1.2 ประเภทของคู่มือ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประเภทของคู่มือ พบว่าได้มีผู้แบ่งประเภทของคู่มือไว้ ดังนี้

อนุชิต เชนงำเนียร (2545, น. 24) อ้างถึงใน กฤษฎา ดั่งวงติลี (2560, น. 16) ได้ทำการศึกษาและสรุปว่าคู่มือแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คู่มือเกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือ เทคนิควิธีการสอน การใช้สื่อหรือนวัตกรรมที่สัมพันธ์กับรายวิชาใดวิชาหนึ่ง หรือระดับชั้นเรียนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้น เช่น คู่มือรายวิชา คู่มือระดับชั้นเรียน คู่มือการใช้สื่อนวัตกรรม การเรียน การสอน เป็นต้น

2. คู่มือการจัดกิจกรรมการสอนทั่วไป เป็นคู่มือที่เสนอแนะแนวทางหรือเทคนิค วิธีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรบรรลุวัตถุประสงค์

ที่กำหนดไว้ และเป็นคู่มือที่มีได้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือคำอธิบายรายวิชาใดวิชาหนึ่งโดยตรง เช่น คู่มือการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน คู่มือปฏิบัติการกิจกรรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียน ประถมศึกษา เป็นต้น

1.3 ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือ

ในการจัดทำคู่มือต้องคำนึงว่าคู่มือที่สร้างขึ้นมานั้นมีความจำเป็นอย่างไร โดยคู่มือเป็นแหล่งของความรู้ เป็นตัวช่วยให้มีความเข้าใจมากขึ้น และสามารถที่จะนำไปปฏิบัติ ได้ถูกต้องมากขึ้น ในการเขียนคู่มือนั้นไม่จำเป็นจะต้องอาศัยเฉพาะผู้เชี่ยวชาญเท่านั้นที่จะเป็นผู้สร้างขึ้นมาและผู้ใช้คู่มือก็ไม่จำเป็นต้องมีความเชี่ยวชาญเช่นกัน เพราะหากเป็นผู้เชี่ยวชาญ คู่มือก็อาจไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญจะมีส่วนช่วยอย่างมากในการให้คำแนะนำต่าง ๆ เช่น การแก้ไข การยกตัวอย่าง เป็นต้น สำหรับขั้นตอนในการพัฒนาคู่มือมี 3 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้ (เครือวัลย์ เผ่าผึ้ง, 2548, น. 26)

1. การวางแผนร่างคู่มือ คำถามต่อไปนี้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจการวางแผนร่าง

1.1 จุดมุ่งหมายของคู่มือคืออะไร นั่นคือต้องการให้ผู้ใช้เป็นอย่างไร เช่น ใช้คู่มือในการแก้ปัญหา ใช้คู่มือกำกับการปฏิบัติ

1.2 ใครเป็นผู้ใช้คู่มือเหล่านี้ ถ้ากำหนดผู้ใช้คู่มือเราจะทราบถึงความต้องการเฉพาะบางประการของผู้ใช้ทันที พยายามสร้างคู่มือที่มีผู้ใช้ประเภทเดียวกันเท่านั้น เป็นการยากที่จะทำคู่มือสำหรับผู้ใช้หลายประเภทเพราะผู้ใช้อาจจะมีระดับการศึกษาต่างกัน ดังนั้นความต้องการในแต่ละระดับจึงแตกต่างกัน เป็นการยากที่จะทำคู่มือให้ครอบคลุมความต้องการทั้งหมดในแต่ละระดับได้ การสร้างคู่มือที่มีผู้ใช้ประเภทเดียวจะทำให้คู่มือนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 การสอบถามผู้รู้ว่าเขาต้องการใช้คู่มือแบบไหน

1.4 คู่มือนี้จะใช้ที่ไหน

1.5 คู่มือนี้จะใช้อย่างไร

1.6 การนำข้อมูลมาใช้ในคู่มือ ก่อนอื่นผู้สร้างต้องสามารถชี้ชัดถึงสิ่งที่ต้องการให้ผู้ใช้ปฏิบัติ จากนั้นมาพิจารณาความถนัด ทักษะ และความรู้ที่ผู้ใช้ต้องการในการปฏิบัติ

1.7 กำหนดขอบเขตการปฏิบัติงาน จะได้ทราบว่าผู้ใช้ต้องทำอย่างไร

1.8 การกำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอน

1.9 การลำดับเนื้อหาในการเรียน

2. การเตรียมข้อมูลในการพัฒนาคู่มือ

2.1 การเขียนหัวข้อใหญ่ และหัวข้อย่อย

2.2 จัดลำดับหัวข้อเหล่านั้น

2.3 วางแนวการนำข้อมูลใส่ในแต่ละหัวข้อ

2.4 เริ่มต้นเขียนเนื้อหา โดยการใช้คำง่าย ๆ และสั้น ๆ อธิบายความหมาย

ศัพท์เฉพาะ มีการยกตัวอย่าง มีความต่อเนื่องของลำดับเนื้อหา เป็นต้น

2.5 วางแผนการสาธิตตัวอย่าง

3. การทดสอบคู่มือ เราจะทดสอบคู่มือในเรื่องดังนี้

3.1 เนื้อหาคู่มือ

3.2 รูปแบบ

3.3 ผลกระทบ

คู่มือครูเป็นเอกสารทางวิชาการที่เป็นแนวทางปฏิบัติและให้คำแนะนำอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับครูในการใช้เป็นแหล่งอ้างอิงในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคู่มือครูจึงมีขั้นตอนเช่นเดียวกับงานทางวิชาการประเภทอื่น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (พันธ์นุพงษ์ วงวาน, 2562, น. 36)

1. การกำหนดเรื่อง คู่มือครูเป็นการนำเสนอรายละเอียดและลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้สำหรับครู เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้แก่นักเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตรและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยผู้เขียนคู่มือครูต้องกำหนดเรื่องที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตรหรือวิชาต่าง ๆ

2. การวางแผน ผู้เขียนควรกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำคู่มือครูและพัฒนาเค้าโครง (outline) ของคู่มือครูว่ามีขอบเขตหรือลำดับเนื้อหาอย่างไร จะแบ่งออกเป็นหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยอย่างไร และในแต่ละหัวข้อมีขอบเขตเนื้อหาอย่างไร ประเด็นหลักคืออะไร ประเด็นรองคืออะไร

3. การเขียน ผู้เขียนควรเขียนรายละเอียดตามเค้าโครงของคู่มือครูที่กำหนดไว้ โดยเขียนแต่ละบทให้ครบถ้วนตามที่วางแผนไว้ ใช้ภาษาที่ง่าย สั้นกระชับ มีความต่อเนื่องของลำดับเนื้อหา และมีการนำเสนอตัวอย่าง รวมทั้งในส่วนสุดท้ายควรเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งอ้างอิงและภาคผนวก

4. การตรวจสอบและปรับปรุง การตรวจสอบคู่มือครูเป็นการทดสอบประสิทธิภาพเบื้องต้น โดยผู้เขียนอาจตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคู่มือ และนำผลการตรวจสอบมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคู่มือให้มีคุณภาพมากขึ้น (สุมาลี สังข์ศรี, 2553, น. 234)

1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วลัยวัลลภ์ พุ่มพิงพุด (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต เพื่อเป็นคู่มือสำหรับครูที่ปรึกษากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้ศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และผู้บริหารสถานศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการดูแลกำกับ ติดตาม และนิเทศ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน ในการจัดทำคู่มือครั้งนี้ผู้จัดทำได้ดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและรวบรวมข้อมูลกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ จากเอกสารตำรา คู่มือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 จัดทำโครงร่างของคู่มือและรูปแบบการเขียนคู่มือ ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยผู้ประเมิน 19 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 คน และครูผู้ปฏิบัติการสอนจำนวน 10 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาสาระของคู่มือ ขั้นตอนที่ 4 จัดทำคู่มือฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย ปก คำนำ สารบัญ คำแนะนำการใช้คู่มือวัตถุประสงค์ ประโยชน์ ส่วนประกอบของคู่มือ และเนื้อหาการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต ผลของการศึกษา ได้คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต ซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วย 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ความรู้พื้นฐานสำหรับครูผู้สอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ หลักการ เป้าหมาย ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม โครงสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน บทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องและการประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตอนที่ 2 ระบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตอนที่ 3 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และตัวอย่างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 15 กิจกรรม ตอนที่ 4 แบบประเมินผลกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือในการนำคู่มือไปใช้ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ปฏิบัติการสอน มีความเห็นว่า โดยรวม คู่มือนี้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ($X = 4.55$, $S.D. = 0.12$)

นฤมล จันทร์แดง (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ รายวิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้คู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา ให้มีค่าดัชนีประสิทธิผลตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา 3) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา 4) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา 5) เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านหนองบัวแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จำนวน 26 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) คู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา 2) แบบวัดความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ 3) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ 4) แบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา 5) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) คู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.58 และเมื่อจำแนกตามตัวแปรพบว่าความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ เท่ากับ 0.59 ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เท่ากับ 0.59 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.57 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.50 ที่กำหนดไว้ 2) ความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการ เรียนรู้แบบไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ความสามารถในการ แก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างนักเรียนที่มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน เมื่อได้รับการสอนด้วยคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เอกสารเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

สตีเวน อาร์ โคเวย์ (Stephen R. Covey) เจ้าของแนวคิด อุปนิสัย 7 ประการของผู้มี ประสิทธิภาพสูง (The 7 Habits of Highly Effective People) กล่าวถึงการสร้างคุณลักษณะ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานของความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเมื่อนำหลักการเหล่านี้มาปฏิบัติจนกลายเป็น อุปนิสัยพื้นฐานของตนเองแล้ว จะนำไปสู่ความสำเร็จและความสุขที่แท้จริง โดยทั่วไปแล้ว พฤติกรรมของคนเราเกิดจากอุปนิสัยต่าง ๆ ในตัวเรา ความคิดจะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ และเมื่อ ปฏิบัติเป็นนิจก็จะกลายเป็นอุปนิสัย เมื่อมีอุปนิสัยก็จะกลายเป็นคุณลักษณะ และจะกลายเป็นวิถี ชีวิตในที่สุดแต่องค์กรจะประสบผลสำเร็จได้ต้องมีผู้นำในทุกระดับ นั่นคือ พนักงานทุกคนของ องค์กรต้องมีความเป็นผู้นำ โดยบ่มเพาะอุปนิสัยทางบวกให้เกิดขึ้นอย่างแข็งแกร่งจนนำองค์กร ไปสู่เป้าหมายที่ต้องการบรรลุได้ (เทพ สงวนกิตติพันธ์, 2564)

2.1 ความหมายของอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง

ราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของ อุปนิสัย โดยหมายถึง ความประพฤติ ที่เคยชินเป็นพื้นมาในสันดาน หรือความประพฤติที่เคยชินจนเกือบเป็นนิสัย

สมพจน์ พัดสุวรรณ (2558) จะมุ่งเน้นพัฒนากลุ่มเยาวชน นักเรียน วัยรุ่น ซึ่งจะช่วยให้ เกิดแนวคิดใหม่ ช่วยส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตในวัยนี้ได้อย่างชาญฉลาด ให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น พร้อมกระตุ้นให้รู้จักการตั้งเป้าหมายในชีวิตส่วนตัว การเรียนหรือการทำงานในอนาคต ฝึกหัด การบริหารเวลาให้เกิดผลการเรียนการทากิจกรรมต่าง ๆ ที่ดี แก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง และบุคคลรอบข้าง

อารี พันธมณี (2564) ได้ให้ความหมายของ อุปนิสัย โดยหมายถึง องค์ประกอบที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ ทักษะ และความปรารถนาเข้าด้วยกัน ความรู้เป็นกรอบความคิดที่ได้จากทฤษฎีที่ว่า จะทำอะไร และทำไม ทักษะ คือ จะทำอย่างไร ส่วนความปรารถนาเป็นแรงจูงใจในความต้องการจะกระทำ

Covey (2021) ได้ให้ความหมายของ 7 อุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง ว่า เป็นนิสัยที่มีผลในชีวิตของเรา ซึ่งเป็นตัวกำหนดระดับประสิทธิผลของการดำเนินชีวิต และเพื่อช่วยให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า 7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูง หมายถึง แนวทางที่ใช้ในการพัฒนาตนเองในเรื่องของการส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตได้อย่างชาญฉลาด สามารถแก้ไขปัญหาที่เจอได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยเป็นการสร้างลักษณะนิสัยให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

2.2 ความสำคัญ

อุปนิสัย 7 ประการ จะทำให้บุคคลสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยเริ่มจากการเรียนรู้จากการฟังผู้อื่น และเติบโตพัฒนาการจนเป็นการฟังตนเองและนำไปสู่การฟังพาทซึ่งกันและกัน จะสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างอเนกอนันต์ และสามารถพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลได้อย่างเต็มที่ การฟังพาทซึ่งกันและกัน จะเกิดได้เฉพาะคนที่ฟังพาทตนเองได้แล้วเท่านั้น คนที่ฟังพาทผู้อื่นไม่สามารถเลือกวิธีฟังพาทซึ่งกันและกันได้ ไม่มีความสามารถที่จะทำอย่างนั้น กล่าว คือ คนที่ต้องฟังผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการ คนที่ฟังตนเองจะทำในสิ่งที่ตนต้องการด้วยความพยายามของตนเอง และสุดท้ายคนที่ฟังซึ่งกันและกันมักจะร่วมกันทำงานเพื่อความสำเร็จสูงสุด

อุปนิสัยทั้ง 7 ประการ สามารถจัดเป็นกลุ่มอุปนิสัย ได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 อุปนิสัยเพื่อการรู้จักและเอาชนะตนเอง หมายถึง การเปลี่ยนตัวเองจากคนที่ต้องฟังผู้อื่นไปเป็นคนที่ฟังตนเอง พวกนี้คือคนที่มียุทธชนะส่วนตัว (Private Victories) เป็นแก่นแท้ของการปรับเปลี่ยนไปสู่ลักษณะที่ดี “ชัยชนะส่วนตัวต้องมาก่อนชัยชนะในสังคม” (Public Victories) ซึ่งประกอบด้วย 1) การคิดล่วงหน้า (Be Proactive) 2) การคิดถึงผลลัพธ์สุดท้ายของการกระทำ (Begin With The end in Mind) 3) การทำสิ่งที่สำคัญก่อน (Put First Thing First)

กลุ่มที่ 2 อุปนิสัยการทำให้เกิดชัยชนะร่วมกัน (Public Victories) ด้วยการทำงานเป็นทีม ร่วมมือร่วมใจและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) การคิดแบบชนะ - ชนะ (Think Win Win) 2) เข้าใจผู้อื่นก่อนให้ผู้อื่นมาเข้าใจเรา (Seek First To Understand, Then To Be

Understood) 3) การผนึกกำลังและประสานแนวความคิดเข้าด้วยกัน (Synergize) หรือการลับเลื่อยให้คม

กลุ่มที่ 3 อุดมคติการปรับปรุงและเรียนรู้สิ่งใหม่ให้กับชีวิตตนเอง (Sharpen The Saw) ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ด้วยการเรียนรู้ ความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ ๆ (อารี พันธมณี, 2564)

2.3 องค์ประกอบของอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง

The 7 Habits of Highly Effective People หรือ 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง เป็นการแบ่งอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงออกเป็น 7 ประการ โดยอุปนิสัยที่ 1 - 3 เป็นอุปนิสัยในส่วนของตนเอง อุปนิสัย 4 - 6 เป็นอุปนิสัยในส่วนของการทำงานร่วมกับผู้อื่น และอุปนิสัยที่ 7 เป็นอุปนิสัยที่ใช้ในการลับคมอุปนิสัยทั้งหมดให้เฉียบคม (Smart i-Camp, 2021) ซึ่ง 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิผลสูง ประกอบด้วย

1. ต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) เป็นคนรับผิดชอบ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เลือกรับกระทำ ทศนคติและอารมณ์ ไม่กล่าวโทษผู้อื่นเมื่อทำผิดพลาด ทำสิ่งที่ถูกต้องด้วยตนเองถึงแม้ว่าจะไม่มีใครเห็นสิ่งที่เราทำก็ตาม

2. เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) วางแผนล่วงหน้า และกำหนดเป้าหมายชัดเจน ทำสิ่งที่มีคุณค่าและสร้างความแตกต่างโดยเราเป็นส่วนสำคัญ

3. ทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First) ใช้เวลาทำสิ่งที่สำคัญสูงสุด และปฏิเสธสิ่งที่ไม่สำคัญ โดยจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องทำ จัดตารางเวลา และทำตามแผนที่กำหนด

4. คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win) ปรับสมดุลระหว่างความกล้าที่จะทำสิ่งที่ต้องการให้ได้กับความใส่ใจต่อผู้อื่นในสิ่งที่เขาต้องการ โดยหาทางออกแบบชนะ - ชนะเสมอ เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น

5. เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) รับฟังความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น พยายามเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยกรอบความคิดของเขา ฟังโดยไม่ขัดจังหวะผู้พูดและฟังด้วยหู ตา รวมทั้งใจ และกล้าพูดในสิ่งที่ตัวเองคิด

6. ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize) เห็นความสำคัญของจุดแข็งของผู้อื่น และเรียนรู้จากเขา โดยเข้ากับผู้คนที่ได้ดีแม้กระทั่งคนที่แตกต่าง สามารถทำงานกลุ่มได้ดีและมองหาความคิดใหม่ ๆ จากผู้อื่น เพราะรู้ว่าการทำงานร่วมกัน จะสร้างทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าการที่ใครคนหนึ่งจะหาได้เพียงลำพัง

7. ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the saw) ดูแลสุขภาพด้วยการกินอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกายสม่ำเสมอและพักผ่อนให้เพียงพอ (กายภาพ) เรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ จากที่อื่น ไม่ใช่จากที่โรงเรียนเท่านั้น (สติปัญญา) ใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวและเพื่อนฝูง (สังคมและอารมณ์) แบ่งเวลาให้กับการช่วยเหลือผู้อื่น (จิตวิญญาณ) โดยสร้างสมดุลให้ 4 มิติที่สำคัญเหล่านี้เสมอ (สตีเวน อาร์ โคเวีย, 2554)

2.4 การนำไปใช้ประโยชน์

อุปนิสัยแห่งความสำเร็จ ทั้ง 7 ประการ เน้นในเรื่องประสิทธิผลในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยการมีเป้าหมายในชีวิต มองให้ภาพเป้าหมายชัดเจนด้วยการฝึกฝนตน การดูแลตนเองรับผิดชอบดูแลตนเองได้ ฝึกคิดล่วงหน้า คิดด้วยการมีสติ รู้จักการมีเป้าหมายในใจ เลือกรทำในสิ่งที่สำคัญสอดคล้องกันกับเป้าหมายก่อน โดยการคิดใช้จินตนาการสร้างเป้าหมาย ภาพความสำเร็จ ลงมือกระทำจนบรรลุเป้าหมาย ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม ให้เกียรติพอกพองเห็นคุณค่าไม่เอาัดเอาเปรียบ แต่แบ่งปันซึ่งกันและกัน การมีมนุษยสัมพันธ์ การพยายามเข้าใจผู้อื่นก่อนที่จะให้ผู้อื่นเข้าใจเรา การรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน การเป็นผู้ฟังที่ดี ฟังด้วยความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจ มีจุดยืนของตัวเอง การฟังอย่างเข้าใจเห็นใจจะช่วยลดอคติของอีกฝ่ายและเปลี่ยนมารับฟังการรวมพลังเพื่อประสานประโยชน์ เพิ่มพลังให้พร้อมที่จะต่อสู้กับชีวิต ศึกษาหาความรู้ใหม่เพิ่มเติมด้วยการอ่าน ศึกษาเพิ่มพูนศักยภาพของตนเอง มีความเมตตา เข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น

อุปนิสัยทั้ง 7 ประการ จำเป็นต้องฝึกฝนปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง จนกลายเป็นอุปนิสัยแห่งความสำเร็จ ไปสู่ความสำเร็จ ตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน องค์กรและสังคม ความสำเร็จและความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ อุปนิสัย 7 ประการแห่งความสำเร็จ ขั้นตอน สามารถนำไปใช้ได้ในการฝึกฝนได้ในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัวโรงเรียน องค์กร สังคม ซึ่งจะนำมาซึ่งความสำเร็จ ความสุขและคุณภาพของทุกหน่วยของสังคม (อารี พันธมณี, 2564)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุมาภรณ์ เพชรหลิม (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องอุปนิสัย 7 ประการของวัยรุ่นที่เป็นเลิศ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับปัญหาแตกต่างกัน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบอุปนิสัย 7 ประการของวัยรุ่นที่เป็นเลิศ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับปัญหาแตกต่างกัน ในโรงเรียนรัฐบาล ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาลักษณะอุปนิสัย 7 ประการของวัยรุ่นที่เป็นเลิศ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับปัญหาแตกต่างกัน ในโรงเรียนรัฐบาล ในเขตเทศบาลนคร

เชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ 1) แบบสอบถามลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง 2) แบบวัดอุปนิสัย 7 ประการของวัยรุ่นที่เป็นเลิศ และ 3) แบบสำรวจพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) สมมติฐานของการวิจัยได้รับการยอมรับ 4 ด้านคือ กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับปัญหาต่ำ มีอุปนิสัยที่ 2 ด้านการเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 4 การคิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 การเข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา และอุปนิสัยที่ 6 การประสานพลัง สูงกว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับปัญหาสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอุปนิสัยของวัยรุ่นที่เป็นเลิศ อุปนิสัยที่ 1 การเป็นผู้มีความคิดก้าวหน้า อุปนิสัยที่ 3 การทำตามลำดับความสำคัญ และอุปนิสัยที่ 7 การลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทั้ง 2 กลุ่ม มีอุปนิสัยเหล่านี้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ลักษณะอุปนิสัย 7 ประการของวัยรุ่นที่เป็นเลิศของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้แสดงไว้ในรายงานการวิจัย

พพบพร จิตรรักษา (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างแบบวัดอุปนิสัยแห่งความสำเร็จสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จุดมุ่งหมายเพื่อ สร้างและหาคุณภาพแบบวัดอุปนิสัยแห่งความสำเร็จสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และเปรียบเทียบอุปนิสัยแห่งความสำเร็จของนักเรียนที่มีเพศต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มบูรพา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 786 คน ได้มาจากการสุ่มสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดความอุปนิสัยแห่งความสำเร็จ โดยผลการศึกษาพบว่า 1) แบบวัดอุปนิสัยแห่งความสำเร็จประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านคิดล่วงหน้า ด้านคิดถึงผลลัพธ์สุดท้ายของการกระทำ ด้านจัดลำดับความสำคัญ ด้านคิดแบบชนะ - ชนะ ด้านเข้าใจผู้อื่น ด้านเสริมแรงซึ่งกันและกัน และด้านหมั่นฝึกฝนอยู่เสมอ คุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง พิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบ มีค่าอยู่ระหว่าง .350-.790 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัต มีค่า .968 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นตามสูตรของเฟลด์-ราซ มีค่า .974 2) นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีอุปนิสัยแห่งความสำเร็จ ทั้งโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เนตรชนก คำผาลา (2558) ได้ทำการวัดระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้หลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิภาพผลสูง โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับอุปนิสัยสำหรับผู้ทรงประสิทธิภาพสูง

7 ประการ ตามหลักการของ Stephen R. Covey ของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ 2) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับอุปนิสัยกับคุณลักษณะทั่วไปของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 คณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ แผนการศึกษาหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี และหลักสูตร 4 ปี จำนวน 234 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลของ Covey ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยระดับอุปนิสัยที่ 1 ปี-โปรแอกทีฟ อยู่ในระดับมาก ส่วนอุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ ความสมดุลในการดำเนินชีวิต อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ/ชนะ อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อน แล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา บัญชีออมใจ อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน และอุปนิสัยที่ 6 ผนึกพลังประสานความต่าง อยู่ในระดับค่อนข้าง มาก ตามลำดับ เมื่อคิดเป็นกลุ่มอุปนิสัยแล้วพบว่ากลุ่มชัยชนะชนะส่วนตน อุปนิสัยกลุ่มชัยชนะในสังคม และภาพรวม 7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูงอยู่ในระดับค่อนข้างมากตามลำดับ นักศึกษาที่มี ประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับ 7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูง มีค่าเฉลี่ยระดับอุปนิสัยสูงกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับ 7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูงในทุกอุปนิสัยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอุปนิสัย พบว่า อุปนิสัยตามหลักการ 7 อุปนิสัยพัฒนาผู้ที่มีประสิทธิผลสูง ได้แก่ บัญชีออมใจ ความสมดุลในการดำเนินชีวิต และอุปนิสัยที่ 1 ถึง อุปนิสัยที่ 7 มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับทุกอุปนิสัย

Young (2019) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาชุมชนด้วยความเป็นผู้นำ โดยวัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน เป็นการทำงานร่วมกับโปรแกรม Leader in Me กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 25 คน ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับอุปนิสัยทั้ง 7 ประการ คนที่มีประสิทธิภาพผ่านข้อความที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและการมีส่วนร่วมในการประชุมตอนเช้ากิจกรรม พวกเขาจะใช้ทักษะเหล่านี้เพื่อพัฒนาชีวิตทางวิชาการและสังคมตลอดหน่วย บทเรียนนี้เหมาะสำหรับทุกระดับชั้นประถมศึกษาและสามารถปรับใช้ได้กับโรงเรียนและนักเรียนทุกวัยสามารถได้รับประโยชน์จากอารมณ์ทางสังคมทักษะที่กล่าวถึงในหน่วยนี้ หลังจากเรียนรู้เกี่ยวกับอุปนิสัยทั้ง 7 ประการเรียบร้อยแล้ว นักเรียนจะนำทักษะทางสังคมและอารมณ์ไปใช้ในการสร้างโครงงาน นักเรียนจะได้รับอิสระในการเลือกกลุ่ม วิธีการ และวัสดุสำหรับโครงการ โดยความสำเร็จของหน่วยวัดสามารถตัดสินได้จากความก้าวหน้าในทักษะทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน

Lian, Hua, & Said (2022) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของนิสัย 7 ประการของ Stephen Covey ต่อผลการเรียนของนักเรียนในช่วงการระบาดของ COVID-19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจผลกระทบของการนำ 7 อุปนิสัยของผู้ที่มีประสิทธิผลสูงของ Stephen R. Covey ไปใช้ต่อผลการเรียนของนักเรียน การศึกษาที่ดำเนินการประกอบด้วยการวิจัยเชิงพรรณนาโดยใช้แบบสอบถามและไปบันทึกคะแนนเฉลี่ยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 56 คนของโรงเรียนเอกชนระดับมัธยมศึกษาของจีน ในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า การนำอุปนิสัยที่กำหนดมาใช้ ทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อผลการเรียนของนักเรียน เป็นการช่วยจัดการกับช่วงเปลี่ยนผ่านในภาคการศึกษาของนักเรียน และนักเรียนได้เรียนรู้ที่จะเอาชนะความท้าทายที่ต้องเผชิญ ส่งผลต่อผลการเรียน และทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน ซึ่งผู้วิจัยสามารถใช้บทความนี้เป็นฐานในการประเมินประสิทธิผลของการนำนิสัย 7 ประการของ Stephen Covey มาใช้ในกิจกรรมกิจกรรมร่วมหลักสูตรของนักเรียน

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะ จากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเอง เพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีวินัยและมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุข ในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

3.1 ความสำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดแนวการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ก่อปรกับมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้อง

ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และมีความสุข

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติ ให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (วิภาวรรณแสงภักดี, 2564)

3.2 หลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. เป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน
2. เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความ ต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถี ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
4. เป็นกิจกรรมที่ยืดหยุ่นการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

3.3 เป้าหมายของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาให้บุคคลรู้จักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีกระบวนการคิด มีทักษะในการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม และมีความสุข มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ โดยกำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังนี้

1. ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญ ทั้งวิชาการ และวิชาชีพอย่าง กว้างขวางมากยิ่งขึ้น
2. ผู้เรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัวมองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง

3. ผู้เรียนเห็นคุณค่าขององค์ความรู้ต่าง ๆ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการพัฒนาตนเองและประกอบสัมมาชีพ
4. ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต และเสริมสร้างศีลธรรมจริยธรรม
5. ผู้เรียนมีจิตสำนึกและทำประโยชน์เพื่อสังคมและประเทศชาติ

3.4 แนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยคำนึงถึงแนวการจัดดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น
2. จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น
3. จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น
4. จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

3.5 โครงสร้างการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดโครงสร้างเวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีละ 120 ชั่วโมง และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 360 ชั่วโมง เป็นเวลาสำหรับปฏิบัติกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ สำหรับกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้สถานศึกษาจัดเวลาให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

ระดับประถมศึกษา (ป.1 – 6)	รวม 6 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1 – 3)	รวม 3 ปี	จำนวน 45 ชั่วโมง
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4 – 6)	รวม 3 ปี	จำนวน 60 ชั่วโมง

การจัดสรรเวลาของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการของสถานศึกษา ทั้งนี้ให้เป็นไปตามโครงสร้างเวลาของหลักสูตร และผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาและฝึกปฏิบัติกิจกรรมทั้ง 3 ลักษณะ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทุกปีจนจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

3.6 แนวทางจัดกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งในด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

3.6.1 หลักการ

เป็นกิจกรรมที่จัดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจธรรมชาติของผู้เรียนและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม จนเกิดการเรียนรู้และเกิดทักษะชีวิต โดยมีครูผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมและประสานความร่วมมือกับครู หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.6.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียน อาชีพ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมี

ความสุข

3.6.3 ขอบข่าย

การจัดกิจกรรมแนะแนวมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียน หรือการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้ และสามารถวางแผนการเรียน หรือการศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม

2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพอย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผนเพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ

3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิที่ดี มีคุณภาพ มีทักษะชีวิต สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ

4.1 ความหมายของคำว่า ภาวะผู้นำ

มูลนิธิเพื่อการศึกษาพิเศษในพระราชาอุปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (2564) ภาวะผู้นำ คือ ความสามารถที่จะพาผู้ติดตามตน ในหนังสือบางเล่มจะนิยามว่าคนเป็นผู้นำคือ ผู้มีอิทธิพล เราแต่ละคนนั้นต่างมีอิทธิพลต่อผู้อื่น นั้นหมายความว่าเราทุกคนเป็นผู้นำในบางด้านและในด้านอื่น ๆ ผู้อื่นก็นำเรา ไม่มีใครอยู่นอกวงของการเป็นผู้นำและผู้ตาม เราค้นพบผู้นำสำคัญของกลุ่มได้ไม่ยาก เพียงสังเกตผู้คนเวลามาชุมนุมกัน ถ้าจะต้องตัดสินใจ ประเด็นความคิดเห็นของใครที่มีคุณค่าที่สุด เวลาพูดอธิบายเรื่องใด ๆ คนจะจับจ้องมองใครมากที่สุด ใครเป็นผู้นำที่ผู้คนเห็นด้วยอย่างรวดเร็วที่สุดใครเป็นผู้นำที่คนอื่น ๆ ทำตามด้วย คำตอบเหล่านี้จะช่วยให้เราแยกแยะได้ว่า ใครเป็นผู้นำที่แท้จริงในกลุ่มนั้น ๆ

ศักดิ์ชัย ภูเจริญ (2552) อ้างถึงใน ครูอาชีพรอดคอม (2563) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการนำ ซึ่งเป็นความสำเร็จอย่างยิ่งสำหรับความสำเร็จของผู้นำ ภาวะผู้นำได้รับความสนใจและศึกษามานานแล้ว เพื่อให้รู้ว่าอะไรเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้นำมีความสามารถในการนำ หรือเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

สตีเวน อาร์ โควีย์ (2554, น. 91) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การสื่อสารถึงคุณค่าและศักยภาพของบุคคลอย่างชัดเจน จนกระทั่งพวกเขาได้รับแรงบันดาลใจให้มองเห็นสิ่งเหล่านี้ในตนเอง

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้ที่สามารถนำตนเองหรือกลุ่มของตนได้ในบริบทที่แตกต่างกันออกไปให้บรรลุไปตามวัตถุประสงค์ โดยสามารถสื่อสารและใช้ศักยภาพของตนเองและสมาชิกในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ

Bowman (2014) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำ เป็นเรื่องที่สามารถทำได้แม้กระทั่งนักเรียนระดับประถม และเป็นสิ่งที่สำคัญในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงนี้ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา สามารถปลูกฝังการพัฒนาภาวะผู้นำไว้ในห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ และทักษะภาวะผู้นำ ให้เด็กมีความกล้าในการตั้งคำถาม และมีวินัยในการรับฟัง

The Pennsylvania State University (2016) จากบทความเรื่อง Leadership and Children ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำว่า ทักษะการเป็นผู้นำจะช่วยทำให้เด็กสามารถควบคุมชีวิตและความสามารถในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ความเป็นผู้นำจะทำให้เกิดความมั่นใจ และช่วยให้อีก ๆ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทำงานเป็นทีมและทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ และความเป็นผู้นำทำให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความรับผิดชอบมากขึ้น

Esperance Anglican community school (2017) ได้เขียนถึงเหตุผลว่า ทำไมถึงควรพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำในเด็กว่า ทักษะการเป็นผู้นำเป็นการรวมกันของลักษณะและปัจจัยหลายอย่างที่ช่วยให้เด็กสามารถปรับปรุงแก้ไขความคิดและมุมมองของพวกเขาได้ ในการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำในเด็กนั้นเป็นเรื่องสำคัญและต้องใช้เวลาอันยาวนาน อย่างไรก็ตามการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะทำให้เรียนรู้ทักษะเหล่านี้ได้รวดเร็วมากขึ้น

Starc (2019) ได้เขียนบทความ 4 เหตุผลสำคัญที่เด็กต้องพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำตั้งแต่อายุยังน้อย ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะการเป็นผู้นำที่เชี่ยวชาญจะช่วยส่งเสริมการสื่อสารที่ดีขึ้น 2) ความเป็นผู้นำจะช่วยให้เด็กวางแผนและการพัฒนากลยุทธ์ 3) การปลูกฝังคุณภาพความเป็นผู้นำตั้งแต่อายุยังน้อยทำให้เด็กมีความสามารถในการอ่านที่ดีขึ้น และ 4) ความเป็นผู้นำสอนให้เด็กมีความร่วมมือและสามารถเจรจาต่อรองได้

Feldhusen & Kennedy อ้างถึงใน Evans (2014, p. 17) เห็นว่า ควรสอนทักษะความเป็นผู้นำในโรงเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้และฝึกฝนในขณะที่นักเรียนทำงานต่อไป การพัฒนาศักยภาพของพวกเขา โรงเรียนควรมีการจัดระเบียบแบบแผนของการเรียนรู้ซึ่งเป็นสถานที่ที่ดีที่สุดสำหรับการสอนทักษะการเป็นผู้นำ

4.3 คุณลักษณะของภาวะผู้นำ

Chobharkar (2011) อ้างถึงใน Al-Jammal (2015) ได้พยายามจัดทำรายการคุณสมบัติและทักษะความเป็นผู้นำที่ระบุลักษณะนิสัยที่จำเป็นทั้งหมดของผู้นำที่ดี ตามที่เขาพูดมีคุณสมบัติและทักษะ “พื้นฐาน” 5 ประการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ การสร้างทีม วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ การตัดสินใจ และการวางแผน อย่างไรก็ตามผู้เขียนระบุว่ารายการนี้มีคุณลักษณะของผู้นำที่โดดเด่นที่สุดเท่านั้น มีทักษะอื่น ๆ อีกมากมายที่ผู้นำอาจต้องการ แต่สิ่งที่เขาระบุเป็นสิ่งจำเป็นในทางกลับกัน Chobharkar กล่าวว่าแต่ละทักษะทั้ง 5 มีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับทักษะอื่น ๆ ในความเป็นจริงการใช้ทักษะที่ประสบความสำเร็จในสถานการณ์เฉพาะนั้นจำเป็นต้องใช้ทักษะอื่น ๆ อีกหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเป็นผู้นำขั้นพื้นฐานทั้ง 5 และทักษะที่เกี่ยวข้องกับแต่ละทักษะ เพื่อแสดงการแทรกแซงระหว่างทักษะการเป็นผู้นำ ดังตาราง 2

ตาราง 2 ทักษะการเป็นผู้นำขั้นพื้นฐานทั้ง 5 และทักษะที่เกี่ยวข้อง

ทักษะพื้นฐาน	ทักษะที่เกี่ยวข้อง
ความสัมพันธ์ (Relationships)	<ul style="list-style-type: none"> -ทักษะการสื่อสาร -ทักษะการให้คำปรึกษา -ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล -ทักษะการโน้มน้าวใจ
การสร้างทีม (Team Building)	<ul style="list-style-type: none"> -การควบคุมประสิทธิภาพของกลุ่ม -การตั้งค่างตัวอย่าง -การจัดการความขัดแย้ง -ทักษะการฟัง -การจัดการกับคนยาก -ความเห็นอกเห็นใจ
วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ (Vision and Strategy)	<ul style="list-style-type: none"> -การตัดสินใจ -ทักษะการวางแผน -ความสามารถในการพูดคุย -ทักษะการสร้างแรงบันดาลใจ -การแบ่งปันความเป็นผู้นำ
การตัดสินใจ (Decision Making)	<ul style="list-style-type: none"> -ความรู้ -วิสัยทัศน์ -การแก้ปัญหา -การเจรจาต่อรอง -ความกล้าหาญ
การวางแผน (Planning)	<ul style="list-style-type: none"> -การตั้งเป้าหมาย -การวางแผนวิกฤต -การจัดลำดับความสำคัญ -การวางกลยุทธ์ -ความเชื่อมั่น

องค์การ FFA แห่งชาติ (2009) อ้างถึงใน Al-Jammal (2015) มีห้องสมุดสำหรับกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักเรียนฟังเป็นผู้นำและเรียนรู้ : ฟังคำแนะนำจากการทำกิจกรรมและเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองและกันและกันในขณะที่เสริมสร้างชุดทักษะการเป็นผู้นำของพวกเขา โดยเน้นทักษะ 5 อย่าง ได้แก่

1. กิจกรรมละลายพฤติกรรม
2. การสร้างทีม
3. การสื่อสาร
4. ความสัมพันธ์
5. การแก้ปัญหา

Kessie (2012) อ้างอิงจาก Al-Jammal (2015) ยังแนะนำกิจกรรมที่เน้นคุณสมบัติและทักษะ 5 ประการ ได้แก่

1. การสื่อสาร
2. ความมั่นใจ
3. ความซื่อสัตย์
4. จรรยาบรรณในการทำงาน
5. ความอ่อนน้อมถ่อมตน

สตีเวน อาร์ โควีย์ (2554, น. 62) หนังสือผู้นำในตัวตน ได้กล่าวถึง 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิภาพสูงว่า เป็นสิ่งที่ตรงกับความต้องการของผู้ปกครอง ครู และผู้นำธุรกิจที่ได้บอกกับโรงเรียนเอ.บี. คอมส์ว่าต้องการให้นักเรียนมีคุณสมบัติอย่างไร และ 7 อุปนิสัยดังกล่าวเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะรวมเข้าไปในวิธีการสอนภาวะผู้นำให้นักเรียน ดังตาราง 3

ตาราง 3 คุณสมบัติ และ 7 อุปนิสัยที่เหมาะสม

สิ่งที่ผู้ปกครอง ธุรกิจ และครูต้องการ สำหรับนักเรียน	7 อุปนิสัย
การฟังตนเอง	
ความคิดริเริ่ม การสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเอง	อุปนิสัยที่ 1 – 3
ความมั่นใจในตนเอง	เป็นคนโปรแอ็คทีฟ
การวางแผน	เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ
ทักษะการตั้งเป้าหมาย	ทำสิ่งสำคัญก่อน
การจัดการองค์กร การบริหารเวลา	
การฟังพาทซึ่งกันและกัน	
ทักษะการจัดการกับความขัดแย้ง	อุปนิสัยที่ 4 – 6
ทักษะการสื่อสาร (ทักษะการฟังและการนำเสนอ)	คิดแบบชนะ - ชนะ (สร้างความสมดุลระหว่าง ความกล้าหาญและความใส่ใจผู้อื่น)
สมดุลระหว่างความกล้าหาญ	เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา
ความซื่อสัตย์	ฉันทักหลังประสานความต่าง
ความยุติธรรม	
การเปิดใจรับคำแนะนำ	
การทำงานเป็นกลุ่ม	
การแก้ไขปัญหา	
การตัดสินใจ	
ความคิดสร้างสรรค์	
การเติมพลังชีวิต	
ทักษะทางเทคนิค	อุปนิสัยที่ 7
สุขภาพและอนามัยที่ดี	ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ
ความมั่นคงทางอารมณ์	-ด้านกายภาพ
ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์	-ด้านอารมณ์
มีส่วนร่วมในงานที่สำคัญ	-ด้านสติปัญญา
	-ด้านจิตวิญญาณ

Gorham (2021) ได้กล่าวถึง ทักษะการเป็นผู้นำที่สำคัญสำหรับเด็ก ทั้งหมด 6 ทักษะ ได้แก่

1. การสื่อสาร (Communication) การส่งเสริมให้เด็กสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาความเป็นผู้นำ กำหนดประเด็นสำคัญว่าทุกคนมีสองหู และมีเพียงปากเดียว ดังนั้นพวกเขาอาจฟังมากกว่าที่พวกเขาพูดถึงสองเท่า การฟังอย่างมีประสิทธิภาพเป็นกุญแจสำคัญในการสื่อสารที่ดี

2. การทำงานร่วมกัน / การทำงานเป็นทีม (Collaboration / Teamwork) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็ก ๆ การประสบความสำเร็จมากขึ้นในฐานะทีมในเวลาที่น้อยลงแทนที่จะทำเพียงอย่างเดียวมักจะให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าเสมอ ลักษณะทางสังคมของการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก เด็กที่พ่อแม่ได้รับการปกป้องหรือปกป้องมากเกินไปอาจทำอะไรไม่ถูกได้เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางสังคม เด็ก ๆ จะต้องเรียนรู้โดยตรงว่าจะอยู่ร่วมโลกกับกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นหลากหลายได้อย่างไร การเรียนรู้ทักษะนี้ตั้งแต่เนิ่น ๆ จะช่วยให้เยาวชนรับมือกับแรงกดดันทางสังคมได้ดีขึ้น

3. การเจรจาต่อรอง / การประนีประนอม (Negotiation / Compromising) ผ่านกระบวนการทำงานเป็นทีมเด็ก ๆ จะได้เรียนรู้ศิลปะแห่งการให้และรับ การประนีประนอมในบางพื้นที่เพื่อให้แน่ใจว่างานเสร็จสมบูรณ์ แต่ทุกฝ่ายต่างก็พอใจกับผลลัพธ์ที่ได้เป็นทักษะความเป็นผู้นำสำหรับเด็ก กระบวนการประนีประนอมและการเจรจาต่อรองสอนให้เด็ก ๆ จดจ่ออยู่กับภาพรวมที่ใหญ่กว่าเมื่อเทียบกับความสนใจส่วนตัวหรือความสนใจเฉพาะตัว

4. การวางแผน / กลยุทธ์ (Planning / Strategic) การให้เวลากับเด็ก ๆ ในการวางแผนกลยุทธ์เป็นวิธีที่ดีในการเพิ่มขีดความสามารถและสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง เนื่องจากงานที่มีขนาดใหญ่เด็ก ๆ อาจถูกครอบงำได้ง่าย อย่างไรก็ตามการแสดงให้เห็นถึงวิธีการแบ่งงานออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ ขนาดพอดี จะสร้างความมั่นใจในตนเองและทำให้พวกเขามีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนขึ้นว่าจะบรรลุเป้าหมายได้อย่างไร

5. วิสัยทัศน์ (Vision) เด็กที่สามารถมองเห็นผลลัพธ์ได้ชัดเจนมีแนวโน้มที่จะบรรลุวิสัยทัศน์เด็ก ๆ สามารถสอนให้เห็นภาพได้ดีขึ้นผ่านการอ่านหรือฟังเรื่องราวของผู้ประสบความสำเร็จในอดีต ผู้นำคือผู้อ่าน และเด็ก ๆ ที่อ่านหนังสือโยยหาที่จะเรียนรู้ พวกเขาไม่เพียงแต่จะมีความซาบซึ้งและรักการอ่านมากขึ้นเท่านั้นพวกเขายังอ่านหนังสือได้เร็วขึ้น ในขณะที่ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผ่านหนังสือ

6. ความคงอยู่ / ความมุ่งมั่น (Persistence / Determination) ให้เด็กมีรากฐานที่แข็งแกร่งของความภาคภูมิใจส่วนตัว เมื่อเด็กล้มขณะเรียนรู้ที่จะเดินพวกเขาจะร้องไห้โดยสัญชาตญาณเพราะการล้มเป็นเรื่องที่ไม่คาดคิดและประสบการณ์นั้นทำให้พวกเขากลัว ผู้ปกครองมักเข้าใจผิดว่าเสียงร้องเป็นอาการของความเจ็บปวดโดยเชื่อว่าเด็กอาจได้รับบาดเจ็บจากการหกล้มเด็ก ๆ เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วว่าถ้าพวกเขาร้องไห้พ่อแม่จะให้ความสนใจทันทีและเด็ก ๆ ก็ชอบความสนใจมากกว่าการร้องไห้ การที่ร้องไห้มากขึ้นก็จะเท่ากับการได้รับความสนใจมากขึ้น การทำเช่นนั้นจะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ และไม่ก่อเกิดผลประโยชน์ทั้งกับเด็กและผู้ปกครอง

Thomson (2012) ได้ทำการศึกษาการทำความเข้าใจการประเมินและการประเมินสิ่งที่นักเรียนเรียนรู้กิจกรรมความเป็นผู้นำ: การวิจัยของนักเรียนใน Woodlea Primary โดยได้อธิบายในสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมความเป็นผู้นำ ได้แก่

1. การระดมสมองมีส่วนร่วมในทีม เรียนรู้การเป็นส่วนหนึ่งของทีม การทำงานร่วมกัน
2. ความมั่นใจในตนเอง กล้าแสดงออก และกล้าพูดในสถานที่ที่มีคนจำนวนมากหรือพูดกับบุคคลที่มีอายุมากกว่า
3. การสื่อสาร เรียนรู้วิธีการพูดกับผู้อื่นได้โดยไม่รู้สึกลอาย รวมถึงเรียนรู้วิธีการฟัง การถามซ้ำข้อมูล และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ตาราง 4 วิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็ก

	Chobharkar	องค์การ FFA แห่งชาติ	Kessie	Stephen R. Covey	Richard Gorham	Pat Thomson	รวม
ความสัมพันธ์	√	√					2
การสื่อสาร	√	√	√	√	√	√	6
การทำงานเป็นทีม	√	√		√	√	√	5
วิสัยทัศน์	√				√		2
การตัดสินใจ	√			√			2

ตาราง 4 (ต่อ)

การแก้ปัญหา	√	√	√				3
การเจรจาต่อรอง	√					√	2
การวางแผน	√		√	√	√		3
ความมั่นใจ	√		√	√	√	√	5
ความซื่อสัตย์			√	√			2
การอ่อนน้อมถ่อมตน			√				1

จากการวิเคราะห์ในตาราง 4 พบว่าหัวข้อคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กที่มีความถี่มากกว่า 3 ขึ้นไป ควรได้รับการพัฒนา โดยคุณลักษณะภาวะผู้นำสำหรับเด็กประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. การสื่อสาร หมายถึง การพูดในกลุ่มคนจำนวนหลายคน โดยสามารถให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดต้องการได้ โดยจะต้องเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟังที่ดีของกลุ่ม
2. การทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่บุคคลที่คุ้นเคย และสามารถทำกิจกรรมได้ตามเป้าหมายภายใต้เงื่อนไขของกิจกรรม
3. ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง การมั่นใจที่จะกล้าเสนอความคิดเห็นของตนเองออกมา แม้ว่าจะเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากผู้อื่น รวมทั้งกล้าที่จะนำเสนอผลงานของตนเองให้ผู้อื่นได้เห็นอย่างเต็มความสามารถ

4.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มนัสวร แวดวง (2562) ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามแนวคิดธอร์นไคค์ที่มีต่อภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาตามแนวคิดธอร์นไคค์ที่มีต่อภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาตามแนวคิดธอร์นไคค์ที่มีต่อภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 ห้อง แบ่งเป็น กลุ่ม

ควบคุม 1 ห้องเรียน และกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน โดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามแนวคิดธอร์นไคค์ 2) แบบประเมินภาวะผู้นำ และ 3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพลศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาตามแนวคิดธอร์นไคค์ที่มีต่อภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาตามแนวคิดธอร์นไคค์ที่มีต่อภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Hess (2010) ได้ทำการศึกษาความเป็นผู้นำของนักเรียนในห้องเรียนระดับ ประถมศึกษา วัดดูประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อประเมินความจำเป็นในการให้ความรู้แก่นักเรียน รุ่นใหม่เกี่ยวกับภาวะผู้นำในหลักสูตรประถมศึกษา และนำเสนอการออกแบบหลักสูตรการศึกษา ความเป็นผู้นำซึ่งจะเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนสามารถสอนทักษะเหล่านี้ในห้องเรียนประถม เครื่องมือที่ใช้เป็นการตรวจสอบเอกสารประกอบการวิจัยในหัวข้อและรวมคำถามสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตอบคำถาม: “ครูประถมศึกษาจะส่งเสริมทักษะความเป็นผู้นำได้อย่างไร” ผู้วิจัย ตรวจสอบหลักสูตรที่มีอยู่และชุดหนังสือสำหรับนักเรียนที่สามารถนำมาใช้ เพื่อช่วยแนะนำทักษะ ความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นถึงการขาดการฝึกอบรมความ เป็นผู้นำในโรงเรียนประถมศึกษาแหล่งข้อมูลจำนวนมากแสดงช่องว่างในหลักสูตรระดับ ประถมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับจุดเน้นการพัฒนาอุปนิสัย บทเรียนคุณธรรม จริยธรรม และทักษะ ชีวิต จึงควรการปรับและแก้ไขหลักสูตรปัจจุบัน ด้วยการวางแผนหลักสูตรเพิ่มเติม โรงเรียนมี โอกาสที่ดีในการความคิดริเริ่มและนำทักษะความเป็นผู้นำมาสู่ห้องเรียน โรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถเริ่มบูรณาการความเป็นผู้นำในห้องเรียน ในยี่สิบเอ็ดศตวรรษที่ทฤษฎี สนับสนุนผู้นำสามารถฝึกฝนได้และไม่ได้เป็นเพียงความคิดโดยกำเนิด ครูและผู้บริหารจะพัฒนา วิธีการสอนนักเรียนฝึกฝนทักษะความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

Pedersen, Yager, & Yager (2012) ได้ทำการศึกษาการกระจายความเป็นผู้นำของ นักเรียน : ผลของโปรแกรมความเป็นผู้นำของนักเรียนต่อสภาพอากาศในโรงเรียนและชุมชน โดย มุ่งเน้นไปที่ความเข้าใจของนักการศึกษา 22 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาสองแห่งในมิสซิสซิปปี เกี่ยวกับกระบวนการกระจายความเป็นผู้นำรวมถึงนักเรียนและอื่นๆ ทั้งทั้งโรงเรียน โครงการ Student Leadership Ambassador ได้รับการออกแบบมาเพื่อกระจายความเป็นผู้นำไปยัง

Student Ambassadors ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากแต่ละโรงเรียนที่เข้าร่วม และทำทนายเพื่อนอย่างเป็นระบบ โดยนักเรียนเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถและศักยภาพที่แข็งแกร่งในการเป็นผู้นำ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าบทบาทความเป็นผู้นำของนักเรียนในชุมชนโรงเรียนมีผลกระทบในการสร้างบรรยากาศเชิงบวกทั่วทั้งโรงเรียน ส่งผลดีต่อพัฒนาการของตนเอง และเป็นบวกในทำนองเดียวกันของพวกเขา มีสามประเด็นสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของโปรแกรม:ความร่วมมือและความไว้วางใจทั่วทั้งโรงเรียน มีเวลาเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโต และพัฒนาการ และการสนับสนุนความเป็นผู้นำทีม

Al-Jammal (2015) ได้ทำการศึกษาในเรื่องความเป็นผู้นำของนักเรียน : ทักษะพื้นฐานและกิจกรรมที่เหมาะสม งานวิจัยนี้พยายามเน้นถึงความสำคัญของการสอนทักษะความเป็นผู้นำให้กับนักเรียนตั้งแต่อายุยังน้อย ยิ่งไปกว่านั้นยังพยายามระบุและอธิบายคุณสมบัติและทักษะความเป็นผู้นำขั้นพื้นฐานสำหรับนักเรียน งานวิจัยนี้ยังพยายามกำหนดและให้คำอธิบายสั้น ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเป็นผู้นำของนักเรียนแต่ละคน ดังนั้นเอกสารนี้จึงมีส่วนช่วยในการให้กรอบทางทฤษฎีสำหรับนักวิจัยที่ทำการศึกษาเชิงประจักษ์หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในสาขานี้ เพื่อจุดประสงค์นี้จึงเสนอแบบสอบถามสำหรับการศึกษาเชิงปริมาณที่ประกอบด้วยสองส่วน ส่วนแรกขอให้ผู้ตอบแบบสอบถาม (เช่นครูใหญ่โรงเรียนและครู) ระบุทักษะความเป็นผู้นำที่นักเรียนในโรงเรียนได้รับผ่านทางหลักสูตรและ / หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร ส่วนที่สองขอให้พวกเขามองเห็นอุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้นักเรียนได้รับทักษะเหล่านี้

Chen (2019) ได้ทำกรณีศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำของนักเรียนผ่านกิจกรรมการทำงานเป็นทีม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจว่าทักษะการเป็นผู้นำของนักเรียนจะได้รับการพัฒนาผ่านกิจกรรมการทำงานเป็นทีมในชั้นเรียนอย่างไร โดยมีเครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ กลุ่มที่ศึกษาประกอบด้วยนักเรียน 2 กลุ่ม ได้แก่ ครู – นักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา ผลการศึกษาพบว่าสามารถปลูกฝังความเป็นผู้นำได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการสอนการทำงานเป็นทีมในชั้นเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างขึ้น และเพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. แบบแผนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 ห้อง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง 29 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากโรงเรียนจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ

2. แบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง (Pre Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองแบบ One - Shot Repeated Measured Design (คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2564)

ตาราง 5 แบบแผนงานวิจัย

กลุ่ม	สอบก่อน	การทดลอง	สอบหลัง	การทดลอง	สอบหลัง	การทดลอง	สอบหลัง
E	-	x	O ₂	x	O ₂	x	O ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย

E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental group)
X	แทน	คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ
O ₂	แทน	การวัดภาวะผู้นำหลังทำการทดลอง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

3.2 แบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.3 แบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

4.1 ขั้นตอนในการสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ของ Stephen R. Covey คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรายวิชาแนะแนว และคุณลักษณะของภาวะผู้นำ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2. วิเคราะห์รายละเอียดของแนวคิด ทักษะและตัวชี้วัดที่ควรนำมาพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยยึดองค์ประกอบของภาวะผู้นำ 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสารการทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาภาวะผู้นำ โดยเลือกใช้ภาวะผู้นำที่มีความถี่มากกว่า 3 มาใช้ในการพัฒนา

3. สร้างคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ สำหรับพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้สอดคล้องกับแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ดังตาราง 6

ตาราง 6 กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

ลำดับที่	กิจกรรมการเรียนรู้	แนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ
1. (1 ชั่วโมง)	การปฐมนิเทศ	อุปนิสัยที่ 1 - 7
2. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “การพึ่งตนเอง”	- อุปนิสัยที่ 1 ต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) - อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) - อุปนิสัยที่ 3 ทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First)
3. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...”	อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win)
4. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “เข้าใจกัน”	อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจ เรา (Seek First to Understand, Then to be Understood)
5. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “ร่วมกันสร้างสิ่งใหม่”	อุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize)
6. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “พึ่งพาซึ่งกันและกัน”	- อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win) - อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่น เข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) - อุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize)

ตาราง 6 (ต่อ)

7.	กิจกรรม “ฝึกตนเองอยู่เสมอ” (1 ชั่วโมง)	อุปกรณ์ที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the saw)
----	---	---

4. นำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาแก้ไขและให้คำปรึกษา ปรับแก้ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำสื่อและคู่มือ	จำนวน	1	ท่าน
ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำ	จำนวน	1	ท่าน
ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวน	1	ท่าน

โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ และประเมินประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาคะแนนดังนี้

กำหนดการให้คะแนน

- 5 คะแนน มีความเหมาะสม ระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน มีความเหมาะสม ระดับมาก
- 3 คะแนน มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง
- 2 คะแนน มีความเหมาะสม ระดับน้อย
- 1 คะแนน มีความเหมาะสม ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผล

- 4.51 – 5.00 เหมาะสมมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 เหมาะสมมาก
- 2.51 – 3.50 เหมาะสมปานกลาง
- 1.51 – 2.50 เหมาะสมน้อย

5. นำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพิจารณาความเหมาะสม และนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยในแต่ละรายการประเมินตามความสอดคล้องของชุดกิจกรรมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6. นำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.2 ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
 2. วิเคราะห์ตัวชี้วัดและกรอบการสร้างแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยยึดองค์ประกอบของภาวะผู้นำ 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาภาวะผู้นำ โดยเลือกใช้ภาวะผู้นำที่มีความถี่มากกว่า 3 มาใช้ในการพัฒนา
 3. สร้างตารางกำหนดคุณลักษณะประเด็นคำถามของแบบวัดภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 4. นำตารางกำหนดคุณลักษณะประเด็นคำถามและตัวบ่งชี้ของแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม
 5. สร้างแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยนำสถานการณ์ที่พบเจอในชีวิตประจำวันมาใช้ในการออกข้อสอบแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวนทั้งหมด 30 ข้อ
 6. นำแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เสนอให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาแก้ไขและให้คำปรึกษา ปรับแก้ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องของภาษา และความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้
 - คะแนน + 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้
 - คะแนน 0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้
 - คะแนน - 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าประเด็นข้อคำถามมีความไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้
- โดยนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อ โดยข้อคำถามแต่ละข้อจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นสามารถนำมาใช้ได้

7. นำแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ มาจัดพิมพ์และนำไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 1 ห้อง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

8. นำแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ เป็นค่าอำนาจจำแนก โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00

9. นำแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดทั้งฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.61

10. นำแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

11. นำผลมาวิเคราะห์พัฒนาการภาวะผู้นำของนักเรียน และรายงานผลการดำเนินการศึกษา

4.3 ขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

2. วิเคราะห์ตัวชี้วัดและกรอบการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยยึดองค์ประกอบของภาวะผู้นำ 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาภาวะผู้นำ โดยเลือกใช้ภาวะผู้นำที่มีความถี่มากกว่า 3 มาใช้ในการพัฒนา

3. สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยแบ่งพฤติกรรมออกเป็นทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การทำงานเป็นทีม และ 3) ความมั่นใจในตนเอง ซึ่งพฤติกรรมในแต่ละด้านนั้น จะแบ่งพฤติกรรมย่อยที่ใช้สำหรับการประเมิน แบ่งออกเป็นด้านละ 5 พฤติกรรมย่อย

4. นำแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เสนอให้ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ พิจารณาแก้ไขและให้คำปรึกษา ปรับแก้ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องของภาษา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากคะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนน + 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าพฤติกรรมของแบบสังเกตมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้

คะแนน 0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมของแบบสังเกตมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้

คะแนน - 1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าพฤติกรรมของแบบสังเกตไม่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมบ่งชี้

โดยนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เป็นรายข้อ โดยแต่ละข้อของแบบสังเกตจะต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าสามารถนำมาใช้ได้

5. นำแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง และมีการปรับแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

6. นำผลจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และข้อเสนอแนะจากผู้สอนมารายงานผลการศึกษา

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ในการเข้าไปเก็บข้อมูลและเลือกกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 ห้อง

2. อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ให้ผู้สอนรายวิชากิจกรรมแนะแนวในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สำหรับการใช้จัดการเรียนการสอนและการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

3. ผู้สอนชี้แจงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทราบถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนได้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง

4. ผู้สอนดำเนินการทำกิจกรรม โดยใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เป็นจำนวน 7 ชั่วโมง ในชั้นเรียน และให้นักเรียนกลับไปฝึกฝนด้วยตนเองจำนวน 5 ชั่วโมง โดยผู้สอนมีการนำแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มาใช้ประเมินระหว่างการทำกิจกรรมในชั้นเรียน และมีการให้

นักเรียนทำแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้มีการติดตามข้อมูลเป็นระยะ

5. นำผลคะแนนที่ได้ในแต่ละสัปดาห์ไปวิเคราะห์ค่าสถิติต่อไป

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีสถิติที่นำมาวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าดัชนี

ความสอดคล้อง (IOC) การหาค่าอำนาจจำแนก ของแบบทดสอบรายข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินภาวะผู้นำ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้มีการ กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยในการแปลความหมายข้อมูลเชิงปริมาณ ดังนี้

1. การพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ 60 คะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 80 – 89 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 70 – 79 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 60 – 79 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 59 ลงไป มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับควร

ปรับปรุง

2. การพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยคิดเป็นรายองค์ประกอบ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 90 ขึ้นไป มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 80 – 89 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 70 – 79 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 60 – 79 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบทดสอบ ร้อยละ 59 ลงไป มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับ

ควรปรับปรุง

3. การพิจารณาค่าเฉลี่ยระดับคะแนนของแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (บุญชม ศรีสะอาด, 2546 อ้างถึงใน สิงหา เกตุแก้ว, 2556, น. 45) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกต 3.51 – 4.00 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับดีมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกต 2.51 – 3.50 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกต 1.51 – 2.50 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนนแบบสังเกต 1.00 – 1.50 มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับควรปรับปรุง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)” เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างขึ้น

2. เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ

เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ (The 7 habits of highly Effective People) พัฒนาภาวะผู้นำ

ตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ

ตอนที่ 1 การศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัย
สำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ พัฒนาการภาวะผู้นำ

การประเมินคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง
7 ประการ ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายของงานวิจัยในข้อที่ 1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่
สร้างขึ้น โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาประสิทธิภาพ คือ แบบประเมินประสิทธิภาพคู่มือการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 7 ผลการประเมินประสิทธิภาพคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับ
ผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รายการประเมิน	คะแนน				แปลความหมาย
	ผู้เชี่ยวชาญ 1	ผู้เชี่ยวชาญ 2	ผู้เชี่ยวชาญ 3	เฉลี่ย	
1. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุม พฤติกรรมการเรียนรู้พฤติกรรมบ่งชี้	5	5	5	5	เหมาะสมมากที่สุด
2. ความสอดคล้อง สาระสำคัญและ กิจกรรมการเรียนรู้	5	5	5	5	เหมาะสมมากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้มีความครอบคลุม การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ กระบวนการสมรรถนะที่สำคัญของ ผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	5	5	4	4.67	เหมาะสมมากที่สุด
4. กิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความ แตกต่างระหว่างบุคคล	5	5	4	4.67	เหมาะสมมากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนรู้หลากหลายและ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5	4	5	4.67	เหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 7 (ต่อ)

6. นำสื่อเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	4	4	5	4.33	เหมาะสมมาก
7. มีการบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้	4	4	5	4.33	เหมาะสมมาก
8. สื่อการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	5	4	5	4.67	เหมาะสมมากที่สุด
9. ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา	4	4	4	4	เหมาะสมมาก
10. วิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้	4	4	4	4	เหมาะสมมาก
เฉลี่ยรวม				4.53	เหมาะสมมากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า การประเมินคุณภาพคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ (The 7 habits of highly Effective People) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียน มีรายละเอียดอยู่ 2 รายการ ที่มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 5 ได้แก่ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้พฤติกรรมบ่งชี้ และความสอดคล้อง สาระสำคัญและกิจกรรมการเรียนรู้ และมีรายละเอียดอยู่ 2 รายการ ที่มีความเหมาะสมมาก โดยค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4 ได้แก่ การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา และวิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในประเด็นของการประเมินผล คือ การประเมินผลนั้น ควรมีการปรับให้สอดคล้องกันในทุกเครื่องมือที่ใช้ และในการประเมินประเด็นอื่น ๆ ควรมีเครื่องมือประกอบ เพื่อให้มีการประเมินผลได้ครบทุกด้าน

ตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ

การศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ ผู้วิจัยได้ตั้งจุดมุ่งหมายของงานวิจัยในข้อที่ 2 ไว้ เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ โดยใช้เครื่องมือในการศึกษาผลการใช้คู่มือ คือ แบบทดสอบภาวะผู้นำ

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดของการใช้เครื่องมือแต่ละประเภท ดังนี้

ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทำกิจกรรม จำนวน 6 ครั้ง

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อ 60 คะแนน หลังการทำกิจกรรม จำนวน 6 ครั้ง (n = 29)

ครั้งที่	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	การแปลความหมาย
ครั้งที่ 1	51.62	4.37	86.03	ดี
ครั้งที่ 2	53.62	4.67	89.37	ดี
ครั้งที่ 3	54.34	3.91	90.57	ดีมาก
ครั้งที่ 4	54.69	3.99	91.15	ดีมาก
ครั้งที่ 5	54.10	4.19	90.17	ดีมาก
ครั้งที่ 6	55.90	2.93	93.16	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	54.05	1.41	90.08	ดีมาก

จากตาราง 8 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทำกิจกรรมในชั้นเรียน ในการทดสอบครั้งที่ 1 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 51.62, S.D. = 4.37$) การทดสอบครั้งที่ 2 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 53.62, S.D. = .4.67$) การทดสอบครั้งที่ 3 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 54.34, S.D. = 3.91$) การทดสอบครั้งที่ 4 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 54.69, S.D. = 3.99$) การทดสอบครั้งที่ 5 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 54.10, S.D. = 4.19$) และการทดสอบครั้งที่ 6 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 55.90, S.D. = 2.93$) โดยคะแนนเฉลี่ยรวมของการทดสอบทั้ง 6 ครั้ง ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 54.05, S.D. = 1.41$)

ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นรายองค์ประกอบ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง หลังการทำกิจกรรมภายในชั้นเรียน จำนวน 6 ครั้ง ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยคิดเป็นรายองค์ประกอบ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการสื่อสาร จำนวน 7 ข้อ 21 คะแนน 2) ด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 7 ข้อ 21 คะแนน และ 3) ด้านความมั่นใจในตนเอง จำนวน 6 ข้อ 18 คะแนน โดยเป็นคะแนนหลังการทำกิจกรรมภายในชั้นเรียน จำนวน 6 ครั้ง ($n = 29$)

ระยะในการทดลอง	\bar{X}	S.D.	ร้อยละ	การแปลความหมาย
การสื่อสาร				
ครั้งที่ 1	18.62	1.68	88.67	ดี
ครั้งที่ 2	19.00	1.69	90.48	ดีมาก
ครั้งที่ 3	19.14	1.81	91.13	ดีมาก
ครั้งที่ 4	19.38	1.42	92.28	ดีมาก
ครั้งที่ 5	19.00	0.22	90.48	ดีมาก
ครั้งที่ 6	19.79	0.86	94.25	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	19.16	0.40	91.22	ดีมาก
การทำงานเป็นทีม				
ครั้งที่ 1	17.83	1.97	84.89	ดี
ครั้งที่ 2	18.66	2.22	88.83	ดี
ครั้งที่ 3	18.86	1.57	89.82	ดี
ครั้งที่ 4	18.90	1.68	89.98	ดี
ครั้งที่ 5	18.83	1.79	89.66	ดี
ครั้งที่ 6	19.21	1.78	91.46	ดีมาก

ตาราง 9 (ต่อ)

เฉลี่ยรวม	18.71	0.47	89.11	ดี
ความมั่นใจในตนเอง				
ครั้งที่ 1	15.17	1.91	84.29	ดี
ครั้งที่ 2	15.97	1.66	88.70	ดี
ครั้งที่ 3	16.34	1.72	90.80	ดีมาก
ครั้งที่ 4	16.41	1.64	91.19	ดีมาก
ครั้งที่ 5	16.28	2.07	90.42	ดีมาก
ครั้งที่ 6	16.90	1.18	93.87	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	16.18	0.58	89.88	ดี

จากตาราง 9 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการทำกิจกรรมในชั้นเรียนครบทั้งหมด โดยคิดเป็นรายองค์ประกอบจำนวน 3 ด้านนั้น ในด้านการสื่อสาร ในการทดสอบครั้งที่ 6 ทักษะด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 19.79$, $S.D. = 0.86$) รองลงมาคือในการทดสอบครั้งที่ 4 ทักษะด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 19.38$, $S.D. = 1.42$) และในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยทักษะด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 18.62$, $S.D. = 1.68$) โดยคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 19.16$, $S.D. = 0.40$) ด้านการทำงานเป็นทีม หลังการทำกิจกรรมครบทั้งหมด ในการทดสอบครั้งที่ 6 ทักษะการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 19.21$, $S.D. = 1.78$) รองลงมาคือในการทดสอบครั้งที่ 4 ทักษะการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 18.90$, $S.D. = 1.68$) และในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยทักษะการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 17.83$, $S.D. = 1.97$) โดยคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 18.71$, $S.D. = 0.47$) และด้านความมั่นใจในตนเอง ในการทดสอบครั้งที่ 6 ความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 16.90$, $S.D. = 1.18$) รองลงมาคือในการทดสอบครั้งที่ 4 ความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 16.41$, $S.D. = 1.64$) และในการทดสอบครั้งที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 15.17$, $S.D. = 1.91$) โดยคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของด้านความมั่นใจในตนเองหลังการทำกิจกรรมทั้งหมด อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 16.18$,

S.D. = 0.58)

ซึ่งจะเห็นได้ว่า เมื่อดูค่าเฉลี่ยเป็นรายองค์ประกอบในแต่ละด้าน ในการทดสอบครั้งที่ 6 จะมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือครั้งที่ 4 และครั้งที่ 1 นั้น จะมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้สอนจากการทำกิจกรรมในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ จำนวน 6 ครั้ง

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้สอนจากการทำกิจกรรมในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการจำนวน 15 ข้อ จำนวน 6 ครั้ง (n = 29)

ครั้งที่	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
ครั้งที่ 1	3.80	0.41	ดีมาก
ครั้งที่ 2	3.60	0.51	ดีมาก
ครั้งที่ 3	3.93	0.26	ดีมาก
ครั้งที่ 4	3.93	0.26	ดีมาก
ครั้งที่ 5	3.87	0.35	ดีมาก
ครั้งที่ 6	3.80	0.41	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	3.82	0.12	ดีมาก

จากตาราง 10 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำ ในการทำกิจกรรมในครั้งที่ 1 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.41) การทำกิจกรรมครั้งที่ 2 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.51) การทำกิจกรรมครั้งที่ 3 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.26) การทำกิจกรรมครั้งที่ 4 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.26) การทำกิจกรรมครั้งที่ 5 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.35) และการทำกิจกรรมครั้งที่ 6 ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.41) โดย

คะแนนเฉลี่ยรวมของการทำกิจกรรมทั้งหมด 6 ครั้ง ภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.82, S.D. = 0.12$)

ผลการวิเคราะห์คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้สอนจากการทำกิจกรรมในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ คิดเป็นรายองค์ประกอบ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง จำนวน 6 ครั้ง

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของผู้สอนจากการทำกิจกรรมในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ โดยคิดเป็นรายองค์ประกอบ จำนวน 3 ด้าน ด้านละ 5 ข้อย่อย จำนวน 6 ครั้ง (n = 29)

ระยะในการทดลอง	\bar{X}	S.D.	การแปลความหมาย
การสื่อสาร			
ครั้งที่ 1	3.80	0.45	ดีมาก
ครั้งที่ 2	3.60	0.55	ดีมาก
ครั้งที่ 3	3.80	0.45	ดีมาก
ครั้งที่ 4	4.00	0.00	ดีมาก
ครั้งที่ 5	3.80	0.45	ดีมาก
ครั้งที่ 6	3.80	0.45	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	3.80	0.13	ดีมาก
การทำงานเป็นทีม			
ครั้งที่ 1	3.60	0.55	ดีมาก
ครั้งที่ 2	3.60	0.55	ดีมาก
ครั้งที่ 3	4.00	0.00	ดีมาก
ครั้งที่ 4	3.80	0.45	ดีมาก

ตาราง 11 (ต่อ)

ครั้งที่ 5	4.00	0.00	ดีมาก
ครั้งที่ 6	3.60	0.55	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	3.77	0.20	ดีมาก
ความมั่นใจในตนเอง			
ครั้งที่ 1	4.00	0.00	ดีมาก
ครั้งที่ 2	3.60	0.55	ดีมาก
ครั้งที่ 3	4.00	0.00	ดีมาก
ครั้งที่ 4	4.00	0.00	ดีมาก
ครั้งที่ 5	3.80	0.45	ดีมาก
ครั้งที่ 6	4.00	0.00	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	3.90	0.17	ดีมาก

จากตาราง 11 พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำ จากการทำกิจกรรมในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ โดยคิดเป็นรายองค์ประกอบ จำนวน 3 ด้านนั้น ในด้านการสื่อสาร ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 4 ทักษะด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.00$) รองลงมาคือในการกิจกรรมครั้งที่ 1, 3, 5 และ 6 ทักษะด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.45$) และในการทำกิจกรรมครั้งที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยทักษะด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.60$, $S.D. = 0.55$) โดยคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.13$) ด้านการทำงานเป็นทีม ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 3 และ 5 ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.00$) รองลงมาคือในการกิจกรรมครั้งที่ 4 ทักษะด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.45$) และในการทำกิจกรรมครั้งที่ 1, 2 และ 6 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยทักษะด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.60$, $S.D. = 0.55$) โดยคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของด้านทักษะด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับดีมาก

($\bar{X} = 3.77$, $S.D. = 0.20$) และด้านความมั่นใจในตนเอง ในการทำกิจกรรมครั้งที่ 1, 3, 4 และ 6 ความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.00$, $S.D. = 0.00$) รองลงมาคือในการทำกิจกรรมครั้งที่ 5 ความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.45$) และในการทำกิจกรรมครั้งที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.40$, $S.D. = 0.55$) โดยคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของด้านทักษะด้านความมั่นใจในตนเอง อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.17$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มี
ประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)” ผู้วิจัยสรุปผล อภิปรายผล และ
นำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัย
สำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างขึ้น
2. เพื่อศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มี
ประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ

สมมติฐานการวิจัย

ผลการใช้คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผล
สูง 7 ประการสามารถพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ระดับดี

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2565 จำนวน 8 ห้อง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม) สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1
ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง 29 คน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
(ฝ่ายประถม) โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เนื่องจากโรงเรียนจัดชั้นเรียนแบบ
คละความสามารถ

ตัวแปรในงานวิจัย

ตัวแปรต้น : คู่มือการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง
7 ประการ

ตัวแปรตาม : ภาวะผู้นำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เนื้อหาในการวิจัย

เนื้อหาที่ผู้วิจัยใช้ในการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นั้น เป็นเนื้อหาที่ใช้แนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ของ สตีเวน อาร์ โคเวีย์ (Stephen R. Covey) โดยแบ่งอุปนิสัยออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) อุปนิสัยที่ 1 – 3 อุปนิสัยในส่วนของตนเอง 2) อุปนิสัยที่ 4 – 6 อุปนิสัยในส่วนของการทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) อุปนิสัยที่ 7 อุปนิสัยสำหรับล้มเลิกอุปนิสัยทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

1. สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้ 2 ประการ โดยขอสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างขึ้น ดังจุดมุ่งหมายของการวิจัยในข้อ 1 ผลการศึกษา พบว่า คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่สร้างขึ้นนั้น มีค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพของคู่มือในภาพรวมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) โดยเมื่อดูประสิทธิภาพของคู่มือเป็นรายข้อ พบว่า การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้พฤติกรรมบ่งชี้ และความสอดคล้องของสาระสำคัญและกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติวิชา และวิธีวัดและเครื่องมือวัดสอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัดหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก

2. การศึกษาผลการใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยในข้อ 2 โดยผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 รูปแบบ ในการศึกษา ประกอบด้วย แบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำจากผู้สอนในกิจกรรมที่มีการทำในห้องเรียน ผลการศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำในภาพรวมของการประเมินด้วยแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 54.05$, S.D. = 1.41)

โดยเมื่อดูเป็นรายองค์ประกอบ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง ด้านที่นักเรียนที่ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 19.16$, $S.D. = 0.40$) ด้านความมั่นใจในตนเอง ($\bar{X} = 16.18$, $S.D. = 0.58$) และด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 18.71$, $S.D. = 0.47$) ตามลำดับ ส่วนการจากสังเกตการทำกิจกรรมนักเรียนในชั้นเรียนโดยผู้สอนได้ทำการประเมินด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำ ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำในภาพรวมของการประเมินด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.82$, $S.D. = 0.12$) โดยเมื่อดูเป็นรายองค์ประกอบ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง ด้านที่นักเรียนที่ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านความมั่นใจในตนเอง ($\bar{X} = 3.90$, $S.D. = 0.17$) ด้านการสื่อสาร ($\bar{X} = 3.80$, $S.D. = 0.13$) และด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.77$, $S.D. = 0.20$) ตามลำดับ ซึ่งจากผลการศึกษาในภาพรวมของทั้ง 2 เครื่องมือ จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้ใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำนั้น อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่ค้นพบมาอภิปรายผล โดยแบ่งตามจุดมุ่งหมายของงานวิจัย ดังนี้

1. จากการสร้างและศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้มีการประเมินคุณภาพความของคู่มือ โดยพิจารณาจากกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้แนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ พบว่า อุปนิสัยที่ 1 – 3 ซึ่งเป็นอุปนิสัยในส่วนของตนเอง เป็นอุปนิสัยที่ไม่ควรแยกออกจากกันในการทำกิจกรรม แต่ควรเป็นการให้นักเรียนได้เข้าใจไปพร้อม ๆ กัน โดยการจะพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนให้เป็นผู้เป็นที่ดีของสังคมนั้น ต้องเริ่มจากการทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ในตนเองก่อนเรียนรู้ผู้อื่น และเมื่อทำกิจกรรมจนครบแล้ว ผู้เรียนควรมีการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้ภาวะผู้นำที่นักเรียนได้รับการฝึกนั้น สูญเสียไป

2. การพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมภายในห้องเรียน จำนวน 7 ครั้ง และได้ฝึกฝนด้วยตนเองนอกห้องเรียน จำนวน 5 ครั้ง

โดยมีการวัดและประเมิน 2 รูปแบบ ได้แก่ การแบบวัดภาวะผู้นำของนักเรียนผ่านการทำแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำจากผู้สอนในกิจกรรมที่มีการทำในห้องเรียน พบว่า การทำกิจกรรมโดยใช้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ สามารถพัฒนาภาวะผู้เรียนได้ โดยค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับดีมาก หากดูคะแนนเฉลี่ยในแต่ละครั้งของการทำกิจกรรมจะพบว่า ในการทดสอบหลังการทำกิจกรรมในครั้งที่ 1 – 4 นั้น คะแนนภาวะผู้นำของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นทุกครั้ง แต่ในการทดลองหลังการทำกิจกรรมครั้งที่ 5 พบว่าคะแนนภาวะผู้นำของนักเรียนนั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าการทดสอบครั้งที่ 4 เล็กน้อย หากยังเป็นคะแนนที่สูงกว่า ครั้งที่ 3 โดยผู้วิจัยพบว่า แม้จะมีปัจจัยแทรกซ้อนที่ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลให้ภาวะผู้นำของนักเรียนนั้นลดลง แต่รูปแบบของกิจกรรมนั้น จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนให้คงอยู่ได้ โดยกิจกรรมที่นักเรียนได้ทำในการทดสอบครั้งที่ 5 นั้น เป็นกิจกรรมที่มีการจัดกิจกรรมคล้ายกับกิจกรรมครั้งก่อน ทำให้นักเรียนสามารถนำประสบการณ์จากกิจกรรมครั้งก่อนมาใช้ต่อยอดในการทำกิจกรรมได้ ซึ่งการทำกิจกรรมที่คล้ายกันนั้น เป็นเหมือนการให้นักเรียนได้ฝึกกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำในตนเองอย่างซ้ำ ๆ จนเกิดเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนสามารถแสดงออกมาในสภาวะปกติได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมเช่นนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ที่ได้พูดถึง กฎแห่งการฝึกหัดหรือการกระทำซ้ำ (The Law of Exercise or Repetition) กล่าวคือ การกระทำซ้ำหรือการฝึกหัดนี้ หากได้ทำบ่อย ๆ ซ้ำ ๆ จะทำให้การกระทำนั้น ๆ ถูกต้องสมบูรณ์และมั่นคง

หากมองเป็นรายองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่ต้องการพัฒนานักเรียนจากการทำกิจกรรมในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ โดยองค์ประกอบของภาวะนำ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง ซึ่งจากแบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียน ด้านการสื่อสารมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองมาคือ ด้านความมั่นใจในตนเอง และด้านการทำงานเป็นทีมตามลำดับ โดยด้านการสื่อสารมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือความมั่นใจในตนเองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี และด้านการทำงานเป็นทีมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีซึ่งจากแบบทดสอบทำให้เห็นว่า เมื่อมีสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมในเรื่องของกระบวนการวางแผนทำงานของนักเรียนยังไม่สามารถวางแผนอย่างเป็นระบบได้ และมองไม่เห็นภาพของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำงานกลุ่ม โดยการทำงานเป็นทีมนั้นควรได้รับการพัฒนาการจากฝึกฝนจากสถานการณ์จริงในการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนในห้อง โดยงานวิจัยของ หนึ่งฤทัย มะลาไวย์ (2565, น. 435)

ได้ศึกษาเรื่องการทำงานเป็นทีมของนักเรียน โดยพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนนั้น จะเป็นการที่นักเรียนเข้ามาร่วมกันปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เป้าหมายร่วมกัน โดยทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ได้มีการติดต่อและสื่อสารกัน ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้จะสามารถพัฒนาได้ในการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน

ส่วนการประเมินด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำ ด้านความมั่นใจในตนเองมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองมาคือด้านการสื่อสาร และด้านการทำงานเป็นทีมตามลำดับ โดยความมั่นใจในตนเองมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากกิจกรรมที่นักเรียนได้ทำนั้น เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา ผ่านการตอบคำถามในชั้นเรียนและจากการแสดงความคิดเห็นผ่านการทำใบกิจกรรม รวมถึงนักเรียนยังมีความกล้าที่จะนำเสนอผลงานของตนเองภายในชั้นเรียนให้สมาชิกภายในห้องได้เห็น ต่อมาคือด้านการสื่อสารมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีมาก โดยนักเรียนสามารถพูดในสิ่งที่ต้องการได้ แต่ในการอธิบายข้อมูลในสิ่งที่ตัวเองเห็น ให้ผู้อื่นเข้าใจอาจยังทำได้ไม่ดีนัก ตัวอย่างเช่นในกิจกรรม “ภาพกระซิบ” ที่ให้นักเรียนได้อธิบายสิ่งที่เห็น นักเรียนยังเรียงเรียงข้อมูลในการถ่ายทอดออกมาแบบยังไม่เป็นลำดับขั้น นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องของการอ่านเขียน โดยใช้เวลาในการอ่านนานขึ้น รวมทั้งการเขียนจะมีรูปแบบการเขียนที่แปลกไป การสะกดคำก็จะมีกรเขียนผิดค่อนข้างเยอะ และในด้านของการทำงานเป็นทีมมีคะแนนเฉลี่ยระดับดีมากเช่นกัน โดยนักเรียนความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชั้นเรียน และสามารถทำกิจกรรมให้สำเร็จตามเป้าหมายของกิจกรรมได้ โดยคะแนนในการทำงานเป็นทีมจะมีค่าคะแนนที่สูงในครั้งที่นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มที่มีการขยับร่างกายมาก อย่าง กิจกรรม “ภาพกระซิบ” และกิจกรรม “รวมพลังสร้างสิ่งใหม่” ซึ่ง 2 กิจกรรมนี้ จะเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่มและแบ่งหน้าที่ของตนเอง ไปรับภารกิจในส่วนของตนเองมาแบ่งปันให้กับเพื่อนในกลุ่ม และร่วมกันทำงาน ทำให้เห็นว่า กิจกรรมที่นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว ได้มีหน้าที่รับผิดชอบและนำมาแบ่งปันกันในกลุ่ม ภาวะผู้นำของนักเรียนในด้านการทำงานเป็นทีมของนักเรียนจะอยู่ในระดับที่ดีมาก โดยนักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานอย่างแท้จริง แต่หากเป็นกิจกรรมที่ระดมความคิดในกลุ่มภาวะผู้นำของนักเรียนในด้านการทำงานเป็นทีมของนักเรียนจะอยู่ในระดับที่น้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติวิรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2563) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้จากการปฏิบัติ โดยเชื่อว่า การศึกษาที่ยึดการปฏิบัติที่จะนำไปสู่การสร้างความรู้ เป็นการเรียนรู้ที่รวมการคิดวิเคราะห์กับประสบการณ์เข้าไว้ด้วยกัน การเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้เป็นหลัก ให้นักเรียนได้ลงมือทำร่วมกัน จะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทำให้ได้มาซึ่งทางแก้ปัญหาและความรู้ใหม่

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) อาจารย์ผู้สอนสามารถนำแบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรมการทำกิจกรรมของนักเรียนในห้องเรียนได้ เพื่อให้เห็นว่าภาวะผู้นำในด้านใดที่ควรนำมาพัฒนาผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และเพื่อที่อาจารย์ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ไปเสริมสร้างในแต่ละองค์ประกอบได้อย่างเหมาะสม

2) อาจารย์ผู้สอนสามารถนำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียน โดยนำไปบูรณาการในรายวิชาอื่น ซึ่งผู้ที่จะนำไปใช้ควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อนำไปใช้ในการสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ไปเสริมสร้างในแต่ละองค์ประกอบได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่าคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ สามารถพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้ ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ มาปรับใช้กับแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาแนวโน้ในระดับชั้นอื่นของทางโรงเรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) เป็นสถานศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักเรียนกล้าคิด กล้าสร้างสรรค์ กล้าแสดงออกอย่างมีวัฒนธรรม ตามอัตลักษณ์ของทางโรงเรียน และเพื่อตอบสนองทักษะที่ผู้เรียนควรมีในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ที่มีต่อการพัฒนาภาวะผู้นำในเด็ก ในช่วงชั้นอื่นที่มีระดับของการพัฒนาทักษะที่แตกต่างกันออกไป

2) ควรมีการศึกษาและติดตามผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เพื่อประเมินความคงอยู่ของการภาวะผู้นำที่ได้รับการพัฒนาเป็นระยะ อย่างสม่ำเสมอ

3) อาจเพิ่มการประเมินของคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ครบทุกด้าน เพื่อให้คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เป็นคู่มือที่สามารถนำไปประเมินนักเรียนได้ครบทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อเสนอแนะระหว่างการทำกิจกรรม

1) ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ควรออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งรูปแบบการเรียนการสอนแบบ On-site และรูปแบบการเรียนการสอนแบบ Online เพื่อรองรับกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) และเพื่อให้ นักเรียนได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- Al-Jammal, K. (2015). Student leadership: Basic skills and appropriate activities. *International journal of innovative research & development*, 4(13), 20-39.
- Bishop Tyrrell Anglican College. (2021). *Why student leadership is important in education*. Retrieved from <https://www.btac.nsw.edu.au/news/test-article>
- Bowman, R. F. (2014). Learning leadership skills in elementary school. *Kappa Delta Pi Record*, 50(3), 119-123.
- Chen, W. (2019). A Case Study on Developing Students' Leadership Skills via Team Work Activities. *Open Journal of Social Sciences*, 7(10), 414-425.
- Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). *Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8*: ERIC.
- Covey, S. R. (2021). *The 7 Habits of Highly Effective People*. Retrieved from <https://www.franklincovey.com/solutions/leadership/7-habits-signature/>
- Esperance Anglican community school. (2017). *Why children need to develop leadership skills*. Retrieved from <https://www.eacs.wa.edu.au/2017/09/children-need-develop-leadership-skills>
- Evans, S. E. (2014). *Making leaders: Examining how elementary school students develop an understanding of leadership and show emerging leadership tendencies*: Virginia Commonwealth University.
- Gorham, R. (2021). *Leadership Skills For Kids*. Retrieved from <https://www.leadership-tools.com/leadership-skills-for-kids.html>
- Hess, L. (2010). Student Leadership Education in Elementary Classrooms. *Online Submission*.
- Lian, C. K., Hua, T. K., & Said, N.-E. M. (2022). The Impact of Stephen Covey's 7 Habits on Students' Academic Performance during the COVID-19 Pandemic. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 21(1).
- Pedersen, J., Yager, S., & Yager, R. (2012). Student Leadership Distribution: Effects of a Student-Led Leadership Program on School Climate and Community. *International*

Journal of Educational Leadership Preparation, 7(2), n2.

Smart i-Camp. (2021). *7 Habits Camp*. Retrieved from <https://smart-icamp.com/7-habits-camp/>

Starc, N. (2019). *4 Key Reasons Why Children Must Develop Leadership Skills at an Early Age*. Retrieved from <https://wittysparks.com/develop-leadership-skills-for-children/>

The Pennsylvania State University. (2016). *Leadership and children*. Retrieved from <https://extension.psu.edu/programs/betterkidcare/early-care/tip-pages/all/leadership-and-children>

Thomson, P. (2012). Understanding, evaluating and assessing what students learn from leadership activities: Student research in Woodlea Primary. *Management in Education*, 26(3), 96-103.

Young, J. M. (2019). *Be the Change: Improving Community through Leadership*.

เครือข่ายวิทยุ ฝ่าฝัน. (2548). การพัฒนาคู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คิด วิเคราะห์ และเขียนสื่อความ สำหรับครูภาษาไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม). สืบค้นจาก <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/7442>

เทพ สงวนกิตติพันธุ์. (2564). 7 อุปนิสัยของผู้ทรงประสิทธิภาพสูง (The 7 Habits of Highly Effective People). สืบค้นจาก <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:f6HDnEzfbqUJ:https://www.stou.ac.th/Offices/rdec/udon/main>

เนตรชนก คำผาลา. (2558, กรกฎาคม - ธันวาคม). การวัดระดับอุปนิสัยของนักศึกษาคณะเทคโนโลยีการประมงและทรัพยากรทางน้ำ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยใช้หลักการเจ็ดอุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้มีประสิทธิภาพสูง. *ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 2(3), 43 - 63.

กฤษฎา ดั่งดี. (2560). การสร้างคู่มือการใช้แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตสำหรับครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. (สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก). สืบค้นจาก http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2018_03_24_14_56_22.pdf

กฤษฎี พลไทย. (2564). การเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน. สืบค้นจาก <http://www.chumphon2.mju.ac.th/km/?p=355>

คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2564). การวิจัยเชิงทดลอง. สืบค้นจาก

<http://www2.it.kmutnb.ac.th/teacher/FileDL/AsstProfDrMontean268256111302.pdf>

ครูอาชีพออดทคอม. (2563). การสร้างภาวะความเป็นผู้นำ ในห้องเรียนให้กับนักเรียน ทุกคนได้อย่างไร. สืบค้นจาก <https://www.kruachieve.com/>

จิตติรัตน์ แสงเลิศคุทัย. (2563, กันยายน - ธันวาคม). การเรียนรู้จากการปฏิบัติ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 10(3), 155 - 163.

จินตนา สุขสมแดน. (2554). การพัฒนาคู่มือ. สืบค้นจาก

http://jsuksomdan.blogspot.com/2011/02/blog-post_16.html

นฤมล จันทร์แดง (2559, เมษายน - มิถุนายน). การพัฒนาคู่มือการจัดการจัดการเรียนรู้อตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขา เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อการเรียนคณิตศาสตร์ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. *Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University*, 61(13), 51 - 60.

พบพร จิตรรักษา. (2554). การสร้างแบบวัดอุปนิสัยแห่งความสำเร็จสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554. สืบค้นจาก http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_Mea/Pobporn_J.pdf

พันธ์นุพงษ์ วงวาน. (2562). การพัฒนาคู่มือการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เพื่อลดอคติทางชาติพันธุ์สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.(วิทยาการทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2562. <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/567>

ภมรศรี แดงชัย. (2562). สสค. เปิดผลสำรวจทักษะของเด็กไทยในศตวรรษที่ 21. สืบค้นจาก <http://www.qlf.or.th/Mobile/Details?contentId=570>

มนัสวร แชดวง. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามแนวคิดธอร์นไคคที่มีต่อภาวะผู้นำและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ). สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/70046>

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้. สืบค้นจาก <http://acad.vru.ac.th/pdf->

[handbook/Hand Teacher.pdf](#)

มูลนิธิเพื่อการศึกษาพิเศษในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

(2564). การพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำแก่เด็กและเยาวชน. สืบค้นจาก

<http://specialfoundation.com/special/?q=content/>

ยศวีร์ สายฟ้า. (2554 - 2555, พฤศจิกายน - กุมภาพันธ์). แนวการปฏิบัติที่เหมาะสมตามพัฒนาการ

(Developmentally Appropriate Practice) ในชั้นเรียนระดับประถมศึกษาตอนต้น: จาก

กรอบแนวคิดทฤษฎีสู่หลักการปฏิบัติที่เหมาะสม. วารสารครุศาสตร์, 39(2), 120 - 129.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). คู่มือ และอุปนิสัย. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>

วารภรณ์ ศรีวิโรจน์. (2564). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 1026302 การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน (*Learning and Classroom Management*). สืบค้นจาก

<http://edu.rajabhat.edu/e-media/07.pdf>

วลัยวัลลภ พุ่มพิงพุท. (2554). การพัฒนาคู่มือการจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต. สาร

นิพนธ์ (กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)) -- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2554.

http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_Ad/Walaiwan_P.pdf

วิภาพรรณ แสงภักดี. (2564). กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบของครุวม. สืบค้นจาก

<https://sites.google.com/site/darunsitpattanarangsana/sara-na-ru/kickrrm-phathna-phu-reiyn-baeb-xngkh-rwm>

สติเวน อาร์ โควีย์. (2554). *The Leader in Me* ผู้นำในตัวฉัน เด็กทุกคนเป็นผู้นำได้ (อมรรัตน์ ศรี

สุรินทร์, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: อินสปายร์.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557, พฤษภาคม). การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูป

การศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ. รายงานที่ตีอาร์ไอ, 103.

สมพจน์ พัดสุวรรณ. (2558). สอนลูกให้มีความสุขและและมั่งคั่งด้วย *The 7 Habits*. สืบค้นจาก

<https://www.facebook.com/wealthguruconsulting/posts/>

สรวงมณต์ สิทธิสมาน. (2563). ตามหาทักษะ 'ภาวะผู้นำที่ดี' ในเด็กไทย. สืบค้นจาก

<https://mgronline.com/qol/detail/9630000104697>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แนวการจัดกิจกรรม

แนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สืบค้นจาก

http://www.esbuy.net/files_school/00000883/document/00000883_0_20150721-

[142707.pdf](#)

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564). สืบค้นจาก

https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สืบค้นจาก <https://sgs.bopp-obec.info/menu/Data/guidance01.pdf>

สิงหา เกตุแก้ว. (2556). ความคิดเห็นของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของ เทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. (มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี). สืบค้นจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54930243/chapter3.pdf

สุมาลี สังข์ศรี. (2553). การเขียนผลงานวิชาการและบทความ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์. หนึ่งฤทัย มะลาไวย. (2565, มีนาคม). การทำงานเป็นทีมของนักเรียน : ปัจจัยเชิงสาเหตุ ข้อเสนอแนะในการวิจัย. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 7(3), 425 - 438.

อารี พันธมณี. (2564). อุปนิสัย 7 ประการสู่ความสำเร็จ. สืบค้นจาก

<http://e4thai.com/e4e/images/pdf2/7habit1.pdf>

อุมาภรณ์ เพชรหลิ้ม. (2549). อุปนิสัย 7 ประการของวัยรุ่นที่เป็นเลิศ ระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีระดับปัญหาแตกต่างกัน ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. (มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่). สืบค้นจาก

https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=91219&query=%CD%D8%C1%D2%C0%C3%B3%EC%20%E0%BE%AA%C3%CB%C5%D4%C1&s_mode=any&d_field=&d_start=0000-00-00&d_end=2564-07-13&limit_lang=&limited_lang_code=&order=&order_by=&order_type=&result_id=1&maxid=1

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับ
ผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

คู่มือการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัย
สำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

(The 7 habits of highly Effective people)

เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

นางสาวธนธรรณ์ ประสิทธิ์เกตุ

บทนำ

คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้น เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับฝึกฝนภาวะผู้นำ โดยมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ความมั่นใจในตนเอง ภายในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะมี กิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ โดยอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการภายในคู่มือ จะประกอบด้วยกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในชั้นเรียน 7 ครั้ง และกิจกรรมที่นักเรียนได้ไปฝึกฝน ด้วยตนเองอีก 5 ครั้ง ซึ่งแต่ละกิจกรรมจะออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ของ สตีเวน อาร์ โคเวียค ดังนี้

ลำดับที่	กิจกรรมการเรียนรู้	แนวคิดอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ
1. (1 ชั่วโมง)	การปฐมนิเทศ	อุปนิสัยที่ 1 - 7
2. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “การพึ่งตนเอง”	- อุปนิสัยที่ 1 ต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) - อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) - อุปนิสัยที่ 3 ทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First)
3. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...”	อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win)
4. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “เข้าใจกัน”	อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood)
5. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “ร่วมกันสร้างสิ่งใหม่”	อุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize)

6. (2 ชั่วโมง)	กิจกรรม “ฟังพาทิ้งกันและกัน”	- อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win) - อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) - อุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize)
(1 ชั่วโมง)	กิจกรรม “ฝึกตนเองอยู่เสมอ”	อุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the saw)

ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ

สาระสำคัญ

การปฐมนิเทศเป็นกระบวนการสำคัญในการเริ่มต้นสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับผู้สอน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง เพื่อให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้และการทำกิจกรรมที่เป็นมิตร มีความเป็นกันเอง และสนุกในการเรียนรู้ ซึ่งภายใต้บรรยากาศลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย กล้าเปิดเผยตนเอง กล้าแสดงความสามารถ ความคิดเห็น และความรู้สึกของตนเอง ออกมาอย่างอิสระ นอกจากนี้ ในการปฐมนิเทศ ผู้สอนจะชี้แจงวัตถุประสงค์ ข้อตกลงเบื้องต้น รายละเอียดต่าง ๆ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดให้นักเรียนทราบ รวมถึงผู้สอนจะมีการให้ความรู้เกี่ยวกับ “ภาวะผู้นำ” และ “อุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ (The 7 habits of highly Effective People)” ซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะทำมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การเข้าร่วมกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง และช่วยให้นักเรียนได้รับฝึกภาวะผู้นำได้อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของภาวะผู้นำ และอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ
2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้สอนและนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง
3. เพื่อให้นักเรียนรู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ ข้อตกลงเบื้องต้น ลักษณะของกิจกรรมที่จะได้ทำ ข้อตกลงเบื้องต้น และประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
4. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
5. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนในการทำงานเป็นทีมได้
6. เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. ภาพแสดงผู้นำ ผู้ตาม
2. ใบกิจกรรม “อุปนิสัยใด ใช่เลย”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1). ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และ นำเสนอภาพผู้นำ และผู้ตาม

ให้นักเรียนดูและ ถามนักเรียน ดังนี้

- ภาพนี้สื่อสารเกี่ยวกับอะไร (แนวคำตอบ - ผู้นำ ผู้ตาม)
- ถ้าไม่มีผู้นำ จะเป็นอย่างไร (แนวคำตอบ - คนที่เหลืออาจจะต่างคน ต่างเดินไปคนละทิศทาง บางคนก็ถึงจุดหมาย บางคนอาจจะหลงทาง)
- นักเรียนคิดว่า ตนเองจะเป็นผู้นำได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

(2) ผู้สอนสุ่มให้นักเรียนตอบคำถาม 3 - 4 คน เมื่อนักเรียนตอบคำถามแล้ว ผู้สอนกล่าวเพิ่มเติมว่า “ทุกคนสามารถเป็นผู้นำได้ แต่อาจจะแตกต่างกันคนละด้าน ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการทำงานของบุคคลและสามารถจูงใจผู้อื่นให้ร่วมกันทำงานจนสำเร็จ ในศตวรรษที่ 21 สังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว คนในสังคมจะต้องมีการปรับตัวอย่างเหมาะสมเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ภาวะผู้นำ เป็นทักษะสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตทุกด้าน ทั้งด้านครอบครัว การเรียน และการอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุขในการพัฒนาภาวะผู้นำ มีสิ่งที่จะต้องพัฒนาให้มีในตัวของนักเรียน ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง โดยนักเรียนสามารถพัฒนาสิ่งเหล่านี้ได้ ผ่านการฝึกอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ”

(3) ผู้สอนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ ลักษณะของกิจกรรมที่จะได้ทำ ข้อตกลงเบื้องต้น และรายละเอียดต่าง ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรม ตลอดจนประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับ (รายละเอียด ในภาคผนวก)

ขั้นตอนการวัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนทำกิจกรรม “อุปนิสัยใด ใช่เลย” โดยผู้สอนนำเสนอบัตรข้อความที่เป็นอุปนิสัย จำนวน 10 อุปนิสัย ได้แก่ 1) รับผิดชอบชีวิตตนเอง 2) กล้าแสดงออก 3) มีจุดมุ่งหมาย 4) ทำสิ่งที่สำคัญก่อน 5) เรียนเก่ง 6) คิดแบบชนะ 7) เข้าใจผู้อื่น 8) ยอมรับความแตกต่าง 9) มีความอดทน และ 10) สร้างสมดุลให้ตัวเอง จากนั้นให้นักเรียนเลือกอุปนิสัยที่คิดว่าเป็นอุปนิสัยที่สำคัญของคนที่มีภาวะผู้นำ 7 ข้อ (อุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ) และเขียนลงในใบงานที่แจกให้ ให้เวลาในการทำ 5 นาที

(2) เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จ ผู้สอนบอกกับนักเรียนว่า “เรามาดูกันว่า อุปนิสัยที่นักเรียนเลือกจะใช้อุปนิสัยที่สำคัญของการฝึกให้เกิดภาวะผู้นำหรือไม่” จากนั้นผู้สอนเฉลยโดยเสนอข้อความที่เป็นอุปนิสัยที่สำคัญของการฝึกให้คนเกิดภาวะผู้นำที่ละข้อ โดยในแต่ละข้อที่นำเสนอ ผู้สอนติดตามว่ามีนักเรียนคนใดที่เลือกได้ตรงกับที่นำเสนอบ้าง และสุ่มเรียกนักเรียนที่เลือกได้ตรงกับอุปนิสัยที่นำเสนอโดยให้ตอบคำถามว่า “ทำไมนักเรียนคิดว่าอุปนิสัยนี้มีความสำคัญกับภาวะผู้นำ” เมื่อนักเรียนตอบคำถามเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนอธิบายความสำคัญของอุปนิสัยเพิ่มเติมพอสังเขป (รายละเอียดในภาคผนวก) โดยดำเนินกิจกรรมไปจนครบทั้ง 7 อุปนิสัย

(3) ผู้สอนกล่าวเพิ่มเติมว่า “นักเรียนบางคนอาจจะเลือกได้ไม่ตรงกับที่อาจารย์นำเสนอซึ่งไม่ผิด เพราะนอกเหนือจาก 7 อุปนิสัยนี้แล้ว ยังมีอุปนิสัยที่ดี ๆ อีกหลายอย่างที่ผู้มีภาวะผู้นำควรมี อาจารย์อยากจะทำบทสรุปของนักเรียนที่เลือกได้ไม่ตรง” สุ่มถามนักเรียนขณะที่นักเรียนตอบคำถามก็มีการชื่นชมและให้กำลังใจในการนำเสนอความคิดเห็น

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความสำคัญของภาวะผู้นำและอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

(2) ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันก่อนการเริ่มทำกิจกรรมในครั้งถัดไป โดยก่อนหมดคาบเรียนผู้สอนย้ำถึงข้อตกลงในการทำกิจกรรมร่วมกันอีกครั้ง

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความมั่นใจในตนเอง
2. การตรวจใบกิจกรรม “อุปนิสัยใด ใช่เลย”

ภาคผนวกสำหรับผู้สอน

วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรม

เพื่อให้นักเรียนได้รับฝึกฝนภาวะผู้นำ โดยมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) การสื่อสาร 2) การทำงานร่วมกับผู้อื่น และ 3) ความมั่นใจในตนเอง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้อุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ

ลักษณะของกิจกรรมที่จะได้ทำ

นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบร่วมกับเพื่อนและคนใกล้ชิด โดยจะได้ฝึกฝนทั้งในห้องเรียน และได้ฝึกฝนด้วยตนเองในเวลากลับบ้าน โดยจะมีแบบทดสอบภาวะผู้นำในคาบที่มีกิจกรรมในห้องเรียน เพื่อพัฒนาการของนักเรียนหลังจากการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดมีจำนวนทั้งหมด 12 คาบเรียน แบ่งเป็น 7 คาบ คาบละ 45 นาที ในชั้นเรียน และจำนวน 5 คาบ ที่นักเรียนจะได้ฝึกด้วยตนเอง โดยอุปนิสัยสำหรับผู้มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ ประกอบด้วย

1. ต้องเป็นฝ่ายเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) เป็นคนรับผิดชอบ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เลือกรกระทำ ทักษะคิดและอารมณ์ ไม่กล่าวโทษผู้อื่นเมื่อทำผิดพลาด ทำสิ่งที่ถูกต้องด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าจะไม่มีใครเห็นสิ่งที่เรากำลังทำก็ตาม

2. เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) วางแผนล่วงหน้า และกำหนดเป้าหมายชัดเจน ทำสิ่งที่มีคุณค่าและสร้างความแตกต่างโดยเราเป็นส่วนสำคัญ

3. ทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First) ใช้เวลาทำสิ่งที่สำคัญสูงสุด และปฏิเสธสิ่งที่ไม่สำคัญ โดยจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องทำ จัดตารางเวลา และทำตามแผนที่กำหนด

4. คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win) ปรับสมดุลระหว่างความกล้าที่จะทำสิ่งที่ต้องการให้ได้กับความใส่ใจต่อผู้อื่นในสิ่งที่เขาต้องการ โดยหาทางออกแบบชนะ - ชนะเสมอ เมื่อ
 ใ กิ ด
 ความขัดแย้งขึ้น

5. เข้าใจคนอื่นก่อนจะ让自己เข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) รับฟังความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น พยายามเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยกรอบความคิดของเขา ฟังโดยไม่ขัดจังหวะผู้พูดและฟังด้วยหู ตา รวมทั้งใจ และกล้าพูดในสิ่งที่ตัวเองคิด

6. ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize) เห็นความสำคัญของจุดแข็งของผู้อื่นและเรียนรู้จากเขา โดยเข้ากับผู้อื่นได้ดีแม้กระทั่งคนที่แตกต่าง สามารถทำงานกลุ่มได้ดีและมองหาความคิดใหม่ ๆ จากผู้อื่น เพราะรู้ว่าการทำงานร่วมกัน จะสร้างทางเลือกใหม่ที่ดีกว่าการที่ใครคนหนึ่งจะหาได้เพียงลำพัง

7. ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the saw) ดูแลสุขภาพด้วยการกินอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกายสม่ำเสมอและพักผ่อนให้เพียงพอ (กายภาพ) เรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ จากที่อื่น ไม่ใช่จากที่โรงเรียนเท่านั้น (สติปัญญา) ใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับครอบครัวและเพื่อนฝูง (สังคมและอารมณ์) แบ่งเวลาให้กับการช่วยเหลือผู้อื่น (จิตวิญญาณ) โดยสร้างสมดุลให้ 4 มิติ ที่สำคัญเหล่านี้เสมอ (สติเวน อาร์ โควีย์. 2554)

ข้อตกลงเบื้องต้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

1. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต้องเข้าห้องเรียนตรงต่อเวลา หากมีเหตุให้ต้องขาดการเข้าร่วมกิจกรรมจะต้องแจ้งให้ผู้สอนทราบ
2. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต้องเตรียมใบงานและเครื่องเขียนให้พร้อมในทุกครั้งที่ทำกิจกรรม
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจะสามารถแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระตามความสนใจของตน โดยอยู่ในช่วงของเวลาทำกิจกรรม และต้องฟังผู้สอนขณะบรรยายหรืออธิบายกิจกรรม
4. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมต้องส่งใบกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ตรงเวลาที่ผู้สอนกำหนด
5. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมควรปฏิบัติตามข้อตกลง และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งด้วยความใส่ใจ และมีความรับผิดชอบโดยเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม

1. นักเรียนจะได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายร่วมกับเพื่อน ๆ และคนใกล้ชิด
2. นักเรียนจะได้ฝึกฝน และพัฒนาในเรื่องของการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความมั่นใจในตนเอง
3. โครงการนี้จะเป็นประโยชน์กับเด็กอื่น ๆ ที่จะได้รับการพัฒนาก้าวหน้าอย่างเหมาะสมในทุกช่วงวัย

ใบกิจกรรม “อุปนิสัยใด ใช่เลย”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเลือกอุปนิสัยที่คิดว่ามีความสัมพันธ์กับการฝึกให้เกิดภาวะผู้นำ

รับผิดชอบชีวิตตนเอง กล้าแสดงออก มีจุดมุ่งหมาย ทำสิ่งที่สำคัญก่อน เรียงเก่ง
คิดแบบชนะ เข้าใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง มีความอดทน สร้างสมดุลให้ตัวเอง

ครั้งที่ 2 กิจกรรม “การพึ่งตนเอง”

สาระสำคัญ

การพึ่งตนเองหรือการเป็นผู้นำตนเอง เป็นแนวทางแรกของการพัฒนาภาวะผู้นำ ซึ่งประกอบด้วยอุปนิสัย 3 อุปนิสัยแรก คือ 1) การเป็นคนโปรแอกทีฟ (Be Proactive) คือ มีความรับผิดชอบ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เลือกทำสิ่งที่ถูกต้องด้วยตนเอง และไม่กล่าวโทษผู้อื่นเมื่อมีข้อผิดพลาด 2) เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ 3) ทำสิ่งสำคัญก่อน อุปนิสัยทั้งสามนี้เมื่อนำมาปฏิบัติ จะช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ควบคุมชีวิตของตนเองได้ดี รู้จักการวางแผน จัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่จะทำ และปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างมีวินัยและมุ่งมั่น ซึ่งทั้งสามอุปนิสัยนี้เป็นรากฐานของการพึ่งตนเองหรือการเป็นผู้นำตนเอง (สตีเวน อาร์ โคเวีย์. 2554 : น. 99)

ในการวิจัยครั้งนี้ การพึ่งตนเองหรือการเป็นผู้นำตนเอง หมายถึง การที่นักเรียนสามารถเลือกทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง และไม่กล่าวโทษคนอื่นเมื่อมีข้อผิดพลาด กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน วางแผนล่วงหน้า และจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ทำ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นคนโปรแอกทีฟ (Be Proactive)
2. เพื่อฝึกให้นักเรียนกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำสิ่งต่าง ๆ ที่ชัดเจน และวางแผนได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อฝึกให้นักเรียนจัดลำดับความสำคัญของสิ่งที่ทำได้เหมาะสม
4. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
5. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนในการทำงานเป็นทีมได้
6. เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. วิดีทัศน์ เรื่อง “ลองดู” จาก <https://www.youtube.com/watch?v=5evijBBLU2Q>
2. ใบกิจกรรม “ลองทำดู”

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศและสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน หลังจากนั้น ผู้สอนถามว่า “นักเรียนเคยคิดอยากทำอะไรที่ไม่เคยทำมาก่อนหรือไม่” และ “ทำไมจึงคิดเช่นนั้น” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ซึ่งประสบการณ์ของนักเรียนจะนำมาเชื่อมโยงกับหัวข้อที่กำลังจะเรียนและฝึกในครั้งนี้ คือ “การพึ่งตนเองหรือการเป็นผู้นำตนเอง”

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกการพึ่งตนเองให้นักเรียนรับทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนนำเสนอวีดิทัศน์ “ลองดู” จาก <https://www.youtube.com/watch?v=5evijBBLU2Q> เมื่อดูเสร็จให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละประมาณ 5-6 คน หลังจากนั้น ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นกันตามหัวข้อที่กำหนด ดังนี้

- นักเรียนคิดว่าแม่กับลูกในเรื่องนี้ มีนิสัยอย่างไร ทำไมจึงคิดอย่างนั้น
- ทำไมเขาจึงทำสิ่งที่ตั้งใจได้สำเร็จ

และสรุปเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม ในระหว่างการทำกิจกรรม ผู้สอนจะเข้าสังเกตการณ์สนทนากลุ่มย่อย เพื่อให้สมาชิกได้ซักถาม ขณะเดียวกัน ผู้สอนก็จะพูดกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มได้เสนอความคิดเห็น พร้อมทั้งให้คำแนะนำในการทำงานกลุ่ม และให้กำลังใจในการทำกิจกรรม ให้เวลาในการสนทนากลุ่มย่อยประมาณ 10 นาที

(2) ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอข้อสรุปจากการสนทนาของกลุ่ม ในขั้นตอนนี้ ผู้สอนให้นักเรียนทุกคนตั้งใจฟัง ไม่ตัดสินความคิดเห็นของเพื่อนว่าถูกหรือผิด และไม่พูดแทรกในขณะฟัง

ขั้นสรุป

(1) ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันอภิปราย และสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาตนเอง ประเด็นที่สรุป โดยผู้สอนกระตุ้นนักเรียนในการสรุปประเด็นเกี่ยวกับอุปนิสัยทั้ง 3 ด้าน ซึ่งจากในวีดิทัศน์ แม่กับลูกในเรื่อง “ลองดู” เป็นตัวอย่างของการพึ่งพาตนเองเองได้ดี เขาสามารถทำสิ่งที่อยากทำได้สำเร็จทั้งนี้เพราะเขามีอุปนิสัยที่สำคัญ 3 อุปนิสัย คือ

1. เป็นคนที่ Be Proactive มีความคิดสร้างสรรค์ ลูกสาวเห็นร้านขายถั่วออกขายดี ก็คิดอยากจะทำถั่วออกเพื่อเอาไปขายบ้าง ทั้งแม่และลูก เลือกร้านที่ถูกต้อง โดยไม่ต้อง

มีใครมาบอกหรือบังคับ นอกจากนี้เมื่อเกิดข้อผิดพลาดจากการปลูกครั้งแรก ก็ไม่โทษคนอื่นหรือสิ่งใด แต่กลับพยายามใหม่

2. มีจุดมุ่งหมายในใจ ที่ชัดเจนมาก คือ อยากจะปลูกถั่วงอกให้ได้ เมื่อทำครั้งนี้ไม่สำเร็จ คิดวางแผนเป็นอย่างดี ไปศึกษาหาความรู้จากหนังสือ ลงมือทำตามขั้นตอนที่หนังสือบอก มีเงินน้อยก็ไม่ละความพยายาม ก็ใช้พยายามหาอุปกรณ์ที่สร้างขึ้นเอง มีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา ในหนังสือบอกว่าต้องลดน้ำอย่างสม่ำเสมอ แม้ว่าไม่มีเงินมาก เขาได้ความคิดจากน้ำฝนที่ร่วงลงมาจากหลังคา เก็บขวดพลาสติกเก่า ๆ มาเจาะรูทำที่ลดน้ำถั่วงอก

3. จัดลำดับความสำคัญของสิ่งทำอย่างมีขั้นตอน เห็นได้ว่าเขารู้ว่าตนเองไม่มีความรู้หรือประสบการณ์ในการปลูกถั่วงอก ขั้นแรกก็ไปศึกษาหาความรู้วิธีการจากหนังสือ และทำตามขั้นตอนที่หนังสือแนะนำไว้

ในขณะที่ร่วมกับสรุปประเด็นผู้สอนจะคอยเพิ่มเติมสาระสำคัญของการทำกิจกรรมในครั้งนี้

(2) ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามประเด็นที่ยังไม่เข้าใจ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และนัดหมายการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้น ผู้สอนถามว่า “จากเรื่อง ลองดู ที่เราได้ดูไปในคาบที่แล้ว นักเรียนคิดว่าถ้าให้เลือกทำอะไรสัก 1 อย่าง นักเรียนอยากทำอะไรบ้าง” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกการฟังตนเองให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนทำ ใบกิจกรรม “ลองทำดู” โดยผู้สอนอธิบายกิจกรรมให้นักเรียนฟังว่า “กิจกรรมในครั้งนี้จะเป็นกิจกรรมให้นักเรียนคิดสิ่งที่ต้องการทำ เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวและเป็นไปได้ในระยะเวลาสั้น ๆ เขียนเป้าหมายและสิ่งที่จะทำตามลำดับความสำคัญ ให้นักเรียนไปทำจริง ภายในเวลา 1 สัปดาห์ เมื่อทำเสร็จให้เขียนบอกผลที่ได้รับและความรู้สึกหลังจากที่ได้ทำแล้ว ให้นักเรียนนำใบกิจกรรมมาส่งในสัปดาห์หน้าที่อาจารย์ประจำชั้น”

(2) ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามรายละเอียดของกิจกรรมเพิ่มเติมก่อนจะให้นักเรียนไปทำกิจกรรม

ขั้นสรุปกิจกรรม

- (1) ผู้สอนให้นักเรียนนำไปกิจกรรมมาส่ง
- (2) ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมเพิ่มเติม โดยผู้สอนตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “เมื่อนักเรียนได้ทำสิ่งที่ตั้งใจได้สำเร็จ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เมื่อนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียบร้อยแล้ว ผู้สอนสรุปความสำคัญของกิจกรรมอีกครั้งหนึ่ง

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง
2. พิจารณาจากการที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับการพึ่งตนเอง
3. การตรวจใบกิจกรรม “ลองทำดู”
4. การทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดภาวะผู้นำ

ใบกิจกรรม “ลองทำดู”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนคิดสิ่งที่ต้องการทำ เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวและเป็นไปได้ในระยะเวลาสั้น ๆ เขียนเป้าหมายและสิ่งที่จะทำตามลำดับความสำคัญ ให้นักเรียนไปทำจริงภายในเวลา 1 สัปดาห์ เมื่อทำเสร็จให้เขียนบอกผลที่ได้รับและความรู้สึกหลังจากที่ได้ทำแล้ว

สิ่งที่ฉันจะทำ

เป้าหมาย

สิ่งที่จะทำ1.

2.

3.

4.

5.

ผลที่เกิดขึ้น

ฉันรู้สึกว่า

ตัวอย่าง ใบกิจกรรม

สิ่งที่ฉันจะทำ : เข้านอนแต่หัวค่ำ

เป้าหมาย : ฉันจะเข้านอนก่อนเวลา 20.30 น. ในวันที่ต้องไปโรงเรียน

สิ่งที่จะทำ : 1. เมื่อกลับจากโรงเรียนรีบอาบน้ำและทำการบ้านให้เสร็จ ก่อนที่จะไปเล่น

หรือดูการ์ตูน

2. ไม่ดูโทรทัศน์หรือเล่นเกมเวลาทำการบ้าน

3. เมื่อถึงเวลาที่คุณแม่เรียกรับประทานอาหารเย็นจะไม่อึดื้อ

4. เล่นเกมหรือดูการ์ตูน ตามเวลา ไม่เกิน 20.15 น.

5. เข้านอนตามเวลา แม้จะยังไม่ง่วงนอน

ผลที่เกิดขึ้น : ได้นอนแต่หัวค่ำ คุณแม่ไม่ต้องปลุกนานก็ตื่น เวลาตื่นรู้สึกไม่ง่วง สดชื่นดี

ฉันรู้สึกว่า : ดีใจที่ทำตามที่ตั้งใจได้ คุณแม่ไม่บ่นสบายใจ

ครั้งที่ 3 กิจกรรม “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...”

สาระสำคัญ

กิจกรรม “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...” เป็นการฝึกอุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะ – ชนะ (Think Win – Win) เป็นการฝึกที่ให้นักเรียนไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาที่พบเจอ พร้อมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาดูต่าง ๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ โดยกิจกรรมจะเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง และเห็นความโปรแอกทีฟ (Be Proactive) ของตนเองและผู้อื่น (I'm Ok, You're Ok.) นอกจากนี้กิจกรรมยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกสื่อสารกับเพื่อนในห้อง ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเอง รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยร่วมกันหาข้อสรุปของกลุ่ม และฝึกความมั่นใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยกล้าที่จะนำเสนอในสิ่งที่ตนคิดให้ผู้อื่นได้รับรู้ (<https://www.satitbangna.ac.th>)

ในการวิจัยครั้งนี้ คิดแบบชนะ – ชนะ (Think Win – Win) หมายถึง การที่นักเรียนไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาที่พบเจอ พร้อมทั้งจะแก้ไขปัญหาดูตามเงื่อนไขที่ได้รับ พร้อมทั้งเห็นคุณค่าในงานของตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายในการทำสิ่งต่าง ๆ ที่ชัดเจน
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนในการทำงานเป็นทีมได้
4. เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. อุปกรณ์เครื่องเขียน
2. คลิปวิดีโอ เรื่อง “บ่อน้ำกลางทะเลทราย”

<https://www.youtube.com/watch?v=XKBdhfJAPo>

3. ใบกิจกรรม “ร้อนนี้จะผ่านพ้น หากเราช่วยกัน”
4. แบบฝึกหัด “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...”
5. แบบทดสอบท้ายคาบ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศและสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน หลังจากนั้น ผู้สอนถามว่า “นักเรียนเคยมีความคิดว่สิ่งที่เจออยู่เป็นสิ่งที่ยากเกินไปสำหรับนักเรียนหรือไม่” และ “นักเรียนมีการจัดการกับความคิदनั้ได้อย่างไร” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ซึ่งประสบการณ์ของนักเรียนจะนำมาเชื่อมโยงกับหัวข้อที่กำลังจะเรียนและฝึกในครั้งนี คือ “คิดแบบชนะ – ชนะ (Think Win – Win)”

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกคิดแบบชนะ - ชนะ ให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนไปหยิบใบกิจกรรม “ร้อนนี้จะผ่านพ้น หากเราช่วยกัน” และอุปกรณ์มาวางเตรียมไว้ หลังจากนั้น ผู้สอนบอกกับนักเรียนว่า “วันนี้เราม่มีการผจญภัยของพ่อค้าหนุ่ม มาให้นักเรียนดูกัน มาดูกันว่าพ่อค้าหนุ่มจะเจออุปสรรคอะไรระหว่างการเดินทางในครั้งนี” ผู้สอนทำการเปิดคลิปวิดีโอ เรื่อง ป่อน้ำกลางทะเลทราย ให้นักเรียนดู โดยนำเสนอในส่วนของปัญหาในคลิปก่อน ผู้สอนถามนักเรียนว่า “ตอนนี้พ่อค้าหนุ่มกำลังเจอกับอุปสรรคอะไรอยู่” โดยสุ่มนักเรียน 3 – 4 คน ในการตอบคำถาม

(2) ผู้สอนบอกกับนักเรียนว่า “วันนี้เราจะมาช่วยกันระดมความคิดเพื่อช่วยกันหาทางออกให้กับพ่อค้าหนุ่มกัน โดยให้นักเรียนเขียนวิธีการแก้ปัญหาว่าจะทำอย่างไรหากนักเรียนเป็นพ่อค้าหนุ่ม หลังจากนั้นผู้สอนจะสุ่มแบ่งนักเรียน ออกเป็นกลุ่มละ 5 คน เมื่อนักเรียนเข้ากลุ่มแล้ว ให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง และร่วมกันสรุปวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มตัวเอง พร้อมทั้งเหตุผลในการเลือกวิธีการดังกล่าว และบันทึกลงไปใ้ใบกิจกรรม พร้อมเตรียมนำเสนอ โดยมีเวลาในการทำกิจกรรม 10 นาที”

(3) เมื่อครบเวลาที่กำหนด ผู้สอนสุ่มเลขที่ของนักเรียนในการนำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหของตัวเองและของกลุ่ม เมื่อครบทุกกลุ่ม ผู้สอนพูดกับนักเรียนว่า “เมื่อนักเรียนได้ช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาแล้ว พวกเรามาดูกันว่าพ่อค้าหนุ่มจะมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร” จากนั้นผู้สอนเปิดคลิปวิดีโอ เรื่อง ป่อน้ำกลางทะเลทราย ต่อจนจบ

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสะท้อนความรู้ที่ได้ในกิจกรรมครั้งนี้ และสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการคิดแบบชนะ - ชนะ

(2) ผู้สอนแจกแบบทดสอบให้กับนักเรียนทำส่งก่อนหมดเวลา โดยแจ้งนักเรียนว่า “ในการทำแบบทดสอบครั้งนี้ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ มีเวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที”

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศก่อนเริ่มทำกิจกรรม

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกคิดแบบชนะ - ชนะ ให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้เวลานักเรียน ไปหยิบแบบฝึกหัด “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...” และดินสอสีมาวางเตรียมไว้ หลังจากนั้น ผู้สอนอธิบายกิจกรรมให้นักเรียนฟัง “กิจกรรมในวันนี้ นักเรียนจะได้วาดรูปสิ่งที่นักเรียนต้องการ โดยใช้รูปเรขาคณิตทั้งหมด 3 แบบ ได้แก่ วงกลมสามเหลี่ยม และสี่เหลี่ยม ในการวาดนั้น จะมีการกำหนดให้นักเรียนสามารถวาดรูปวงกลมได้ 3 วง สามเหลี่ยม 5 รูป และสี่เหลี่ยม 2 รูป โดยห้ามใช้เกินหรือน้อยกว่าที่กำหนด เมื่อวาดเสร็จจะต้องมีการตั้งชื่อภาพและตอบคำถามให้เรียบร้อย และนำมาส่งในสัปดาห์ถัดไปของการเรียน”

(2) ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามรายละเอียดของกิจกรรมเพิ่มเติมก่อนจะให้นักเรียนไปทำกิจกรรม

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนนำไปกิจกรรมมาส่ง

(2) ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมเพิ่มเติม โดยผู้สอนตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “เมื่อนักเรียนได้ทำสิ่งที่ตั้งใจได้สำเร็จ นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เมื่อนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยน ผู้สอนสรุปความสำคัญของกิจกรรมอีกครั้งหนึ่ง

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง
2. พิจารณาจากการที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับการคิดแบบชนะ - ชนะ
3. การตรวจใบกิจกรรม “ร้อนนี้จะผ่านพ้น หากเราช่วยกัน”
4. การตรวจแบบฝึกหัด “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...”
5. การทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดภาวะผู้นำ

ใบกิจกรรม “ร้อนนี้จะผ่านพ้น หากเราช่วยกัน”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนคิดวิธีการแก้ปัญหา จะทำอย่างไรหากนักเรียนเป็นพ่อค้าหนูนุ่ม และระดมความคิดกับเพื่อนในกลุ่ม โดยร่วมกันสรุปวิธีการแก้ปัญหากลุ่ม พร้อมทั้งเหตุผลในการเลือกวิธีการดังกล่าว

ฉันจะผ่านร้อนนี้ไปได้ โดยการ

.....

.....

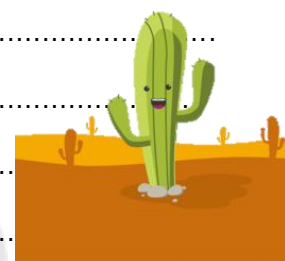
.....

.....

.....

.....

.....

กลุ่มของฉันจะผ่านร้อนนี้ไปได้ โดยการ

.....

.....

.....

.....

.....

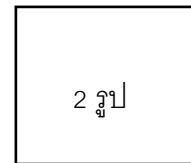
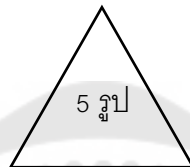
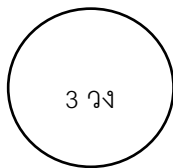
.....

.....

แบบฝึกหัด “ฉันคิดว่า ฉันสามารถ ...”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวาดรูปสิ่งที่คุณต้องการ โดยใช้รูปเรขาคณิตทั้งหมด 3 แบบ ได้แก่ วงกลมสามเหลี่ยม และสี่เหลี่ยม ในการวาดนั้น จะมีการกำหนดให้นักเรียนสามารถวาดรูปวงกลมได้ 3 วง สามเหลี่ยม 5 รูป และสี่เหลี่ยม 2 รูป โดยห้ามใช้เกินหรือน้อยกว่าที่กำหนด และตั้งชื่อภาพ

ฉันตั้งชื่อภาพนี้ว่า

เมื่อเห็นผลงานแล้ว ฉันรู้สึกว่าจะ
.....

ถ้ามีโอกาสที่จะพัฒนาผลงานนี้ ฉันจะ
.....

ครั้งที่ 4 กิจกรรม “เข้าใจกัน”

สาระสำคัญ

กิจกรรม “เข้าใจกัน” เป็นการฝึกอุปนิสัยที่ 5 เข้าใจคนอื่นก่อนจะ让自己เข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) เป็นการรับฟังความคิดและความรู้สึกของผู้อื่น พยายามเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ด้วยกรอบความคิดของเขา ฟังโดยไม่ขัดจังหวะ และกล่าวพูดในสิ่งที่ตัวเองคิด โดยในกิจกรรมนี้จะเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักการฟังคนอื่นให้มากกว่าให้การคนอื่นมาฟังเรา นอกจากนี้กิจกรรมยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสิ่งที่เห็นให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเอง รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด และฝึกความมั่นใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยกล้าที่จะนำเสนอในสิ่งที่ตนคิดให้ผู้อื่นได้รับรู้ (สตีเวน อาร์ โคเวีย. 2554 : น. 63)

ในการวิจัยครั้งนี้ เข้าใจคนอื่นก่อนจะ让自己เข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) หมายถึง การที่นักเรียนรู้จักการฟังคนอื่นมากยิ่งขึ้น ฟังโดยไม่ขัดจังหวะ โดยสามารถจับประเด็นในสิ่งที่พูดอื่นพูดออกมาได้ และกล้าพูดในสิ่งที่ตัวเองคิด โดยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกให้นักเรียนฟังผู้อื่น และจับประเด็นในสิ่งที่ผู้อื่นพูดได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนในการทำงานเป็นทีมได้
4. เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. อุปกรณ์เครื่องเขียน
2. คลิปวิดีโอ แอนิเมชัน เรื่อง การแบ่งปัน

<https://www.youtube.com/watch?v=P6tBppPENdg>

3. แบบฝึกหัด “ลองฟัง เพื่อเข้าใจ”
4. แบบทดสอบท้ายคาบ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้น ผู้สอนบอกว่า “วันนี้อาจารย์มีแอนิเมชันสั้น ๆ มาให้นักเรียนชมก่อนจะเริ่มเข้าสู่กิจกรรมของวันนี้ และเราจะมาลองทายกันว่า กิจกรรมในวันนี้เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับอะไร” ผู้สอนเปิดแอนิเมชัน เรื่อง “การแบ่งปัน” ให้นักเรียนชม จากนั้นตั้งคำถามว่า “นักเรียนคิดว่าวันนี้เราจะมาทำกิจกรรมเกี่ยวกับอะไร”

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกการฟังและการเข้าใจผู้อื่นให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนอธิบายรายละเอียดของกิจกรรมครั้งนี้ “วันนี้เราจะมาทำกิจกรรมที่มีชื่อว่า ภาพกระซิบ โดยจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และให้นักเรียนเลือกว่า นักเรียนคนใดจะเป็นหมายเลข 1 2 3 4 และ 5 โดยแต่ละหมายเลขจะมีหน้าที่ต่างกัน หมายเลข 1 – 4 จะได้รูปต้นแบบคนละส่วนกัน หมายเลข 1 จะได้รูปต้นแบบส่วนบน หมายเลข 2 จะได้รูปต้นแบบส่วนกลาง หมายเลข 3 จะได้รูปต้นแบบส่วนล่าง และหมายเลข 4 จะได้รูปต้นแบบทั้งหมด แต่จะไม่เห็นสีของรูปต้นแบบ ส่วนหมายเลข 5 จะต้องเป็นผู้วาดรูปออกมาให้เหมือนรูปต้นแบบมากที่สุด โดยหมายเลข 1 – 4 จะมีเวลาในการดูรูปทั้งหมด 3 นาที จากนั้นจะกลับมารวมกลุ่มกับเพื่อน และอธิบายสิ่งที่ตัวเองเห็นให้หมายเลข 5 ฟัง หมายเลข 5 จะต้องพยายามวาดรูปออกมาให้เหมือนรูปต้นแบบมากที่สุดตามคำอธิบายของเพื่อน มีเวลาในการทำกิจกรรมทั้งหมด 20 นาที และห้ามมีการถ่ายภาพต้นแบบทุกกรณี (รายละเอียดในภาพผนวก)”

(2) ผู้สอนแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และให้เวลานักเรียนในการแบ่งหน้าที่กัน เมื่อนักเรียนแบ่งหน้าที่กันเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนทำการให้นักเรียนแต่ละหมายเลขดูภาพต้นแบบในแต่ละส่วนตามหมายเลขของตน และสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม เมื่อครบเวลาที่กำหนด ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเอง

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมภาพกระซิบ นักเรียนคิดว่าการฟังมีความสำคัญอย่างไรกับการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม” โดยให้นักเรียนร่วมกันสะท้อนความรู้ที่ได้ในกิจกรรมครั้งนี้ และผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับการฟังเพื่อให้เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเราเพิ่มเติมโดยสังเขป

(2) ผู้สอนแจกแบบทดสอบให้กับนักเรียนทำส่งก่อนหมดเวลา โดยแจ้งนักเรียนว่า “ในการทำแบบทดสอบครั้งนี้ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ มีเวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที”

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้น ผู้สอนถามว่า “ในแต่ละวันนักเรียนได้พูดคุยกับคนอื่น ๆ เยอะหรือไม่” และ “นักเรียนจำได้ไหมว่าแต่ละคนที่คุยด้วย เขามีจุดประสงค์อะไรในการพูดคุยครั้งนั้น” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกฟังให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนไปหยิบแบบฝึกหัด “ลองฟัง เพื่อเข้าใจ” และอุปกรณ์เครื่องเขียนมาวางเตรียมไว้ หลังจากนั้น ผู้สอนอธิบายกิจกรรมให้นักเรียนฟัง “กิจกรรมในครั้งนี้จะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะได้ฝึกตัวเองในระหว่างการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งนักเรียนจะได้เป็นผู้ฟังคนอื่น ๆ และเขียนเล่าประสบการณ์หรือความรู้สึกในขณะที่เป็นผู้ฟัง มีระยะเวลาในการทำกิจกรรมนี้ คือ 1 วัน นักเรียนจะนำไปงานมาส่งให้อาจารย์ประจำชั้นในเช้าของวันรุ่งขึ้น”

(2) ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามรายละเอียดของกิจกรรมเพิ่มเติมก่อนจะให้เวลานักเรียนไปทำกิจกรรม

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนนำไปกิจกรรมมาส่ง

(2) ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมเพิ่มเติม โดยผู้สอนตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “เมื่อนักเรียนได้เป็นผู้ฟัง ได้ฟังในสิ่งที่คนอื่นพูดมากขึ้น นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เมื่อนักเรียนร่วมกันแลกเปลี่ยน ผู้สอนสรุปความสำคัญของกิจกรรมอีกครั้งหนึ่ง ว่า “การฟังผู้อื่นจะเป็นการทำให้เราเข้าใจในประเด็นที่เขาต้องการจะบอกเราได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับ การทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน ลดความขัดแย้ง ความไม่เห็นด้วย มีความเห็นอกเห็นใจกันระหว่างการทำงาน นอกจากนี้ยังทำให้การทำงานร่วมกับผู้อื่นดำเนินไปได้เป็นอย่างดีด้วย”

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรมภาพกระซิบ ได้แก่ การสื่อสารการทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง
2. พิจารณาจากการที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับการเข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเรา
3. การตรวจแบบฝึกหัด “ลองฟัง เพื่อเข้าใจ”
4. การทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดภาวะผู้นำ

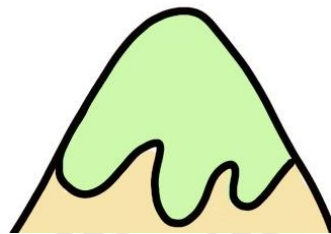
ภาคผนวกสำหรับผู้สอน

กิจกรรมภาพกระดาน

รูปต้นแบบ และหมายเลข 4

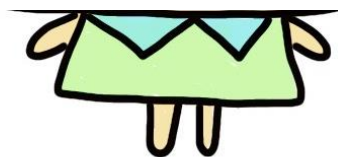
หมายเลข 1

หมายเลข 2

หมายเลข 3

แบบฝึกหัด “ลองฟัง เพื่อเข้าใจ”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนลองพูดให้น้อย และฟังให้มาก ภายใน 1 วัน ให้นักเรียนเป็นผู้ฟังคนอื่น ๆ และเขียนเล่าประสบการณ์หรือความรู้สึกในขณะที่เป็นผู้ฟัง

สิ่งที่ได้รับรู้จากการฟังในวันนี้

ตัวอย่าง

- อาบน้ำเสร็จแล้วรีบทำการบ้าน จาก คุณแม่

- ช่วยสอนการบ้านหน่อย จาก น้อง

1. จาก

2. จาก

3. จาก

4. จาก

5. จาก

เมื่อฉันเป็นผู้ฟังมากขึ้น ฉันมีความรู้สึกที่
.....
.....

ข้อดีที่ได้จากการเป็นผู้ฟัง
.....
.....

ครั้งที่ 5 กิจกรรม “ร่วมกันสร้างสิ่งใหม่”

สาระสำคัญ

กิจกรรม “ร่วมกันสร้างสิ่งใหม่” เป็นการฝึกอุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize) เป็นการฝึกให้นักเรียนมองเห็นความแตกต่างและจุดแข็งของแต่ละบุคคล พร้อมทั้งเรียนรู้ความแตกต่างและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในการทำงาน เพื่อให้สามารถทำงานกลุ่มได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งมองหาความคิดใหม่ ๆ จากสมาชิกภายในกลุ่ม โดยในกิจกรรมนี้จะเป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักได้นำสิ่งที่ชอบมาร่วมกันสร้างสิ่งใหม่กับเพื่อนในกลุ่ม โดยทุกคนพอใจในสิ่งที่ร่วมกันสร้าง รวมทั้งได้เห็นสถานการณ์ที่นักเรียนสามารถเจอได้ในขณะทำงานกลุ่ม หรือพูดคุยกับเพื่อน รวมทั้งยังช่วยให้นักเรียนได้ฝึกสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสิ่งที่เห็นให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเอง รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระยะเวลาที่จำกัด และฝึกความมั่นใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยกล้าที่จะนำเสนอในสิ่งที่ตนคิดให้ผู้อื่นได้รับรู้ (สตีเวน อาร์ โคเวีย์. 2554 : น. 63)

ในการวิจัยครั้งนี้ อุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize) หมายถึง การที่นักเรียนได้ร่วมทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนภายในห้อง โดยสามารถสร้างสิ่งใหม่ออกมาได้และทุกคนในกลุ่มได้เลือกในสิ่งที่ชอบและพึงพอใจกับงานที่ทำ รวมทั้งสามารถเรียนรู้ความแตกต่างของคนอื่นและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่ต้องพบเจอได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกันทำงาน โดยมีความแตกต่างระหว่างระหว่างบุคคล
2. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนในการทำงานเป็นทีมได้
4. เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. อุปกรณ์เครื่องเขียน
2. คลิปวิดีโอ เรื่อง “เห็นต่างแต่ไม่แตกแยก” จาก <https://www.youtube.com/watch?v=BnzfU8wH9Y>
3. ใบกิจกรรม “ห้องเรียนของพวกเรา”
4. แบบฝึกหัด “แตกต่างอย่างเข้าใจ”
5. แบบทดสอบท้ายคาบ

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และ นำเสนอภาพแมวกับหนู ให้นักเรียนได้ดู และถามนักเรียน ดังนี้

- ตัวละครทั้ง 2 ตัวนี้ คือตัวอะไร (แนวคำตอบ - ทอม และ เจอร์รี่)

- ตัวละคร 2 ตัวนี้ มีนิสัยอย่างไร (แนวคำตอบ - ทอม มีนิสัยชอบแกล้งสัตว์ตัวอื่น วางแผนที่จะทำร้ายสัตว์ตัวอื่น เจอร์รี่ มีนิสัยฉลาด รอบคอบ รู้จักการเอาตัวรอดในสถานการณ์ต่าง ๆ)

(2) ผู้สอนสุ่มให้นักเรียนตอบคำถาม 3 - 4 คน เมื่อนักเรียนตอบคำถามแล้ว ผู้สอนถามว่า “หากต้องเลือกตัวละครที่ชอบ 1 ตัว นักเรียนจะเลือกตัวละครไหน” ผู้สอนให้นักเรียนยกมือในการเลือกตัวละครที่ชอบ ผู้สอนกล่าวเพิ่มเติมว่า “นักเรียนเห็นหรือไม่ ว่าความชอบของแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน รวมถึงมุมมองของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน เหมือนอย่างการที่อาจารย์ถามนักเรียนถึงนิสัยของตัวละครทั้ง 2 ตัว นักเรียนก็ตอบแตกต่างกัน ดังนั้นเมื่อคนแต่ละคนที่แตกต่างกันต้องมาทำงานร่วมกัน เราจะทำอย่างไร เพื่อให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นผลดีกับทุกคน วันนี้พวกเราจะมาหาคำตอบไปพร้อมกัน”

(3) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกร่วมกันสร้างสิ่งใหม่ให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้เวลานักเรียน ไปหยิบใบกิจกรรม “ห้องเรียนของพวกเรา” และดินสอสีมาวางเตรียมไว้ หลังจากนั้นบอกกับนักเรียนว่า “วันนี้เราจะมาช่วยกันออกแบบธีม (theme) ของห้องเรียนเพื่อเตรียมไว้สำหรับงานปีใหม่ในปีนี้นี้กัน แต่ในการออกแบบนั้นอาจารย์จะมีของที่กำหนดให้ 15 อย่าง ได้แก่

โดยผู้สอนจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน และให้นักเรียนในกลุ่มเลือกสิ่งที่ชอบจาก 15 หมายเลขมาคนละ 1 หมายเลข ห้ามซ้ำกัน โดยวงกลมด้วยสีแดงในสิ่งที่ตัวเองเลือก และวงกลมด้วยสีน้ำเงินในสิ่งที่เพื่อนในกลุ่มเลือก จากนั้นนำสิ่งที่ทุกคนในกลุ่มเลือกมาออกแบบธีม (theme) ของห้องเรียน ในใบกิจกรรม “ห้องเรียนของพวกเรา” เขียนชื่อธีม (theme) ของห้อง และเหตุผลในการเลือก พร้อมทั้งวาดภาพประกอบให้สวยงาม โดยนักเรียนสามารถออกแบบได้หลายรูปแบบ แต่ในการนำเสนอผลงานจะต้องเลือกผลงานที่ทุกคนประทับใจมากที่สุดของกลุ่มเพียงผลงานเดียว”

(2) เมื่อครบเวลาที่กำหนด ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของกลุ่มตัวเอง และตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “ในกิจกรรมนี้ ความชอบของแต่ละคนมีผลกับการเลือกธีม (theme)

ของห้องหรือไม่ โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มมีวิธีการจัดการอย่างไร เพื่อให้ทุกคนได้ในสิ่งที่ชอบและลงตัวที่สุด”

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนร่วมกันสะท้อนความรู้ที่ได้ในกิจกรรมครั้งนี้ และสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับร่วมกันประสานพลังสร้างสิ่งใหม่

(2) ผู้สอนแจกแบบทดสอบให้กับนักเรียนทำส่งก่อนหมดเวลา โดยแจ้งนักเรียนว่า “ในการทำแบบทดสอบครั้งนี้ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ มีเวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที”

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้น ผู้สอนถามว่า “นักเรียนเคยคิดว่าความชอบของนักเรียนไม่ตรงกับคนอื่นหรือไม่” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกการเข้าใจความแตกต่างให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนไปหยิบแบบฝึกหัด “แตกต่างอย่างเข้าใจ” มาวางเตรียมไว้ หลังจากนั้น ผู้สอนอธิบายกิจกรรมให้นักเรียนฟัง “กิจกรรมในครั้งนี้จะให้นักเรียนไปชมคลิปวิดีโอ เรื่อง เห็นต่างแต่ไม่แตกแยก จากนั้นตอบคำถามจากคลิปที่นักเรียนได้รับชม”

(2) ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามรายละเอียดของกิจกรรมเพิ่มเติมก่อนจะให้นักเรียนไปทำกิจกรรม

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนนำแบบฝึกหัดมาส่ง

(2) เมื่อนักเรียนมาส่งกิจกรรม ผู้สอนถามนักเรียนเพิ่มเติมว่า “จากคลิปที่นักเรียนได้ชม นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง” โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง
2. พิจารณาจากการที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับร่วมกันประสานพลังสร้างสิ่งใหม่
3. การตรวจใบกิจกรรม “ห้องเรียนของพวกเรา”
4. การตรวจแบบฝึกหัด “แตกต่างกันอย่างเข้าใจ”
5. การทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดภาวะผู้นำ

ใบกิจกรรม “ห้องเรียนของพวกเขา”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนวงกลมด้วยสีแดงในสิ่งที่ชอบมา 1 หมายเลข จาก 15 หมายเลข โดยห้ามซ้ำกับเพื่อนภายในกลุ่ม และวงกลมด้วยสีน้ำเงินในสิ่งที่เพื่อนในกลุ่มเลือก และนำมาออกแบบธีม (theme) ของห้องเรียน พร้อมเขียนธีม (theme) ของห้อง และเหตุผลในการเลือก

ชื่อธีม(theme)ของห้อง

เหตุผลที่เลือก

.....

.....

แบบฝึกหัด “แตกต่างกันอย่างเข้าใจ”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนชมคลิปวิดีโอ เรื่อง เห็นต่างแต่ไม่แตกแยก และตอบคำถามจากคลิป

(<https://www.youtube.com/watch?v=-BnzfU8wH9Y>)

1. ถ้านักเรียนเป็นนโม นักเรียนจะทำอย่างไร เพื่อยุติความขัดแย้งของต้นและภู

.....

.....

.....

2. สมมติว่านักเรียนเป็นต้น และเป็นภู นักเรียนคิดว่าจะพูดกับอีกฝ่ายอย่างไรเพื่อยุติความขัดแย้ง

.....

.....

.....

3. นักเรียนคิดว่า เพราะอะไรต้นและภูจึงยอมรับวิธีแก้ปัญหาของนโมได้

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 6 กิจกรรม “พึ่งพาซึ่งกันและกัน”

สาระสำคัญ

กิจกรรม “รวมกันเราทำได้” เป็นการฝึกอุปนิสัยทั้ง 3 เข้าด้วยกัน เป็นการทำให้เกิดชัยชนะร่วมกัน (Public Victories) ด้วยการทำงานเป็นทีม ร่วมมือร่วมใจและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ผลอุปนิสัยที่ 4 คิดแบบ ชนะ - ชนะ (Think Win-Win) อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจคนอื่นก่อนจะ让自己เข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to be Understood) และอุปนิสัยที่ 6 ประสานพลังสร้างสิ่งใหม่ (Synergize) แม้ว่าการพึ่งตนเองจะเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะประสบความสำเร็จในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง แต่คนเรานั้นก็ต้องพร้อมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น และพร้อมที่จะทำงานกลุ่มให้ออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมในครั้งนี้จะเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด (สตีเวน อาร์ โคเวีย. 2554 : น. 100)

ในการวิจัยครั้งนี้ การพึ่งพาซึ่งกันและกัน หมายถึง การที่นักเรียนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้ร่วมกับคนอื่น โดยไม่ติดต่ออุปสรรคที่พบเจอ พร้อมแก้ไขปัญหา โดยรู้จักที่จะฟังความเห็นของเพื่อน เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเป้าหมายของกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนในการทำงานเป็นทีมได้
3. เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง

ระยะเวลา 2 ชั่วโมง

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. อุปกรณ์เครื่องเขียน
2. คลิปวิดีโอเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=ZnjJpa1LBOY>

3. แบบฝึกหัด “ร่วมด้วยช่วยกัน”
4. แบบทดสอบท้ายคาบ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั่วโมงที่ 1

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และ นำเสนอรูปภาพ 2 รูป ให้นักเรียนได้ดู และถามนักเรียน ดังนี้

- จากรูปภาพ พวกเขา กำลังทำอะไรกัน (แนวคำตอบ - ต่อจิ๊กซอว์)
- นักเรียนคิดว่ารูปภาพฝั่งไหน จะสามารถต่อจิ๊กซอว์ได้ไววกว่ากัน เพราะอะไร (แนวคำตอบ - ฝั่งขวา เพราะ มีคนหลายคนช่วยกันในการต่อจิ๊กซอว์)

(2) ผู้สอนสุ่มให้นักเรียนตอบคำถาม 3 - 4 คน โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน ซึ่งประสบการณ์ของนักเรียนจะนำมาเชื่อมโยงกับหัวข้อที่กำลังจะเรียนและฝึกในครั้งนี้ คือ “พึ่งพาซึ่งกันและกัน”

(3) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกพึ่งพาซึ่งกันและกันให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนอธิบายรายละเอียดของกิจกรรมครั้งนี้ “วันนี้เราจะมาทำกิจกรรมที่คล้ายกับการต่อจิ๊กซอว์กัน โดยกิจกรรมนี้มีชื่อว่า รวมพลังสร้างสิ่งใหม่ โดยจะแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มกลุ่มละ 5 คน และให้นักเรียนเลือกว่า นักเรียนคนใดจะเป็นหมายเลข 1 2 3 4 และ 5 แต่ละหมายเลขจะได้รูปภาพต้นแบบที่ไม่เหมือนกัน (รายละเอียดตามภาคผนวก) ซึ่งแต่ละหมายเลขจะต้องจํารูปภาพในส่วนของตนเอง จากนั้นจะกลับมารวมกลุ่มกับเพื่อน และอธิบายถึงรูปภาพของตนเองให้เพื่อนฟัง จากนั้นทุกคนจะกลุ่มจะร่วมกันสร้างรูปภาพขึ้นมาใหม่ตามโจทย์ที่ได้รับ โดยจะต้องมีรูปภาพของทั้ง 5 หมายเลข เป็นส่วนประกอบของภาพ มีเวลาในการทำกิจกรรมทั้งหมด 20 นาที และห้ามมีการถ่ายภาพต้นแบบทุกกรณี”

(2) ผู้สอนแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน และให้เวลานักเรียนในการแบ่งหน้าที่กัน เมื่อนักเรียนแบ่งหน้าที่กันเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนทำการให้นักเรียนแต่ละหมายเลขดูภาพต้นแบบใน

แต่ละส่วนตามหมายเลขของตน และบอกโจทย์การสร้างสรรค์ผลงานในกิจกรรมนี้ให้กับนักเรียน คือ รถยนต์ พร้อมสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม เมื่อครบเวลาที่กำหนด ผู้สอนให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานของตนเอง

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนตั้งคำถามกับนักเรียนว่า “เมื่อนักเรียนได้ทำกิจกรรมรวมพลังสร้างสรรค์สิ่งใหม่ นักเรียนคิดว่าสิ่งสำคัญสำหรับการทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มคืออะไร” โดยให้นักเรียนร่วมกันสะท้อนความรู้ที่ได้ในกิจกรรมครั้งนี้ และผู้สอนอธิบายเกี่ยวกับการฟังเพื่อให้เข้าใจคนอื่นก่อนจะให้คนอื่นเข้าใจเราเพิ่มเติมโดยสังเขป

(2) ผู้สอนแจกแบบทดสอบให้กับนักเรียนทำส่งก่อนหมดเวลา โดยแจ้งนักเรียนว่า “ในการทำแบบทดสอบครั้งนี้ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ มีเวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที”

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้น ผู้สอนถามว่า “นักเรียนเคยมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากคนอื่นหรือไม่ และนักเรียนมีวิธีการจัดการอย่างไร” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกการเลือกให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนไปหยิบแบบฝึกหัด “ร่วมด้วยช่วยกัน” มาวางเตรียมไว้ หลังจากนั้น ผู้สอนอธิบายกิจกรรมให้นักเรียนฟัง “กิจกรรมในครั้งนี้จะให้นักเรียนไปชมคลิปคลิปวิดีโอ เรื่อง เห็นต่างแต่ไม่แตกแยก จากนั้นตอบคำถามจากคลิปที่นักเรียนได้รับชม”

(2) ผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนสอบถามรายละเอียดของกิจกรรมเพิ่มเติมก่อนให้เวลานักเรียนไปทำกิจกรรม

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) ผู้สอนให้นักเรียนนำแบบฝึกหัดมาส่ง

(2) เมื่อนักเรียนมาส่งกิจกรรม ผู้สอนถามนักเรียนเพิ่มเติมว่า “จากคลิปที่นักเรียนได้ชมนักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง” โดยให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม ความมั่นใจในตนเอง
2. พิจารณาจากการที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม
3. การตรวจแบบฝึกหัด “ร่วมด้วยช่วยกัน”
4. การทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดภาวะผู้นำ

ภาคผนวกสำหรับผู้สอน

กิจกรรมรวมพลังสร้างสิ่งใหม่

หมายเลข 1

หมายเลข 2

หมายเลข 3

หมายเลข 4

หมายเลข 5

แบบฝึกหัด “ร่วมด้วยช่วยกัน”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนชมคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม และตอบคำถาม

(<https://www.youtube.com/watch?v=ZnjJpa1LBOY>)

1. นักเรียนชอบวิดีโอเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

2. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์การทำงานเป็นทีม ที่นักเรียนประทับใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ครั้งที่ 7 กิจกรรม “ฝึกตนเองอยู่เสมอ”

สาระสำคัญ

กิจกรรม “ฝึกตนเองอยู่เสมอ” เป็นการฝึกอุปนิสัยที่ 7 ฉบับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the saw) เป็นการรวบรวมอุปนิสัยทั้งหมดเข้าด้วยกัน เป็นการเติมพลังให้กับชีวิต เพื่อให้พร้อมเผชิญกับโลกภายนอก โดยเป็นการรักษาสมดุลและพัฒนาสิ่งสำคัญขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์และสังคม โดยเป็นการฝึกให้นักเรียนได้มองย้อนกลับมาที่ตัวของตนเองว่าสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวันได้อย่างสมดุลหรือไม่ มีอะไรที่ทำมากเกินไป จนส่งผลกระทบต่อตัวของนักเรียนในด้านอื่น ๆ นอกจากนี้นักเรียนยังได้ฝึกสื่อสารผ่านการถ่ายทอดสิ่งที่เห็นให้ผู้อื่นได้เข้าใจ ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนเอง รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด และฝึกความมั่นใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง โดยกล้าที่จะนำเสนอในสิ่งที่ตนคิดให้ผู้อื่นได้รับรู้ (สตีเวน อาร์ โคเวีย. 2554 : น. 100)

ในการวิจัยครั้งนี้ ฝึกตนเองอยู่เสมอ หมายถึง การที่นักเรียนสามารถประเมินตนเองและคิดถึงการดูแลตัวเองได้ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสติปัญญา และด้านอารมณ์และสังคม โดยเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถทำได้ในทุก ๆ วัน เพื่อให้พร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ ๆ ที่ต้องพบเจอในแต่ละวันได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้ฝึกการรักษาสมดุลในชีวิตได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้ให้นักเรียนมีทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้ให้นักเรียนปฏิบัติตนในการทำงานเป็นทีมได้
4. เพื่อให้ให้นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง

ระยะเวลา 1 ชั่วโมง

สื่อ/วัสดุอุปกรณ์

1. อุปกรณ์เครื่องเขียน
2. นิทาน เรื่อง หนูแหวนจะอ่านหนังสือ
3. ใบกิจกรรม “สมดุลในแบบของฉัน”
4. แบบทดสอบท้ายคาบ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

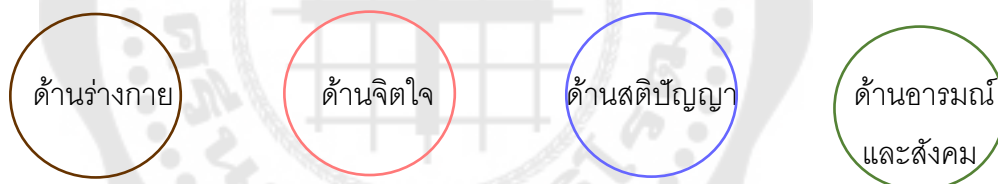
ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวทักทายนักเรียน และเริ่มนำเข้าสู่กิจกรรมโดยเชิญชวนนักเรียนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน หลังจากนั้น ผู้สอนถามว่า “เมื่อใกล้ถึงเวลาสอบ นักเรียนมีวิธีการเตรียมตัวอย่างไร” และ “นักเรียนคิดว่านักเรียนสามารถแบ่งเวลาในแต่ละวันได้ดีหรือไม่” โดยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

(2) ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการฝึกตัวเองให้นักเรียนทราบ

ขั้นดำเนินการจัดกิจกรรม

(1) ผู้สอนกล่าวกับนักเรียนว่า “วันนี้อาจารย์มีนิทานเป็นเรื่องของหนูแหวนมาให้ให้นักเรียนดูกัน เรามาคุยกันสิว่า เกิดปัญหาอะไรขึ้นกับหนูแหวนและหนูแหวนจัดการกับปัญหานี้อย่างไร” จากนั้นผู้สอนทำการเปิดนิทาน เรื่อง หนูแหวนจะอ่านหนังสือ ให้นักเรียนดู เมื่อนักเรียนดูนิทานจบ ผู้สอนกล่าวเพิ่มเติมว่า “ในนิทานแม่ของหนูแหวนได้พูดถึงคำว่า รักษาสมดุลในชีวิต ซึ่งนักเรียนอาจมีความสงสัยว่า รักษาสมดุลในชีวิตหมายถึงอะไร อาจารย์ขออธิบายเพิ่มเติมจากแม่ของหนูแหวนอีกครั้ง อาจารย์สมมติว่า ในชีวิตของนักเรียนแต่ละคนมีวงกลมอยู่ในตัวของเรา 4 วง ได้แก่

เราจะต้องดูแลวงกลมทั้ง 4 ให้มีขนาดเท่า ๆ กัน หากเราดูแลเพียงวงใดวงหนึ่งมากเกินไป ก็อาจเกิดผลกระทบกับวงอื่น ๆ เหมือนกันหนูแหวนที่ตั้งใจอ่านหนังสือมากเกินไป จนทำให้ร่างกายของตัวเองไม่สบาย และไม่มีเวลาที่จะไปทำกิจกรรมอื่น ๆ กับเพื่อน”

(2) ผู้สอนให้นักเรียนไปหยิบใบกิจกรรม “สมดุลในแบบของฉัน” มาวางเตรียมไว้ หลังจากนั้น ผู้สอนอธิบายกิจกรรมให้นักเรียนฟัง “กิจกรรมในครั้งนี้อาจารย์จะให้นักเรียนประเมินตัวเองว่านักเรียนมีวิธีการในการรักษาสมดุลในแบบของนักเรียนอย่างไร”

ขั้นสรุปกิจกรรม

(1) เมื่อนักเรียนทำใบกิจกรรมเสร็จ ผู้สอนขออาสาสมัครในการนำเสนอใบกิจกรรมของตนเอง เพื่อให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของตนเองกับเพื่อน ๆ จากนั้น ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นเกี่ยวกับการรักษาสมดุล

(2) ผู้สอนแจกแบบทดสอบให้กับนักเรียนทำส่งก่อนหมดเวลา โดยแจ้งนักเรียนว่า “ในการทำแบบทดสอบครั้งนี้ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่คิดว่าถูกต้องที่สุดเพียง 1 ข้อ มีเวลาในการทำแบบทดสอบ 10 นาที”

การประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และความมั่นใจในตนเอง
2. พิจารณาจากการที่นักเรียนร่วมกันอภิปรายและสรุปประเด็นสำคัญ เกี่ยวกับการรักษาสมดุล
3. การตรวจใบกิจกรรม “สมดุลในแบบของฉัน”
4. การทดสอบ ด้วยแบบทดสอบวัดภาวะผู้นำ

นิทาน เรื่อง หนูแหวนจะอ่านหนังสือ

เย็นวันหนึ่งหลังเลิกเรียน ในขณะที่เด็ก ๆ กำลังเดินกลับบ้าน หนูแหวน ไม่น่าเชื่อเลยนะว่าวันนี้เธอจะหลับในคาบเรียน เธอไม่สบายหรือเปล่า” สัมโอถามด้วยความเป็นห่วง

“ฉันไม่เป็นไร เพียงแต่วงนิคหน่อย ขอบใจเธอมากที่เป็นห่วง รีบกลับบ้านกันเถอะ” หนูแหวนตอบ

“ฉันมีสมุดระบายสีเล่มใหม่ หนูแหวนมาระบายสีเล่นกันไหม” สัมโอชวนหนูแหวน

“เอาไว้วันหลังดีกว่า ฉันอยากจะอ่านหนังสือ” หนูแหวนบอกกับสัมโอ

เมื่อกลับถึงบ้านหนูแหวนรีบอาบน้ำ และทำการบ้าน พอทำการบ้านเสร็จหนูแหวนก็หยิบหนังสือเรียนมาอ่าน เมื่อถึงเวลารับประทานอาหารเย็น

“หนูแหวนมาทานข้าวเถอะลูก เก็บหนังสือก่อน”

“เดี๋ยวก่อนนะคะ หนูขออ่านอีกนิดเดียว”

“ลูกควรหยุดอ่านก่อนนะ ถึงเวลาทานข้าวแล้ว เลยเวลาไป เดี่ยวจะปวดท้อง”

หนูแหวนรีบรับประทานอาหารโดยไม่สนใจใครเลย แล้วรีบหยิบหนังสือมาอ่าน กริ่ง กริ่ง กริ่ง ตันกล้ำโทรมา

“หนูแหวนพุงนี้เราไปขี่จักรยานเล่นกันไหม”

“เอาไว้วันหลังดีกว่า ฉันจะอ่านหนังสือ”

กริ่ง กริ่ง กริ่ง มะนาวโทรมา

“หนูแหวน วันเสาร์นี้ เธอมาฟังฉันเล่นอูคูเลเล่ไหม ฉันเพิ่งต่อเพลงใหม่ มีเพื่อน ๆ มากันหลายคนเลย เราจะได้เล่น กันด้วย”

“เอาไว้วันหลังดีกว่า ฉันจะอ่านหนังสือ”

หนูแหวนหยิบหนังสือขึ้นมา แล้วคิดว่า ทำไมเพื่อน ๆ ไม่อ่านหนังสือกันนะ สัปดาห์หน้าจะทดสอบย่อยแล้ว ก่อนที่ หนูแหวนจะได้อ่านหนังสือต่อ หนูแหวนก็หลับไปด้วยความอ่อนเพลีย

“หนูแหวน หนูแหวน ตื่นได้แล้ว เข้าแล้ว” เสียงคุณแม่ปลุก แต่หนูแหวนรู้สึกปวดหัวมาก ไม่อยากจะถูกเลย “หนูปวดหัวคะคุณแม่”

“แม้ว่าลูกใช้เวลาในการอ่านหนังสือมากเกินไประยะ”

“แต่สัปดาห์หน้าจะมีการทดสอบนะคะ”

“การอ่านหนังสือเป็นเรื่องที่ดี แต่คุณต้องทำทุกอย่างให้มันพอดี ลูกอ่านหนังสือโดยไม่คิดที่จะพัก หรือแม้แต่ไม่คิดจะออกไปเล่นกับเพื่อน ๆ ทำให้ใช้สมองมากเกินไป จนทำให้สมองล้าและอ่อนเพลีย ถ้าคุณทำแบบนี้ต่อไปลูกจะไม่สบายนะ คุณต้องรู้จัก การรักษาสสมดุลในชีวิต”

“หนูไม่เข้าใจคะ รักษาสมดุลในชีวิต”

“ในชีวิตคนเรามีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เราจำเป็นต้องดูแลทุกส่วนให้เท่ากัน เช่น ด้านร่างกายเราต้องดูแลร่างกายให้แข็งแรงโดยการออกกำลังกาย ทานอาหารให้ครบห้าหมู่ ส่วนด้านจิตใจเราก็ควรหาเวลาทำให้จิตใจเราแจ่มใสมีความสุขโดยการไปเล่นกับเพื่อน ร้องเพลง ทำงานศิลปะอะไรก็ได้ที่เราชอบ ด้านสติปัญญาเราควรฝึกฝนสติปัญญาให้ดี โดยการตั้งใจเรียน หาความรู้ และด้านอารมณ์และสังคมเราก็ควรจะมีความสัมพันธ์ที่ดี ๆ ต่อคนรอบ ๆ ตัวเรา เล่นกับเพื่อน กับพี่น้อง ถ้าเรารักษาสมดุลในชีวิตได้ เราจะประสบความสำเร็จในชีวิต และจะมีความสุขมากเลยนะลูก”

“คะ คุณแม่หนูจะทำให้ชีวิตของหนูมีสมดุล หนูจะอ่านหนังสือหลังทำการบ้านเสร็จ มีเวลาเหลือหนูจะไประบายสีกับส้มโอ หรือถ้าวันไหนกลับบ้านเร็ว หนูจะไปขี่จักรยานเล่นกับต้นกล้า และ วันหยุดนี้หนูไปฟังมะนาวเล่นลูกกลิ้ง และเล่นกับเพื่อน ๆ ค่ะ”

สัปดาห์ต่อมา

“คุณแม่คะ หนูแหวนรู้สึกสดชื่นขึ้นมากเลยคะ หนูแหวนได้เล่นกับเพื่อน ๆ ได้ทำในสิ่งที่ทำให้มีความสุข และได้ อ่านหนังสือเพื่อเตรียมทดสอบ ฟรังก์นี้หนูแหวนคงทำข้อสอบได้ถูกเกือบทุกข้อ สอบเสร็จแล้วตอนเย็นหนูแหวนขอไป เล่นที่สนามเด็กเล่นนะคะ”

(เค้าโครงเรื่องจาก “กระรอกโซฟีจอมง่วง” หนังสือเจ็ดอุปนิสัยของเด็กดี มีความสุข)

ใบกิจกรรม “สมดุลในแบบของฉัน”

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนวิธีการรักษาสมดุลทั้ง 4 ด้าน ในแบบของนักเรียนให้ครบทุกด้าน

ด้านร่างกาย

ด้านจิตใจ

ด้านสติปัญญา

ด้านอารมณ์และสังคม

ภาคผนวก ข แบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ห้อง เลขที่

คำชี้แจง

- 1) แบบทดสอบมีทั้งหมด 20 ข้อ ให้นักเรียนตรวจดูจำนวนข้อให้ครบก่อนลงมือทำ
- 2) ให้นักเรียน X ข้อที่นักเรียนคิดว่าเหมาะสมที่สุดเพียงข้อเดียว จากสถานการณ์ที่กำหนดให้
- 3) นักเรียนต้องทำข้อสอบทุกข้อ

.....

1. ในขณะที่นักเรียนกำลังเล่าเรื่องการไปเที่ยวให้เพื่อนฟัง ก็มีเพื่อนพูดแทรกขึ้นมา นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ต่อกว่าเพื่อนคนที่พูดแทรกขึ้นมา
- ข. หยุดฟังเพื่อน และร่วมพูดคุยไปด้วยกัน
- ค. เล่าเรื่องของตัวเองต่อไปจนจบ

2. นักเรียนอยากเป็นคนนำเสนองานกลุ่มในครั้งนี้อยู่ แต่มีเพื่อนอยากจะทำนำเสนองานในครั้งนี้อยู่ด้วยเช่นกัน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกเพื่อนว่า เราออกไปนำเสนองานร่วมกันก็ได้
- ข. บอกเพื่อนว่า ครั้งนี้ฉันเสียสละให้เธอนำเสนองาน
- ค. ไม่สนใจเพื่อน แล้วพูดว่า ฉันจะนำเสนองานเพียงคนเดียว

3. ปีนเป็นคนมีความคิดสร้างสรรค์ แต่อธิบายให้คนอื่นฟังไม่เก่ง นักเรียนคิดว่าปีนควรทำอย่างไร

- ก. ทำอย่างที่ได้คิดไว้ โดยไม่อธิบาย เดี่ยวเพื่อนก็เข้าใจเอง
- ข. เล่าความคิดของตนให้เพื่อนที่พูดเก่งฟัง แล้วให้เพื่อนเป็นผู้อธิบายแทน
- ค. เรียบเรียงคำพูด และค่อย ๆ อธิบายให้คนอื่นฟัง

4. หากนักเรียนกำลังถกเถียงกับเพื่อนเรื่องหัวข้อในการทำงาน นักเรียนจะทำอย่างไรเพื่อยุติการถกเถียงครั้งนี้

ก. บอกเพื่อนว่า ถ้าเธออยากจะทำจริง ๆ ก็โอเคนะ

ข. ถเถียงต่อไปจนกว่าจะได้หัวข้อของตนเอง

ค. บอกเพื่อนว่า ลองหาหัวข้ออื่นที่ชอบเหมือนกันไหม

5. ในวิชาศิลปะ แอมกำลังตั้งใจระบายสีอยู่ คิมวิ่งไปชนแอมทำให้งานเลอะออกนอกเส้น นักเรียนคิดว่าแอมควรทำอย่างไร

ก. บอกเพื่อนว่า เธอวิ่งไม่ดูเลย ฉันจะไปฟ้องอาจารย์

ข. หันไปเตือนเพื่อน และกลับมาแก้ไขงานตัวเอง

ค. เดินไปฟ้องอาจารย์ และกลับมาทำงานต่อ

6. เวลาทำงานกลุ่ม หากมีเพื่อนในกลุ่มพยายามเสนอความคิดเห็น แต่เพื่อนพูดไม่ค่อยเข้าใจ นักเรียนจะทำอย่างไร

ก. ฟังเพื่อน และทวนสิ่งที่เพื่อนพูด เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ข. ฟังเพื่อน หากยังไม่เข้าใจ ก็บอกให้เพื่อนเป็นผู้ลงมือทำให้ดู

ค. ฟังเพื่อน แต่ไม่นำความคิดเห็นของเพื่อนมาใช้ในการทำงาน

7. ในการร่วมประชุมกลุ่มย่อย เกี่ยวกับ การหาแนวทางในการรักษาความสะอาดของห้องเรียน นักเรียนไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เพื่อนพูด นักเรียนควรทำอย่างไร

ก. ฟังเพื่อนพูดให้จบ และบอกว่าความคิดของเธอก็ดีนะ แต่ฉันว่ามันอาจจะทำได้ยาก

ข. ฟังเพื่อนพูดให้จบ และบอกกับที่ประชุมว่า ฉันไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่เธอพูด

ค. ทำเป็นไม่สนใจ มองไปทางอื่น และส่ายหน้าไปมาเพื่อนจะได้รู้ว่าเราไม่เห็นด้วย

8. เวลาทำงานกลุ่ม นักเรียนคิดว่าควรวางแผนการทำงานอย่างไรให้เหมาะสมที่สุด
- ร่วมกันทำงานไปที่ละขั้นตอน
 - ร่วมกันแบ่งหน้าที่ในการทำงานตามความสามารถ
 - ทำงานตามความสมัครใจ เพื่อให้งานเสร็จตามเป้าหมาย
9. เมื่อนักเรียนได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าในการทำงานกลุ่ม พบว่าเพื่อนภายในกลุ่มมีความคิดเห็นในการทำงานที่แตกต่างกัน นักเรียนจะอย่างไร
- ให้เพื่อนทำตามความคิดของเรา ในฐานะหัวหน้ากลุ่ม
 - ทำตามความคิดเห็นของเพื่อนที่นักเรียนสนิท
 - รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนทุกคน และหาข้อตกลงร่วมกัน
10. ในการทำงานกลุ่ม หากเพื่อนขอให้ช่วยทำงาน แต่นักเรียนยังทำงานในส่วนที่นักเรียนรับผิดชอบไม่เสร็จ นักเรียนจะอย่างไร
- ทำงานของตนเองก่อน แล้วค่อยไปช่วยเพื่อน
 - ช่วยเพื่อนทำงานก่อน แล้วค่อยทำงานตัวเอง
 - ไม่ช่วยเพื่อนทำงาน เพราะแบ่งหน้าที่กันแล้ว
11. ในการทำงานกลุ่มนักเรียนมีความคิดเห็นต่างจากเพื่อนในกลุ่ม นักเรียนจะอย่างไร
- หักท้วงในสิ่งที่เพื่อนคิดว่าไม่ถูกต้อง น่าจะมีความคิดอื่นๆ
 - ทำตามความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่
 - เสนอความคิดเห็นของตนเองให้เพื่อนๆ ได้ฟังและร่วมกันพิจารณา
12. เมื่อนักเรียนได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าในการทำหนังสือนิทานของห้อง นักเรียนมีวิธีการแบ่งหน้าที่ให้เพื่อนอย่างไร
- รับงานมาทำเองทั้งหมด
 - แบ่งหน้าที่ของแต่ละคนด้วยตัวเอง
 - ถามความสมัครใจของเพื่อน และตกลงร่วมกัน

13. ในการแบ่งหน้าที่ในการทำเวรวันศุกร์ เพื่อนส่วนใหญ่ลงชื่อขอทำหน้าที่ลบกระดานกับจัดโต๊ะ โดยไม่มีใครอยากทำหน้าที่กวาดพื้น นักเรียนจะอย่างไรกับเหตุการณ์ดังกล่าว

- ก. ให้หัวหน้าเวรเป็นคนจัดหน้าที่ให้
- ข. ร่วมกันจัดเวรเพื่อผลัดให้ทุกคนได้ทำทุกหน้าที่
- ค. ในแต่ละอาทิตย์ใครมาก่อนได้เลือกทำก่อน ส่วนคนที่มาช้าก็ทำหน้าที่อื่นที่เหลือ

14. เพื่อนนัดทำงานกลุ่มตอนกลางวัน แต่นักเรียนนัดเล่นกับเพื่อนห้องอื่น นักเรียนจะอย่างไร

- ก. ไปเล่นก่อน แล้วค่อยกลับมาทำงาน
- ข. มาทำงานกลุ่มก่อน แล้วไปเล่นวันอื่น
- ค. รีบทำในส่วนของตัวเอง และค่อยไปเล่น

15. เมื่อนักเรียนได้นำเสนองานเป็นคู่สุดท้าย นักเรียนพบว่างานของนักเรียนไม่เหมือนเพื่อนคู่อื่น ๆ นักเรียนจะอย่างไร

- ก. มั่นใจในงานของตนเอง และนำเสนองานตามที่ได้เตรียมมา
- ข. นำเสนองานโดยปรับข้อมูลให้คล้ายกับงานของเพื่อน
- ค. บอกอาจารย์ว่า ยังไม่พร้อมในการนำเสนอ ขอเลื่อนเป็นครั้งต่อไป

16. หากนักเรียนอารมณ์ไม่ดีจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวตลอดทั้งวัน แต่เมื่อนักเรียนได้รับมอบหมายจากเพื่อนในกลุ่มให้นำเสนอผลงาน นักเรียนจะอย่างไร

- ก. โกรธเพื่อนในกลุ่ม และออกไปนำเสนอแบบไม่เต็มใจ
- ข. บอกกับเพื่อนในกลุ่มว่าขอให้นำเสนองานในครั้งต่อไปแทน
- ค. ควบคุมอารมณ์ตนเอง และตั้งใจนำเสนองานตามที่ได้รับมอบหมาย

17. เมื่ออาจารย์สั่งงานในคาบเรียน นักเรียนไม่เข้าใจในงานที่อาจารย์สั่ง นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำงานตามที่ตัวเองเข้าใจ
- ข. สอบถามจากเพื่อนที่นั่งอยู่ข้าง ๆ
- ค. ยกมือขึ้นสอบถามอาจารย์อีกครั้ง

18. หากนักเรียนได้รับมอบหมายให้นำเสนอนำหน้าชั้น แต่นักเรียนไม่ได้เตรียมตัว นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ชวนเพื่อนออกไปนำเสนอด้วยกันหลาย ๆ คน
- ข. มั่นใจในตัวเอง และออกไปนำเสนออย่างเต็มความสามารถ
- ค. ออกไปนำเสนอ โดยการจับพูดตามสิ่งที่คุยกับเพื่อนในกลุ่ม

19. มินนี่เสนอความเห็นในการทำงาน แต่ความคิดของมินนี่มักไม่ถูกนำมาใช้ในการทำงาน หากนักเรียนเป็นมินนี่นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ไม่เสนอความเห็น แต่ช่วยเพื่อนในกลุ่มทำงาน
- ข. พยายามหาข้อมูลที่น่าสนใจ และนำเสนอสิ่งใหม่ ๆ
- ค. ช่วยสนับสนุนความเห็นของเพื่อนในกลุ่มที่ความน่าสนใจ

20. นักเรียนจะทำอย่างไร เพื่อไม่ให้ตัวเองเกิดความกังวลในการสอบ

- ก. ทบทวนเนื้อหาก่อนวันสอบหนึ่งวันให้มาก ๆ จะได้จำได้
- ข. ทบทวนเนื้อหาและงดการเล่นจนกว่าจะสอบเสร็จ
- ค. ทบทวนเนื้อหาก่อนสอบอย่างสม่ำเสมอ ไม่เคร่งเครียดจนเกินไป

เฉลย แบบทดสอบภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1.	ก.	1	6.	ก.	3	11.	ก.	1	16.	ก.	1
	ข.	3		ข.	2		ข.	2		ข.	2
	ค.	2		ค.	1		ค.	3		ค.	3
2.	ก.	3	7.	ก.	3	12.	ก.	1	17.	ก.	1
	ข.	2		ข.	2		ข.	2		ข.	2
	ค.	1		ค.	1		ค.	3		ค.	3
3.	ก.	1	8.	ก.	2	13.	ก.	2	18.	ก.	2
	ข.	2		ข.	3		ข.	3		ข.	3
	ค.	3		ค.	1		ค.	1		ค.	1
4.	ก.	2	9.	ก.	1	14.	ก.	1	19.	ก.	1
	ข.	1		ข.	2		ข.	3		ข.	3
	ค.	3		ค.	3		ค.	2		ค.	2
5.	ก.	1	10.	ก.	3	15.	ก.	3	20.	ก.	1
	ข.	3		ข.	2		ข.	2		ข.	2
	ค.	2		ค.	1		ค.	1		ค.	3

ภาคผนวก ค แบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แบบสังเกตพฤติกรรมภาวะผู้นำ

กลุ่มที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 /

คำชี้แจง ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมนักเรียนในระหว่างเรียนและระหว่างการทำกิจกรรม และได้เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

ลำดับ ที่	พฤติกรรม	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
1.	การสื่อสาร				
	- พูดสื่อสารหรือนำเสนอข้อมูลให้ผู้อื่นเข้าใจโดยใช้ ถ้อยคำที่สุภาพ				
	- พูดแสดงความคิดเห็นหรือความรู้สึกได้อย่างมี เหตุผลและสร้างสรรค์				
	- พูดเจรจาต่อรองได้อย่างเหมาะสมเพื่อลดปัญหา หรือความขัดแย้ง				
	- ตั้งใจฟังในขณะที่ผู้อื่นพูด และเข้าใจเรื่องที่ฟัง				
	- ไม่แสดงกิริยาอาการที่ไม่เหมาะสม ถ้าไม่เห็นด้วย กับสิ่งที่ผู้อื่นพูด				
2.	การทำงานเป็นทีม				
	- ร่วมกันวางแผน กำหนดขั้นตอน แบ่งหน้าที่ในการ ทำงานอย่างชัดเจน				
	- แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล				
	- ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น				
	- ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จนงานสำเร็จ				
	- มีส่วนร่วมในการทำงานและให้ความร่วมมือใน การปฏิบัติงานกลุ่ม				
3.	ความมั่นใจในตนเอง				
	- กล้าซักถาม ตอบคำถาม				
	- กล้าแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก อย่าง สร้างสรรค์				

- นำเสนองานด้วยความมั่นใจและเต็ม

ความสามารถ

- ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยไตร่ตรอง มีเหตุผลเป็นของ

ตนเอง

- รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและทำอย่าง

เต็มที่

รวมคะแนน

การตัดสินคุณภาพ

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

..... / / 2565

เกณฑ์การให้คะแนน

- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ ให้ 4 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง ให้ 3 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
- ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
48 - 60	ดีมาก
42 - 47	ดี
36 - 41	พอใช้
ต่ำกว่า 36	ปรับปรุง

ภาคผนวก ง ผลงานการทำกิจกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

แบบฝึกหัด "ลองฟัง เพื่อเข้าใจ"

คำชี้แจง : ให้นักเรียนลองพูดให้บ่อย และฟังให้มาก ภายใน 1 วัน ให้นักเรียนเป็นผู้ฟังคนอื่น ๆ และเขียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับความสนุกในขณะที่เป็นผู้ฟัง

สิ่งที่ได้รับจากการฟังในวันนี้

ตัวอย่าง

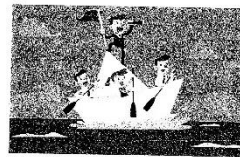
- จาก นิตยสาร
- ตัวอย่างการรับชมของ จาก นิตยสาร
 - 1. ... จาก ...
 - 2. ... จาก ...
 - 3. ... จาก ...
 - 4. ... จาก ...
 - 5. ... จาก ...

ฉันรู้สึกทึ่งว่า ...

ฉันคิดว่า ...

แบบฝึกหัด "ร่วมด้วยช่วยกัน"

คำชี้แจง : ให้นักเรียนชมคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม และตอบคำถาม

<https://www.youtube.com/watch?v=7jipall0CY>

- นักเรียนชอบวิดีโอเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
- ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์การทำงานเป็นทีม ที่นักเรียนประทับใจ
.....

ใบกิจกรรม "อุปนิสัยดี ใจเอื้อ"

คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนอุปนิสัยที่ดีที่มีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตประจำวัน

รับมิตรชนชาติคนต่างถิ่นอย่างดี มีคุณธรรม ทำสิ่งที่ดีก่อน เคารพใน
สิทธิและเสรีภาพ เข้าใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่าง มีความอดทน สร้างสรรค์ให้ตัวเอง

ทำสิ่งที่ดีก่อน

มีความอดทน

มีความซื่อสัตย์

มีความซื่อสัตย์

มีความซื่อสัตย์

มีความซื่อสัตย์

ใบกิจกรรม "สมมุติในแบบของฉัน"

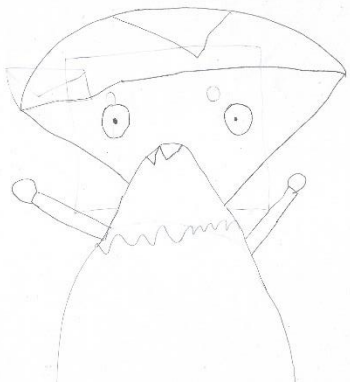
คำชี้แจง : ให้นักเรียนเขียนเรื่องราวสมมุติสั้นๆ 4 ตอน ในแบบของนักเรียนให้สนุกสนาน

ด้านร่างกาย

ด้านจิตใจ

ด้านสติปัญญา

ด้านอารมณ์และสังคม

บรรณานุกรม

ประวัติผู้เขียน

